

Formalno izobraževanje odraslih v programih z največ udeleženci v Sloveniji

Projekt: Prispevek izobraževalnih sistemov na poti v evropsko družbo vseživljenjskega učenja - LLL2010: Podprojekt 3

December 2008

Avtorji besedil:

Mag. Marko Radovan

Dr. Vida A. Mohorčič Špolar (vodja raziskave)

Dr. Angela Ivančič

Raziskavo financirajo:

- Šesti okvirni program EU
- Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve
- Ministrstvo za šolstvo in šport

VSEBINA

Uvod	5
I Formalno izobraževanje odraslih v Sloveniji	7
1.1 Zakonodaja.....	7
1.1.1 Udeleženci izrednega študija/izobraževanja odraslih	8
1.2 Udeležba v izobraževanju odraslih.....	10
1.2.1 Socio-demografske značilnosti udeležencev formalnega in neformalnega izobraževanja.....	11
2 Predstavitev metodologije	15
2.1 Opis vprašalnikov.....	15
2.2 Opis raziskave	16
2.2.1 Opis vzorčenja	17
2.2.2 Opis anketiranja.....	17
3 Opis vzorca	19
3.1 Udeleženci	19
3.1.1 Socio-demografske značilnosti udeležencev	19
3.1.2 Značilnosti programa, ki ga obiskujejo.....	22
3.1.3 Učna zgodovina odraslih udeležencev.....	28
3.1.4 Delovne karakteristike udeležencev.....	33
3.2 Institucije.....	38
3.3 Povzetek	46
4 Izkušnje udeležencev in vloga institucij v formalnem izobraževanju odraslih	49
4.1 Izkušnje udeležencev.....	49
4.1.1 Stališča do učenja.....	49
4.1.2 Motivi	52
4.1.3 Samozaupanje in težave med izobraževanjem	57
4.1.4 Ovire in težave.....	60
4.1.5 Zadovoljstvo z izobraževanjem.....	62
4.2 Značilnosti institucij in procesov učenja.....	65
4.2.1 Izobraževalne institucije.....	65
4.2.2 Učitelji in procesi učenja.....	69
4.3 Povzetek	76
5 Sklepne ugotovitve in predlogi	80
5.1.1 PREDLOGI.....	85
6 Literatura in viri	86

7 Priloge	89
7.1 Preglednice.....	89
7.1.1 Preglednice k poglavju 1	89
7.1.2 Preglednice k poglavju 2	92
7.1.3 Preglednice k poglavju 3	93
7.1.4 Preglednici k poglavju 4.....	100
7.2 Vprašalnika.....	102

UVOD

Izobraževanje odraslih v Sloveniji je bilo, od samih začetkov, vseskozi sestavni del izobraževanja odraslih v Evropi. Slovenija je poznala je rešitve bolj razvitih in jih, s premislekom ter s poznavanjem zgodovinskega razvoja izobraževanja in družbenih razmer, uvajala v svoje razmere, včasih pa je bila drugim državam enakovreden partner ali celo tudi korak pred njimi, npr. 1976 ugotavljanje in potrjevanje znanja pridobljenega po drugačnih poteh in ob upoštevanju življenjskih in delovnih izkušenj. Na žalost takrat sistem vrednotenja, preverjanja in ocenjevanja ni bil izpeljan do konca.

Izobraževanje odraslih v vsej svoji razsežnosti, bodisi kot kompenzacijsko, povratno, strokovno, formativno (Krajnc 1979, Pastuović 1978, Knowles 1984) ali osvobajajoče je bilo vedno v središču pozornosti ob 'kriznih' (Malan, 1987) situacijah. Tako stanje odraža, v evropskem merilu, tudi obdobje 2000 – 2007 z Memorandumom o vseživljenjskem učenju (2000). Ob iskanju poti iz recesije in krize zaposlovanja ter konkurenčnosti ima izobraževanje na sploh, in izobraževanje odraslih še posebej, lahko kar precejšnjo vlogo pri izvajanju iz krize, ki je sicer izobraževanje samo ni povzročilo. Korake v tej smeri predstavljajo tudi dokumenti sprejeti v EU, npr. Učenje odraslih – za učenje ni nikoli prepozno (2006) in Akcijski načrt – za učenje je vedno pavi čas (2007).

Raziskava 'Udeležba odraslih v sistemu formalnega izobraževanja', ki smo jo opravili na Andragoškem centru Slovenije je del večjega projekta 'Vseživljenjsko učenje 2010 - Prispevek izobraževalnega sistema na poti v evropsko družbo vseživljenjskega učenja' (LLL2010), ki teče v sklopu 6. okvirnega programa Evropske unije. V projekt je vključenih trinajst držav (Estonija – koordinator, Anglija, Avstrija, Belgija/Flandrija, Bolgarija, Češka, Irska, Litva, Madžarska, Norveška, Rusija, Škotska in Slovenija), naš glavni namen pa je proučiti prispevek izobraževalnih sistemov v sodelujočih državah pri uresničevanju ciljev Lizbonske strategije. Sam projekt je sestavljen iz petih podprojektov, ki se z različnih vidikov usmerjajo na vlogo, ki jo imajo izobraževalni sistemi posameznih držav pri uresničevanju vseživljenjskega učenja (VŽU) in kot potencialni dejavniki družbene integracije.

To poročilo prikazuje nacionalne rezultate tretjega podprojekta LLL2010 v katerem smo opravili raziskavo med odraslimi, ki se izobražujejo v sistemu formalnega izobraževanja.

Glavni namen projekta je proučiti vlogo sistema formalnega izobraževanja:

- pri spodbujanju udeležbe in vztrajanju v izobraževanju,
- razvijanju možnosti VŽU,
- zmanjševanju neenakosti v VŽU
- in povečevanju socialne vključenosti.

Osrednje težišče podprojekta so sicer percepcije in izkušnje odraslih udeležencev v izobraževanju. Vendar pa so te t.i. 'mikro' značilnosti (npr. spol, starost in njun vpliv na motivacijo) proučevane v interakciji z dejavniki na meso (institucionalni) in makro (nacionalni) ravni. Vpogled v družbo učenja želimo obogatiti tudi z vidiki učnega okolja in širšega institucionalnega in državnega konteksta v katere je vpet izobraževalni sistem.

I FORMALNO IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH V SLOVENIJI

Dr. Vida A. Mohorčič Špolar, dr. Angela Ivancič

I.1 ZAKONODAJA

Koncept vseživljenjskega učenja je bil uveden v Slovenijo že nekaj časa pred Lizbonskim sestankom. V nekdanji Jugoslaviji, še posebej v Sloveniji, je bilo permanentno izobraževanje tisto, ki naj bi spodbujalo razvoj tako izobraževanja kot tudi usposabljanja. Sam koncept vseživljenjskega učenja je bil v Slovenijo uveden po konferenci v Rimu (1994), ki jo je organizirala Evropska iniciativa za vseživljenjsko učenje. Termin in koncept sta bila vpeljana v sektor izobraževanja odraslih, ne da bi pustila kakšno vidno sled v drugih segmentih izobraževalnega sistema ali celo v politiki izobraževanja na sploh. Področje izobraževanja odraslih, ki se je zavedalo potenciala vseživljenjskega učenja, je organiziralo kolokvije o vprašanih «vseživljenjskega učenja in vseživljenjskega izobraževanja», ki pa so ostajali znotraj ozkih, strokovnih krogov. Korak naprej v razumevanju vseživljenjskega učenja je bilo posvetovanje o Memorandumu o vseživljenjskem učenju, čeprav izraz ni našel mesta v vsakdanji izobraževalni politiki. Sprejem termina, brez resničnega razumevanja njegovega pomena, je prinesla vključitev Slovenije v EU povezavo, oziroma priprava na vključitev.

Ne glede na priprave in vključevanje Slovenije v EU je Ministrstvo za šolstvo in šport sprožilo večje spremembe na področju celotnega sistema izobraževanja. Izobraževalne prioritete so bile opredeljene v Beli knjigi o vzgoji in izobraževanju v Sloveniji (1993-95). Na tej podlagi je temeljila tudi vsa šolska zakonodaja, ki je bila sprejeta februarja 1996, z izjemo Zakona o visokem šolstvu, ki je bil sprejet prej (1993). Predvideni cilji vzgoje in izobraževanja, opredeljeni v Beli knjigi o vzgoji in izobraževanju (1993) so v Sloveniji dosegli visoko stopnjo konsenza. Izobraževalna reforma iz leta 1996 je definirala izobraževanje odraslih kot poseben izobraževalni podsistem. Zakon o izobraževanju odraslih (ZIO), sprejet 1996 in dopolnjen 2006, temelji na naslednjih načelih:

- vseživljenjskost izobraževanja,
- dostopnost izobraževanja pod enakimi pogoji,
- svoboda in avtonomnost pri izbiri poti, vsebine, oblik, sredstev in metod izobraževanja,
- laičnost izobraževanja odraslih, ki se opravlja kot javna služba,
- strokovna in etična odgovornost izobraževalcev,
- spoštovanje osebnosti in dostojanstva vsakega udeleženca in
- v izobraževanju odraslih, ki daje javno veljavno izobrazbo, doseganje enakih standardov kot v izobraževanju mladine (ZIO, 2006, 3.člen).

In čeprav je bil sprejet zakon o izobraževanju odraslih, je področje formalnega izobraževanja odraslih opredeljeno še v zakonih, ki urejajo posamezne ravni sistema izobraževanja, od osnovne šole (ISCED 1-2) navzgor (do ISCED 5-6). Osnovnošolsko izobraževanje opredeljuje Zakon o osnovni šoli, srednješolsko Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju (1996, 2006), splošno izobraževanje opredeljuje Zakon o gimnazijah (1996), medtem ko visokošolsko izobraževanje ureja Zakon o visokošolskem izobraževanju (1993, 2004). Vendar pa vsi omenjeni zakoni ne govorijo o odraslih. Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju, sprejet leta 2006 ter Zakon o visokošolskem izobraževanju ločita med rednim in izrednim izobraževanjem. Redno izobraževanje opredeljuje izobraževanje mladine, medtem ko je izredno izobraževanje namenjeno odraslim. Novi zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju iz leta 2006 definira izredno izobraževanje kot tisto, kjer se izobražuje oseba, ki je zaposlena "ali ima status brezposelnega. Izredno se lahko izobražuje tudi, kdor je starejši od 16 let in je izgubil status dijaka" (čl. 62). Nasprotno pa Zakon o gimnazijah v 30. členu govori o tem, da se tisti, ki "je zaposlen ali ima status brezposelnega ali mu preneha status dijaka ali je starejši od 18 let, ... lahko izobražuje kot odrasli...".

V skladu s srednješolsko zakonodajo se lahko izredni /odrasli študenti vpisujejo v programe, ki so pripravljene posebej zanje ali v programe pripravljene za mladino, vendar prilagojene potrebam in posebnostim odraslih. Prilagoditve se nanašajo na organizacijo in trajanje izobraževanja, preverjanje in ocenjevanje znanja, napredovanje, časovno razporeditev pouka in priznavanje predhodnega znanja. Minister, odgovoren za šolstvo, sprejme navodila o prilagajanju programov izobraževanja odrasli populaciji. Kar je pomembno je to, da so dosežki (standardi znanja, spretnosti in kompetence) izrednega študija/izobraževanja odraslih enakovredni dosežkom v izobraževanju mladine. Izredni študenti/odrasli lahko pridobijo stopnjo izobrazbe tudi po delih programov (modulih) ali z izpitnim sistemom.

Izobraževalna zakonodaja je odprla možnosti za ugotavljanje in preverjanje znanja pridobljenega po drugih poteh ter glede na delovne in življenjske izkušnje (Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju, 71.člen; Zakon o visokošolskem izobraževanju 35.člen). Toda celoten proces še ni polno zaživel. Dejstvo pa je, da delovne izkušnje in znanje pridobljeno v programih neformalnega izobraževanja ne štejejo kot vstopni pogoji, temveč se priznavajo le v posameznih študijskih predmetih in programih takrat, ko je odrasel že vstopil v izobraževanje – torej v času izobraževalnega procesa.

1.1.1 Udeleženci izrednega študija/izobraževanja odraslih

Glede na statistične podatke je populacija med 18 in 39 letom tista, ki navadno predstavlja udeležence izrednega študija (Mohorčič Špolar et al., 2005). V tem primeru je treba razlikovati med srednješolskim in terciarnim izobraževanjem. Na srednješolski ravni je navadno najti mlajše osipnike, ki se vračajo v izobraževanje, da bi pridobili prvi poklic ter tiste, ki so končali poklicno izobraževanje in želijo opraviti

maturu, da bi lahko nadaljevali z izobraževanjem na višji stopnji ali nadgradili pridobljeno znanje zaradi napredovanja na delovnem mestu.

Pogled na terciarno izobraževanje, kjer izredni študenti predstavljajo okoli 24% vseh vpisanih v to izobraževanje kaže drugačno sliko. V Sloveniji vsako leto število kandidatov za vpis v terciarno izobraževanje daleč presega vpisna mesta, ki so na razpolago za redne študente. Tako se veliko študentov mladih, ki niso dosegli kriterijev za redni vpis vpiše v terciarno izobraževanje v izredni študij. Nekateri analitiki ocenjujejo, da so v zadnjem desetletju taki študenti prevladovali v tovrstnem izobraževanju. Sicer pa rezultati raziskav kažejo, da se od 8% in 10% odrasle populacije udeležuje formalnega izobraževanja. Približno 40% vseh je vpisanih v terciarno izobraževanje (Mohorčič Špolar et al., 2005).

Ne glede na relativno ugodno zakonodajo, ki podpira izobraževanje odraslih je Slovenija leta 2004 sprejela Resolucijo o Nacionalnem programu izobraževanja odraslih (junij 2004), da bi na ta način 1) zmanjšala zaostanek za bolj razvitimi državami Evropske unije in 2) pospešila njegov nadaljnji razvoj.

Resolucijo o Nacionalnem programu izobraževanja odraslih (NPIO) je junija 2004 sprejel slovenski Parlament. Opredeljuje razvoj izobraževanja odraslih od leta 2004 do leta 2010. Do takrat naj bi bili doseženi štirje globalni cilji na treh prednostnih področjih. Prednostna področja se nanašajo na 1) splošno izobraževanje in učenje odraslih, 2) izobraževanje za dvigovanje izobrazbene ravni in 3) izobraževanje in usposabljanje za razvoj delovne sile.

Prvo prednostno¹ področje predvideva, da se bo delež odraslih prebivalcev, ki se bodo vključili v splošno izobraževanje v obdobju do leta 2010 dvignil na 6%. Skupine, ki jim bodo namenjene posebne spodbude, bodo mlajši odrasli, manj izobraženi, brezposelni, marginalizirane skupine odraslih, ki imajo omejen dostop do socialnih, kulturnih in ekonomskih dobrin, odrasli s posebnimi potrebami, prebivalstvo iz manj razvitih regij ter demografsko ogroženih območij in priseljenci.

Na drugem prednostnem področju² bo delež odraslih prebivalcev, ki si bodo zvišali izobrazbeno raven v obdobju do leta 2010 naslednji: vsaj polovica brez osnovnošolske izobrazbe bo zaključila osnovno šolo za odrasle; vsaj četrtina z nedokončano srednjo šolo bo pridobila nižjo ali srednjo poklicno, strokovno oziroma splošno izobrazbo in vsaj desetina s končano srednjo šolo bo pridobila najmanj višjo strokovno izobrazbo. Pri dvigovanju izobrazbene ravni bodo upoštewane tudi potrebe trga dela. Skupine, ki jim

¹ Gre za vključitev v programe za: zviševanje splošno-izobraževalne in kulturne ravni, osebnostni razvoj in socialno vključenost; aktivno državljanstvo; zdravo življenje; varovanje okolja; ohranjanje kulturne tradicije in narodne identitete; razvijanje pisnih spretnosti; pridobivanje novih temeljnih spretnosti; zmanjševanje družbene zapostavljenosti ter motiviranje in spodbujanje k učenju in nadaljevanju opuščene šolanja.

² Odraslim bodo zagotovljene različne oblike in možnosti za pridobivanje oziroma dokončanje: osnovnošolske; nižje poklicne, srednje poklicne, strokovne oziroma splošne izobrazbe in višje strokovne izobrazbe.

bodo namenjene posebne spodbude, bodo odrasli brez izobrazbe in brezposelni. Prednostno področje izobraževanja bo naravoslovno tehnično.

Na tretjem prednostnem področju³ se bo polovica brezposelnih vključila v programe, namenjene povečevanju zaposlitvenih zmožnosti. V te programe se bodo vključevali tudi zaposleni, ki jim bo ogroženo delovno mesto zaradi nizke stopnje izobraženosti. Predvideno je, da bo vsaj 10% brezposelnih in zaposlenih brez poklicne ali strokovne izobrazbe pridobilo nacionalno poklicno kvalifikacijo po certifikatnem sistemu. Prednostna skupina so brezposelni in zaposleni brez poklicne oziroma strokovne izobrazbe.

Z uresničevanjem ciljev na prednostnih področjih nacionalnega programa izobraževanja odraslih bo Slovenija do leta 2010 dosegla, da bo: a) delež odraslih z najmanj srednješolsko izobrazbo v starosti od 25 do 64 let dosegel najmanj 85 odstotkov (podatki Eurostat 2007: EU (27) – 70,8 %; Slovenija – 81,8 %); b) stopnja udeležbe delovno aktivnega prebivalstva v starosti od 25 do 64 let v vseživljenjskem učenju najmanj 15 odstotkov (Eurostat 2007: EU (27) – 9,5 %; Slovenija – 14%, leto poprej – 15%).

Za doseg ciljev Nacionalnega programa izobraževanja odraslih so predvidene različne aktivnosti, ki se nanašajo na strokovne delavce v izobraževanju odraslih, programsko ponudbo, svetovalno dejavnost, razvojno-raziskovalno dejavnost, informacijsko dejavnost, organizacijsko infrastrukturo in promocijsko in animacijsko dejavnost.

1.2 UDELEŽBA V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH

Podatki Statističnega urada Republike Slovenije je v študijskem letu 2005/2006 kažejo, da je 357 izvajalcev ponujalo več kot 19 tisoč programov nadaljnega izobraževanja v katere je bilo vpisanih več kot 300 tisoč ljudi v starosti od 16 do 64 let (Priloga, tabela I.1). Glede na to, da ne gre za individualno spremljanje, so nekateri ljudje šteti večkrat. Podatkov tudi ni moč prikazati po ustreznih socio-demografskih kategorijah, saj je zakon o varstvu osebnih podatkov relativno strog. Podatki o 41% vpisanih iz študijskega leta 2004/2005, ki so posredovali osebne podatke kažejo naslednje značilnosti: 49% vseh vpisanih so predstavljale ženske. Večina udeležencev je bila starih od 25 do 29 let, medtem ko je bila ženska populacija nekaj starejša – med 35 in 39 let.

³ Odraslim bodo zagotovljene različne oblike in možnosti: vključevanja v programe za dvig ravni pisnih spretnosti in za ohranjanje, obnavljanje in posodabljanje znanja ter usposobljenosti zaradi povečevanja zaposlitvenih možnosti in pridobivanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij po certifikatnem sistemu.

Stanje je bilo nekoliko drugačno v formalnem izobraževanju odraslih. V osnovnošolsko izobraževanje je bilo vpisanih 30% žensk. V srednjem šolstvu, vključno s poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem, je bilo vpisanih 50% žensk, medtem ko jih je bilo v visokem šolstvu 60% in na podiplomskem študiju 53%.

Z vidika starosti je bila prevladujoča starostna skupina v osnovnošolskem izobraževanju, ne glede na spol, tista od 15 do 19 let (Priloga, tabela 1.2). V srednješolskem izobraževanju, vključno s poklicnim izobraževanjem, je prevladovala skupina med 20 in 24-tim letom, tudi pri ženskah. Številčno najmočnejša skupina v srednješolskem izobraževanju je bila skupina udeležencev v starosti od 20 do 29 let⁴. Tak vzorec se ponovi tudi pri ženskah - 59 % jih je bilo v tej starosti. Na podiplomskem študiju je bilo 48% vseh študentov v starostni skupini 25 do 29 let, pri ženskah je ta odstotek dosegel 51%. V primerjavi z letom 1991 je premik v starosti podiplomcev zanimiv. Za to so možni vsaj trije razlogi: i) podiplomski študij postaja vse bolj pomemben v konkurenci za zaposlitev, ii) zaposlitvene možnosti mladih diplomantov so bile slabe, zato so se vključili na po-diplomski študij kot mladi raziskovalci ali raziskovalci za pretok, iii) možnost neposrednega nadaljevanja študija na podiplomski stopnji po zaključku dodiplomskega študija se je odprla.

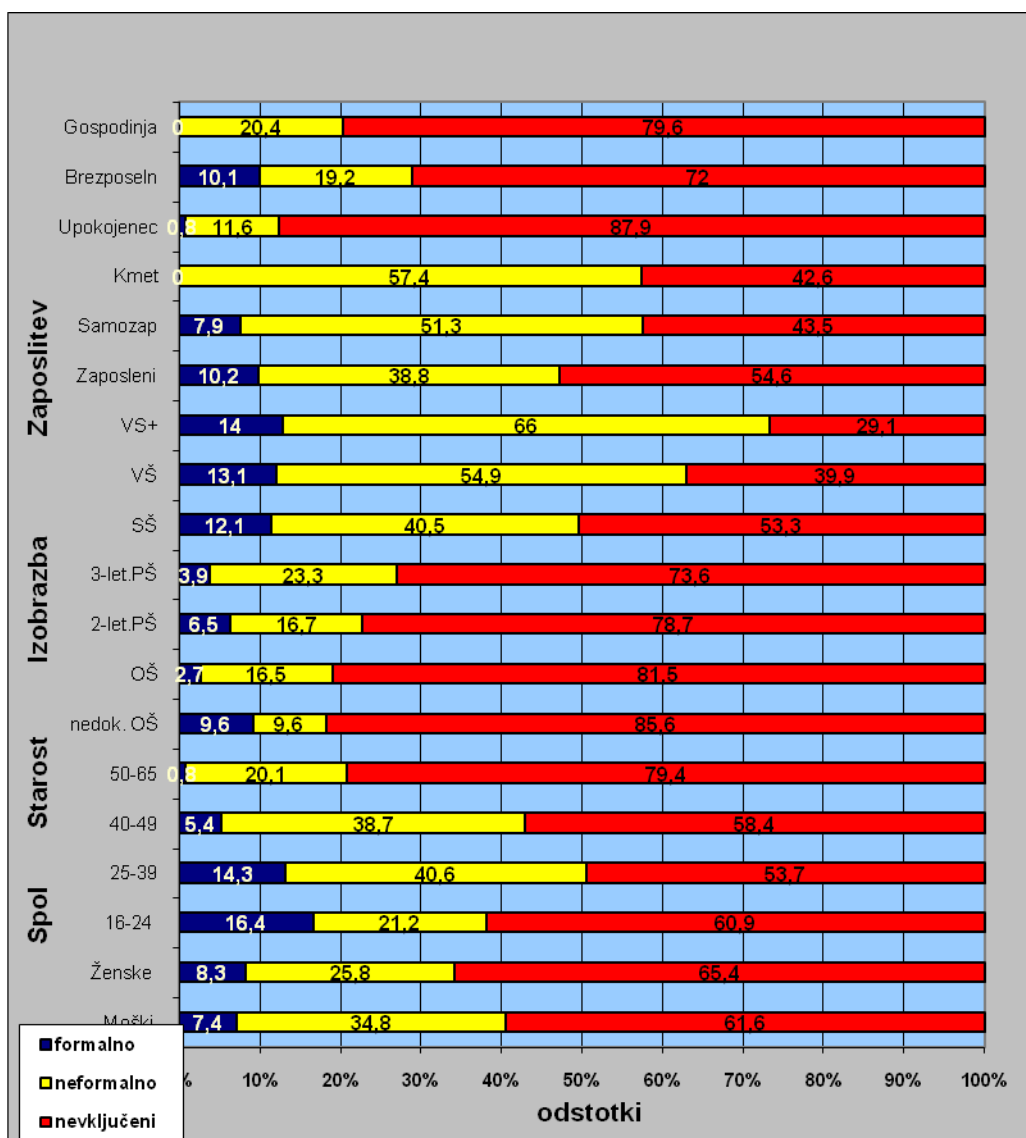
1.2.1 Socio-demografske značilnosti udeležencev formalnega in neformalnega izobraževanja

Rezultati raziskave Andragoškega centra Slovenije, ki je bila izvedena leta 2004 na reprezentativnem vzorcu odrasle populacije v starosti od 16 do 65 let⁵ kažejo, da je bilo 7,9 % odraslih vpisanih v formalno izobraževanje in 32,2% v neformalno (Priloga, tabela 1.4). Rezultati so tudi pokazali, da je bila udeležba žensk (8,3%) v formalnem izobraževanju nekaj višja od udeležbe moških (7,4%). Drugače je bilo v neformalnem izobraževanju. Tu je bila udeležba moških za devet odstotnih točk (34,8%) višja od udeležbe žensk (25,8 %).

⁴ To predstavlja 55% vseh udeležencev.

⁵ Udeležba v izobraževanju je bila opredeljena kot izobraževanje (formalno in neformalno) v zadnjih 12 mesecih pred anketiranjem.

Slika 1: Vključenost odraslih v izobraževanje in socio-demografski znaki (v %)

Vir: Ivančič v: Mohorčič et al., 2005b.

Rezultati prikazani po starostnih skupinah kažejo dve prevladujoči skupini odraslih v formalnem izobraževanju: skupina 16 do 24 let (16,4%) in skupina 25 do 39 let (14,3%). Kasneje se udeležba več kot prepolovi in doseže 5,4% pri starostni skupini 40-49 let ter 0,8% pri skupini 50-65 let. V neformalnem izobraževanju je stanje malo drugačno. Tu je prevladujoča skupina v starosti od 23 do 39 let (40,6%), ki ji sledi generacija 40 do 49 let (38,7%). Poleg tega je neformalno izobraževanje pritegnilo tudi starostno skupino 50-65 let, kjer je bilo vpisanih 20,1% udeležencev, medtem ko je bila ista starostna skupina v formalnem izobraževanju udeležena z 0,8%.

Glede na raven izobraževanja bi lahko izpostavili dve glavni skupini: vpisani v srednješolsko in terciarno izobraževanje, kjer je bila udeležba med 12 in 14% (Ivančič, v: Mohorčič et al., 2005b). Skupini z isto

stopnjo izobraževanja sta bili tudi prevladujoči skupini v ne-formalnem izobraževanju, vendar je bil delež udeležbe precej višji in je dosegel med 40 in 66%, najvišji pri tistih z univerzitetno izobrazbo (66%).

Udeležba v izobraževanju glede na zaposlitveni položaj kaže, da je bilo formalno izobraževanje v domeni zaposlenih (10,2%) in brezposelnih (10,1%), oboji s skoraj enakim deležem. Participacijo brezposelnih gre verjetno pripisati ukrepom aktivne politike zaposlovanja in Resoluciji o nacionalnem programu izobraževanja odraslih. To zadnje pa lahko vpliva tudi na povečano udeležbo zaposlenih, tistih, ki jim je delovno mesto ogroženo, v izobraževanju. V nekaj manjšem deležu tema dvema skupinama sledi skupina samozaposlenih (7,9%). Udeležba ostalih zaposlitvenih položajev, izven trga dela je bila nizka: brez kmetovalcev in gospodinj ter z 0,8% upokojencev.

Rezultati raziskave so pokazali, da je bila skupina kmetov prevladujoča v neformalnem izobraževanju (57,4%). Delež samozaposlenih je bil več kot 50%, medtem ko se je delež zaposlene populacije bližal 40% (38,8%). Udeležba drugih statusov (upokojenci, gospodinje) je bila relativno nizka in je dosegla 11,6% (upokojenci) in 20,4% (gospodinje). Isto bi lahko rekli za brezposelne. Tudi njihova udeležba je bila relativno nizka (19,2%), čeprav ta skupina ponavadi participira v izobraževanju preko ukrepov aktivne politike zaposlovanja. Verjetno so bili ukrepi v tem letu naravnani na dvig izobrazbene ravni, kar bi lahko bil razlog, da je bila udeležba brezposelnih v formalnem izobraževanju relativno visoka.

Distribucija udeležbe v formalnem izobraževanju po panogah dejavnosti (Priloga, tabela 1.5) je pokazala najvišje deleže v trgovinski dejavnosti (15,2%), ki ji je sledilo bančništvo in zavarovalništvo (13,8%) ter javna uprava (13,4%) (Ivančič v: Mohorčič et al., 2005b). Relativno visoka je bila tudi udeležba odraslih zaposlenih v kmetijstvu, lovu, ribištvu in gozdarstvu (11,5 %) in proizvodnji ter distribuciji elektrike, plina in vode (10 %). V drugih dejavnostih se je udeležba gibala okoli 6 %.

V neformalnem izobraževanju je bila udeležba precej drugačna. Gibala se je od 27% (rudarstvo) do 66,7% v dejavnosti proizvodnje in distribucije elektrike, plina in vode. Na štirih področjih je dosegla 40% in več: transport, skladiščenje in komunikacije (41,5%), kmetijstvo (44%), finance, zavarovalništvo, nepremičnine (47,7%) in javna uprava (48,5%).

Analiza udeležbe po mednarodni standardni klasifikaciji poklicev (ISCO) pokaže štiri skupine, z relativno dobrimi možnostmi za formalno izobraževanje (Ivančič v: Mohorčič et al., 2005b): oborožene sile (20 %), strokovnjaki (18 %), uradniki (14,7 %) in tehniki (14,1 %). Participacija zakonodajalcev, višjih

uradnikov in menedžerjev je dosegla 11,4%, medtem ko ostali poklici⁶ niso presegli 10 % (Priloga, tabela I.6).

Stanje udeležbe v neformalnem izobraževanju ne odraža tega iz formalnega izobraževanja. Udeležba kvalificiranih kmetijskih in ribiških delavcev je bila najvišja – 77,8%. Dve poklicni skupini pa sta dosegli skoraj dvotretjinsko udeležbo. To sta zakonodajalci, višji uradniki in menedžerji (68,5%) ter strokovnjaki (65,7%), medtem ko se je udeležba storitvenih poklicev in trgovcev, tehnikov in oboroženih sil gibala od 40,5% (storitve) do 50% (oboroženi poklici). Pri ostalih poklicih je bila participacija relativno nizka v primerjavi z deleži, ki so opisani za druge poklice. Gibala se je od 9,2% (enostavni poklici) do 29,8% (uradniki).

⁶ Storitveni poklici in trgovci – 8,1%, kvalificirani kmetijski poklici in poklici v ribištvu – 10%, obrtni in sorodni poklici - 6%, upravljalci strojev – 3% in enostavni poklici – 2,3%.

2 PREDSTAVITEV METODOLOGIJE

Dr. Vida A. Mohorčič Špolar

Podprojekt »Formalno izobraževanje odraslih v programih z največ udeleženci v Sloveniji« je del raziskave »Prispevek izobraževalnega sistema na poti v Evropsko družbo vseživljenjskega učenja – LLL2010« in analizira udeležbo odraslih v formalnem izobraževanju⁷. Cilj celotne raziskave je analiza prispevka izobraževalnega sistema v procesu udejanjanja vseživljenjskega učenja in vlogi, ki jo ima kot potencialni dejavnik družbene vključenosti. Namen tega podprojekta je pridobitev podatkov o videnju udeležencev izobraževanja odraslih (stran povpraševanja) o formalnem izobraževanju kot delu ponudbe vseživljenjskega učenja. Namen celotne raziskave LLL2010 pa je, ob upoštevanju vseh podprojektov (teh je 5), priprava širšega konceptualnega okvira o učinkovitosti vseživljenjskega učenja ob upoštevanju organizacijskega in posameznikovega vidika izobraževanja.

2.1 OPIS VPRAŠALNIKOV

Za potrebe raziskave sta bila razvita dva vprašalnika. Z enim smo zbirali informacije od institucij formalnega izobraževanja odraslih, z drugim od udeležencev vpisanih v programe, ki so jih te institucije izvajale. Vprašalnika, ki ju predstavljamo, je razvil belgijski tim ob sodelovanju vseh ostalih nacionalnih (13) timov, ki so partnerji v raziskavi.

Vprašalnik za institucije je sestavljen iz treh delov, in sicer značilnosti izobraževalne ustanove, značilnosti programa in iz splošnih vprašanj.

1. Del značilnosti izobraževalne ustanove vsebuje vprašanja o številu zaposlenih (redno, za določen čas, po pogodbi); številu udeležencev; ponudbi izobraževalnih programov (formalnih in neformalnih); sodelovanju z drugimi institucijami; uporabi sistema ugotavljanja in vrednotenja znanja pridobljenega po drugih poteh; storitvah, ki so na voljo udeležencem; promocijskih aktivnostih na različnih ravneh; opredeljenem poslanstvu in viziji za področje izobraževanja odraslih; financiranju strokovnega usposabljanja predavateljev; ocenjevanju uspešnosti predavateljev; zunanjem nadzoru kakovosti in novačenju udeležencev iz depriviligiranih skupin.
2. Del značilnosti programa vsebuje vprašanja o organizaciji izobraževalnega programa; vstopnih in vpisnih pogojih; organizaciji pripravljanih programov; najpogostejših načinov učenja in višini običajne šolnine.

⁷ V tem kontekstu razumemo formalno izobraževanje kot izobraževanje, ki ga zagotavlja sistem šol in drugih izobraževalnih institucij vseh stopenj, ki predstavlja nepretrgano 'lestev' izobraževanja s polnim časom. Konča se s spričevalom, ki je navadno vstopnica v naslednjo stopnjo izobraževanja (SP3 navodila).

3. Del splošna vprašanja vsebuje vprašanja o politiki vseživljenjskega učenja ter načrtih o pridobivanju udeležencev iz deprivilegiranih skupin.

Vprašalnik za udeležence je sestavljen iz štirih delov - o izobraževanju, udeležbi v izobraževanju, osebnih podatkih in podatkih, ki se nanašajo na zaposlitev.

1. Del o izobraževanju (A.) vsebuje vprašanja o letu končanja rednega šolanja in razlogih za to; najvišji doseženi izobrazbi; nazivu programa; neuspešnem vpisu v program na višji zahtevnostni stopnji; razlogih za opustitev in stališčih do izobraževanja odraslih.
2. Del udeležba v izobraževanju odraslih (B.), ki se še naprej deli v podsklope (splošne značilnosti ustanove, stroški celotnega programa in učni proces) vsebuje vprašanja o udeležbi, ki se nanašajo na vprašanja o vpisih v druge programe formalnega izobraževanja; nazivu programa, ki ga udeleženec obiskuje; letu vpisa v ta program; predvidenem dokončanju programa; razlogih za vpis; pomoči pri odločanju za izbrani program ter osebnih razlogih za vpis.
 - a. Splošne značilnosti ustanove, ki jo udeleženec obiskuje: gre za vprašanja o vstopnih pogojih in možnih oprostitvah glede na navodila ministra; obiskovanju pripravljalnega programa; dolžini programa; načinih učenja ter organizaciji programa.
 - b. Stroški celotnega programa: vprašanja se nanašajo na plačnika šolnine in dodatnih stroškov; višini šolnine in dodatnih stroškov; štipendijah in plačanemu izobraževalnemu dopustu ter storitvah, ki so udeležencem na voljo v izobraževalnih organizacijah.
 - c. Učni proces v programu: v tem delu povprašujemo po učnem okolju (skupina, razred, učitelj); podpori za nadaljevanje izobraževanja ter ovirah in zadovoljstvu s posameznimi vidiki izobraževalnega programa.
3. Del osebni podatki (C.): vprašanja se nanašajo na socio-demografske značilnosti kot so spol, starost, narodnost, država rojstva, prvi jezik, najvišja dosežena stopnja izobrazbe staršev ali skrbnikov, zakonski stan in sestava gospodinjstva.
4. Del, ki se nanaša na zaposlitev (D.): vprašanja zadevajo socio-ekonomske značilnosti udeleženca kot so zaposlitveni položaj; delo, ki ga opravlja; način zaposlitve; panogo dejavnosti; velikost podjetja, kjer dela; datum prve zaposlitve in datum zaposlitve v sedanji organizaciji; splošno porabo časa; udeležbo v kulturnih in družbenih aktivnostih ter višino neto mesečnih prejemkov.

2.2 OPIS RAZISKAVE

Raziskava je potekala med 1. marcem in 30. junijem 2007. Zajela je preko 1000 udeležencev izobraževanja odraslih z različnih ravni izobraževanja (od osnovne šole do univerzitetnega izobraževanja). Vzorec ni reprezentativen z vidika populacije, temveč z vidika področja in ravni

izobraževanja odraslih. V anketiranje je bilo zajetih 1290 udeležencev, približno po 250 z vsake ravni, kar je bila zahteva mednarodnega raziskovalnega tima. Podatki so bili kasneje uteženi.

V povprečju je izpolnjevanje vprašalnika zahtevalo 31 minut, čeprav so časi različni za različne ISCED ravni. Povprečen čas, ki so ga osebe vpisane na ISCED 1-2 potrebovale za izpolnjevanje je bil 51 minut, medtem ko so odrasli vpisani na najvišje ravni (ISCED 5) v povprečju potrebovali 26 minut.

2.2.1 Opis vzorčenja

Ciljna populacija so bili odrasli vpisani v programe formalnega izobraževanja na vseh ravneh izobraževanja. Pri vzorčenju je bilo treba upoštevati dve razsežnosti: število vpisanih v programe in raven (ISCED⁸) izobraževanja. Pripravili smo pregled programov izobraževanja s številom udeležencev na vseh ISCED ravneh na nacionalni ravni ter v vzorec zajeli tiste programe in ravni, z največ udeleženci. Programe, ki niso dosegli kriterija 5% udeležencev smo izločili. V nadaljnjem postopku smo pripravili bazo podatkov izobraževalnih institucij formalnega izobraževanja ne glede na tip lastnine ter izbrali institucije, ki so izvajale programe opredeljene kot reprezentativne v raziskavi. Odrasle, ki so sodelovali v raziskavi so izbrale institucije same, glede na zahteve - tip programa, spol in starost.

2.2.2 Opis anketiranja

Dopis z opisom raziskave in obsegom sodelovanja, ki ga raziskava zahteva od sodelujočih je bil poslan na naslove vseh institucij, ki so odgovarjale pogojem raziskave. Po tem so raziskovalci stopili v stik z direktorjem institucije, v nekaterih primerih z vodjem izobraževanja odraslih ter jih zaprosili za sodelovanje. V večini primerov je bil odgovor pozitiven. Institucije so potem obvestile učitelje o planirani raziskavi. Samo anketiranje so izvajali, za to posebej, usposobljeni anketarji, v nekaterih primerih tudi učitelji. Učiteljev ni bilo treba posebej usposabljanje, saj so že imeli izkušnje s tako metodo raziskovalnega dela. Le-ti so pozvali udeležence k sodelovanju in jih tudi pripravili na anketiranje. V nekaterih primerih je bilo anketiranje opravljeno v posebni sobi, ločeno od ostalih udeležencev.

Poseben problem pa so, kljub pripravljenosti institucij na sodelovanje, predstavljali udeleženci posameznih ravni izobraževanja, predvsem na ISCED 1-2. Razlogov je več, eden je v sami organizaciji izobraževalnega dela (prisotnost), drugi pa v zakonu o varstvu osebnih podatkov, ki institucije zavezuje k molčečnosti glede osebnih podatkov udeležencev – v tem primeru domačih naslovov in imen ter priimkov udeležencev – in onemogoča, da bi raziskovalci stopili z njimi v neposreden stik ter jih anketirali na domu, kar bi nedvomno prispevalo h kakovostnejšim odgovorom, vsaj udeležencev, na ISCED ravni 1-2 (osnovna šola za odrasle).

⁸ International Standard Classification of Education – mednarodna standardna klasifikacija izobraževanja.

Glavni namen pilotnega testiranja vprašalnika je bilo ugotoviti razumevanje vsebine in vprašanj, identificirati morebitne pomanjkljivosti ter oceniti čas anketiranja. Pilotna raziskava je potekala novembra 2006 na vzorcu 45 oseb vseh ravni formalnega izobraževanja. Izvedena je bila kot skupinsko anketiranje pri čemer predhodni podatki o anketirancih niso bili potrebni. S pomočjo sodelavcev v institucijah za izobraževanje odraslih so le-ti izbrali skupino, ki je odgovarjala postavljenim zahtevam (reprezentativnost ravni izobraževanja, spol in starost).

V raziskavo so bili, kot odrasli, vključeni udeleženci kot jih opredeljuje I. člen Zakona o izobraževanju odraslih (ZIO) – »Izobraževanje odraslih ... obsega izobraževanje, izpopolnjevanje, usposabljanje in učenje oseb, ki so izpolnile osnovnošolsko obveznost in si želijo pridobiti, posodobiti, razširiti in poglobiti znanje, pa pri tem izobraževanju nimajo statusa učenca, dijaka ali študenta« (ZIO, 1996). Študenti rednega izobraževanja so bili iz raziskave izločeni.

Preglednica 2.2.1 Odrasli, ki so sodelovali v anketiranju in statistični podatki o udeležbi v izobraževanju po ISCED ravneh šolsko leto 2004/2005

RAVEN	UDELEŽENCI V RAZISKAVI		ŠTUDENTI V POPULACIJI	
	N	%	N	%
ISCED 1 + 2	196	15,19	2.127	3,45
ISCED 3	309	23,95	12.471	20,25
ISCED 4	274	21,24	6.167	10,01
ISCED 5 + 6	511	39,61	40.827	66,29
SKUPAJ	1.290	100,00	61.592	100,00

3 OPIS VZORCA

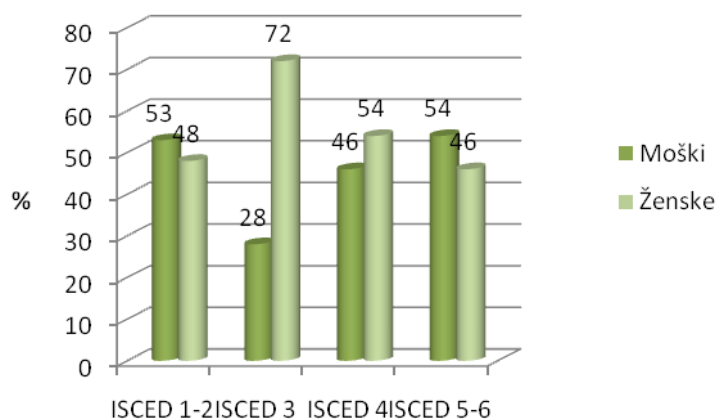
Dr. Vida A. Mohorčič Špolar

3.1 UDELEŽENCI

3.1.1 Socio-demografske značilnosti udeležencev

Glede na rezultate raziskave je videti (slika 2), da je na ISCED ravneh od 1- 4 v povprečju vpisanih več žensk kot moških, z razliko ISCED 3 (srednješolsko izobraževanje), kjer delež moških presega delež žensk. To je v skladu s tistim, kar poroča nacionalna statistika za vso populacijo odraslih v formalnem izobraževanju. Sklepati je tudi, da je visoko šolstvo domena moške populacije, kar pa odstopa od rezultatov nacionalne statistike. Razlog za tako diskrepanco je v načinu vzorčenja, ki je zahteval reprezentativnost z vidika programov oziroma področij izobraževanja.

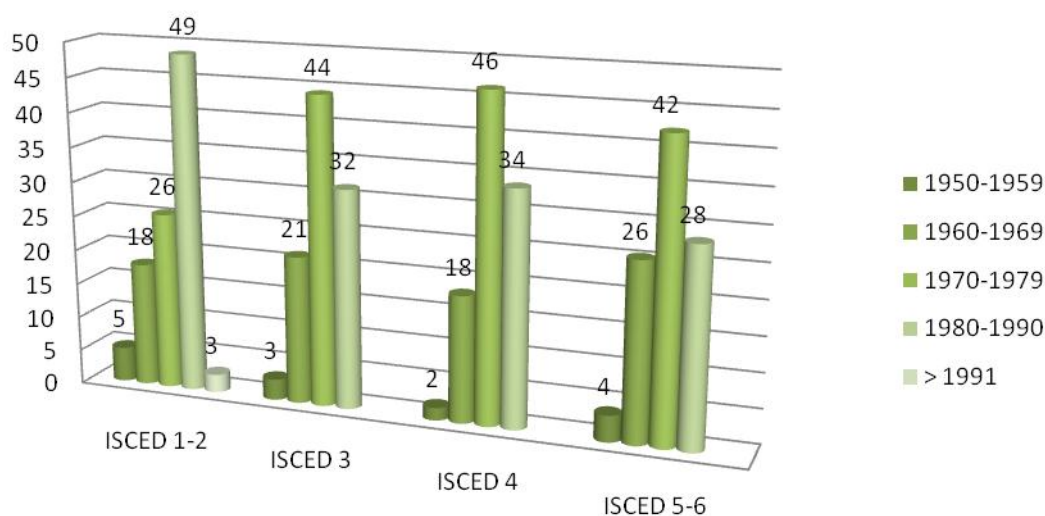
Slika 2: Odstotek udeležencev po spolu in ISCED ravni

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Statistični podatki za Slovenijo kažejo, da odrasli, ki so vključeni v formalno izobraževanje prihajajo iz različnih starostnih skupin (podatki za študijsko leto 2004/2005) in vključujejo tudi starostno skupino nad 50 let, ki pa v populaciji ne predstavlja velike skupine. Raziskava iz leta 2007 odraža tako stanje (slika 3)

Slika 3: Odstotek udeležencev v formalnem izobraževanju po ISCED ravneh in letnici rojstva

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

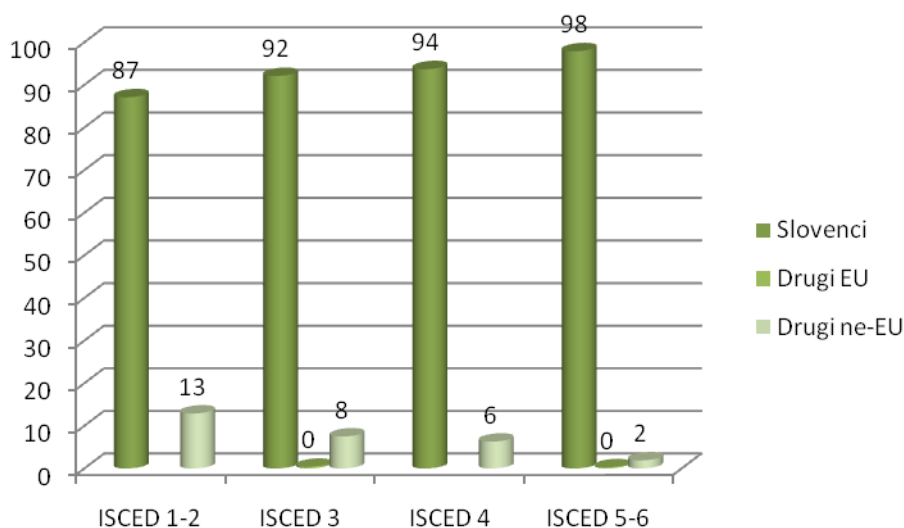
Na ravni Slovenije je bila leta 2004/2005 številčno najmočnejša skupina v izobraževanju na ISCED ravni 1-2 tista v starosti od 16 do 24 let. Čeprav so v raziskavi iz leta 2007 starostne skupine agregirane na drugačen način (zajemajo večje število let) je očitno, da starostna skupina 17-27 let prevladuje v osnovnošolskem izobraževanju odraslih. Na nek način je to tudi pričakovano, saj je to skupina, ki je še obiskovala 8-letno osnovno šolo, končala osnovnošolsko obveznost in se tako lahko vpisala v osnovno šolo za odrasle v ustrezni instituciji. Poleg tega je za nadaljevanje izobraževanja na srednji stopnji dokončana osnovna šola nujna. Sicer je nekaj izjem, ki lahko odstopajo od tega pravila, toda to so odrasli z delovnimi izkušnjami, ki lahko dokažejo svoje znanje preko sistema nacionalnih poklicnih kvalifikacij po certifikatnem sistemu, ki pa jim kljub vsemu ne daje stopnje izobrazbe kot npr. dokončana osnovna ali poklicna šola.

Na ISCED 3 in 4 ravni prevladuje skupina v starosti od 17-37 let, saj skupaj v povprečju predstavljata skoraj 78% vseh vpisanih. Sicer pa skupina 27-38 let na vsaki ravni posebej presega 40% vpisanih. Tako stanje odgovarja tudi podatkom na nacionalni ravni. Razpon starostnih skupin na ISCED ravni 5-6 kaže dve relativno veliki skupini – 28-37 let (42% vseh vpisanih) ter skupino 17-27 let (28%). Obe skupini skupaj predstavljata v naši raziskavi 70% vseh vpisanih na tej stopnji. Podatki na nacionalni ravni kažejo počasen porast starejših študentov na terciarni ravni, kar bi morda lahko bolj pripisali starajoči se populaciji in njihovim aspiracijam ter manj zahtevam trga dela, čeprav le-ta nima pomislekov pri zaposlovanju bolj izobražene delovne sile.

Tako kot v podatki na nacionalni ravni, tudi podatki iz raziskave leta 2007 kažejo, da se odrasli nad 37 letom starosti redkeje vpisujejo v formalno izobraževanje, čeprav njihov delež v raziskavi dosega omembe vredne deleže. Podatki za Slovenijo (2004/2005) presegajo 15% (starost 35+) na srednješolski ravni ter dosega 11% in 15% na terciarni in podiplomski ravni. V tem pogledu so podatki raziskave ugodnejši, saj ta starostna skupina presega 20% vpisov na srednješolski ravni ter 25% na ISCED ravni 5-6. Velik odstotek udeležbe na terciarni ravni je verjetno odraz področja izobraževanja, ki je zajeto v raziskavo. Odrasle v Sloveniji po tradiciji privlačijo programi višješolskega izobraževanja. Z uveljavitvijo visokošolskega strokovnega ne-univerzitetnega izobraževanja pa so se možnosti za izobraževanje odrasle populacije še povečale.

Udeleženci formalnega izobraževanja odraslih v Sloveniji so, glede na rezultate raziskave, narodnostno zelo homogena skupina. Na vseh stopnjah skupaj je Slovencev 96%, medtem, ko jih je iz držav izven Evropske unije 3,7%. Le-ti verjetno prihajajo iz republik nekdanje Jugoslavije.

Slika 4: Delež udeležencev po ISCED ravneh in narodnosti

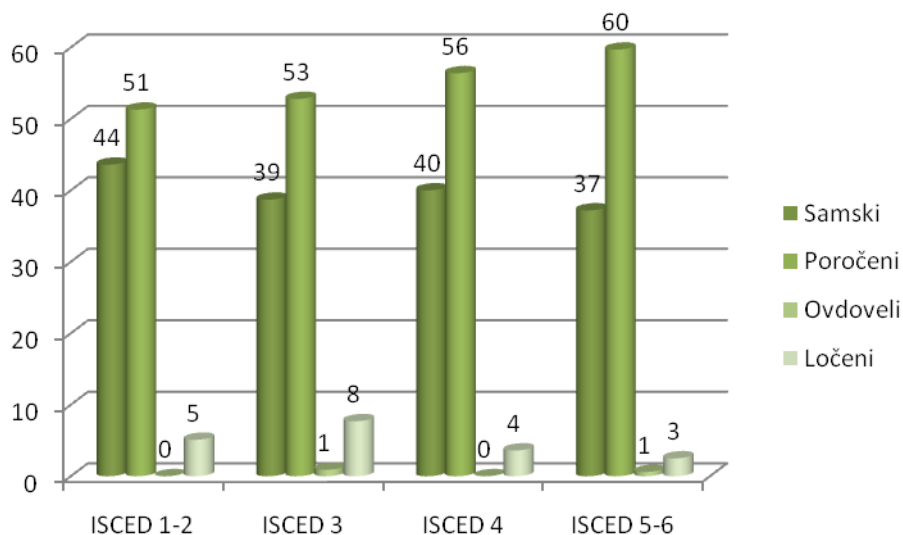

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Iz drugih, ne-EU držav jih je največ na osnovnošolski stopnji (ISCED 1-2), pri čemer delež pri višjih stopnjah pada. Stanje je podobno, če udeležence analiziramo glede na državo rojstva. Večina odraslih je iz Slovenije in to na vseh ravneh izobraževanja. Deleži iz drugih držav EU so zanemarljivi, medtem ko je deleže tistih, ki prihajajo iz ne-EU držav mogoče opredeliti na isti način kot prej v povezavi z narodnostjo. Pogled na tabelo (Priloga, tabela 3.4), ki prikazuje udeležence po ISCED ravneh in prvem jeziku pokaže, da je prvi jezik večine udeležencev slovenski, kar velja za vse ISCED ravni. Relativno visok delež v razdelku drugo na ISCED ravni 1-2 bi lahko bil romski jezik, ki ga ni bilo mogoče uvrstiti v nobeno izmed ponujenih alternativ. Bošnjaški, srbski in hrvaški jezik, ki se pojavljajo na vseh ISCED

ravneh so verjetno jeziki ljudi, ki prihajajo ali so prišli iz republik nekdanje Jugoslavije kot begunci ali kot ekonomska migracija.

Slika 5: Delež udeležencev formalnega izobraževanja po ISCED ravneh in zakonskem stanu

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center 2007.

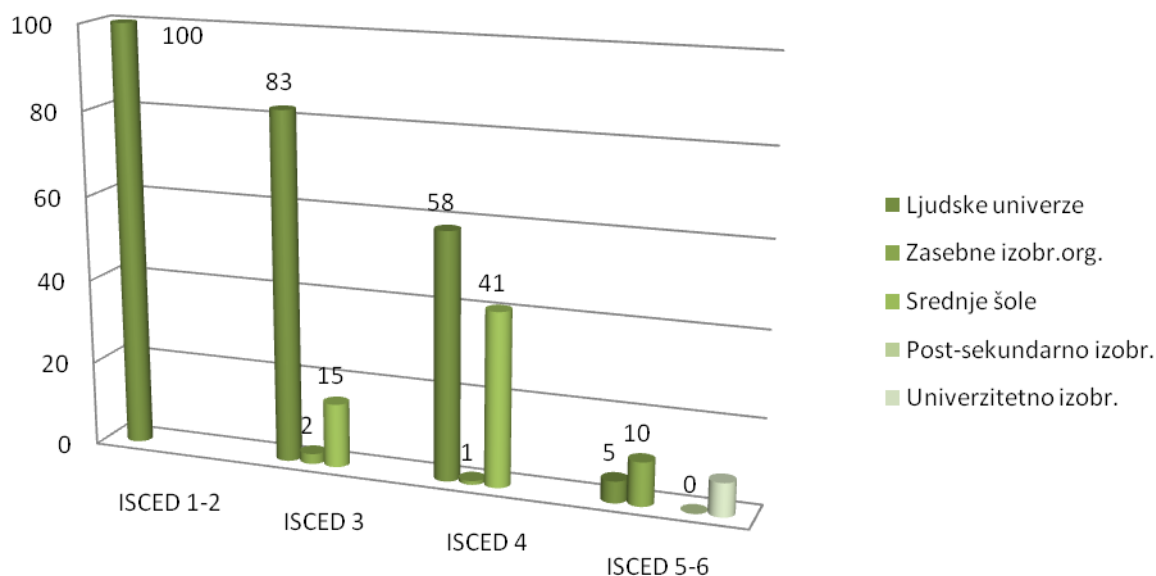
Raziskava je pokazala, da je večino odraslih udeležencev izobraževanja na vseh ISCED ravneh poročenih. Njihov delež presega 50%.

Zaradi zakona o varstvu osebnih podatkov teh rezultatov ne moremo primerjati s podatki statističnega urada. Po podatkih raziskave LLL2010 iz leta 2007 (slika 5) je večina poročenih udeležencev vpisana na ISCED raven 5-6, medtem ko samski predstavljajo večino v osnovnošolskem izobraževanju (ISCED 1-2). To stanje je mogoče razložiti s starostjo udeležencev, med 17 in 27 let, kar je tudi v skladu z informacijami iz ljudskih univerz, to je, da je večina njihovih slušateljev na tej ravni – mlajših odraslih. Višji delež poročenih udeležencev, ki so vpisani na terciarno izobraževanje pa bi lahko razložili z njihovimi kariernimi potmi. Vdoveli predstavljajo manj kot odstotek na vsaki ISCED ravni, medtem ko je delež ločencev med dvema in osmimi odstotki.

3.1.2 Značilnosti programa, ki ga obiskujejo

Prejšnje raziskave o udeležbi odraslih v izobraževanju (Mohorčič et al., 2005, 2005b) so pokazale, da je bila večina odraslih vpisana v strokovno post-sekundarno ne-univerzitetno izobraževanje. To velja tudi za raziskavo v letu 2007 (Slika 6).

Slika 6: Odstotek udeležencev po ISCED ravni in vrsti institucije

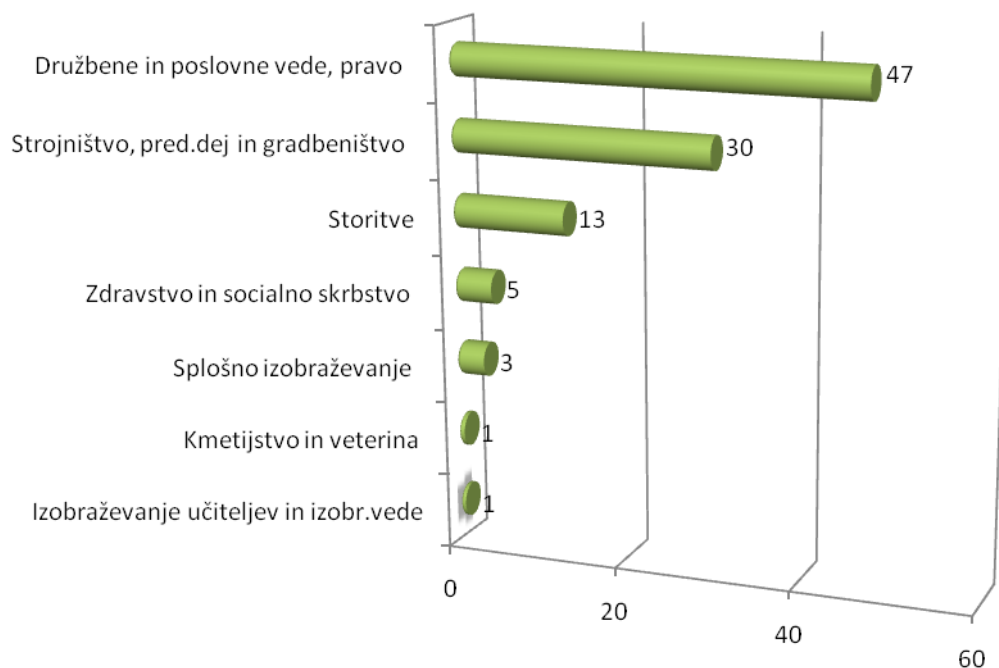
Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Glede na vrsto institucij je večina odraslih vpisana v ljudske in delavske univerze, ki ponujajo različne vrste izobraževalnih programov (slika 6). V primeru formalnega izobraževanja gre za udeležence, ki obiskujejo osnovno šolo za odrasle. Visok je tudi odstotek tistih, ki obiskujejo programe, ki dajejo izobrazbo na ravni ISCED 3, čeprav je gledano z vidika absolutnih števil, to stanje neprimerljivo s stanjem velikih šolskih centrov, ki ponujajo post-sekundarno ne-univerzitetno izobraževanje. Vpis v te programe (ISCED raven 5-6) je konsistenten z vzorci od leta 1996 naprej, ki jih izkazuje nacionalna statistika.

Vpis odraslih na univerzitetno izobraževanje ostaja relativno nizek, okoli 8%. Kot je bilo že povedano, imajo odrasli raje relativno krajše programe (npr. post-sekundarne, ne-univerzitetne), kjer zaključek izobraževanja ni tako oddaljen, vsaj ne v očeh udeleženca.

Kot je razvidno iz slike 7 je večina odraslih vpisana v programe družboslovja, poslovnih ved in prava. Relativno visok odstotek vpisanih je tudi na tehniškem področju, proizvodnih in predelovalnih tehnologijah ter gradbeništvu. Druga področja niso zastopana v večjem deležu, kar je odraz izbora vzorca. Splošno izobraževanje predstavlja program osnovne šole za odrasle.

Slika 7: Odstotek udeležencev po področju izobraževanja

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Področje družboslovja, predvsem poslovne vede, je bilo za odrasle atraktivno že od zgodnjih 70-tih let 20. stoletja. Vpisom v programe tehniškega izobraževanja pa gre, poleg tradicije, pripisati verjetno tudi novim, atraktivnim programom, ki združujejo mehaniko in elektroniko ter programom, ki so bili že tradicionalno namenjeni odraslim – delovodskemu in poslovodskemu izobraževanju, ki tudi hkrati pomeni pridobitev stopnje izobrazbe. Kot je že bilo omenjeno, so bili odrasli tradicionalno bolj zainteresirani za post-sekundarno terciarno ne-univerzitetno izobraževanje. Reforma leta 1996 je odprla te možnosti in tako omogočila odraslim, da uresničijo svoje izobraževalne aspiracije.

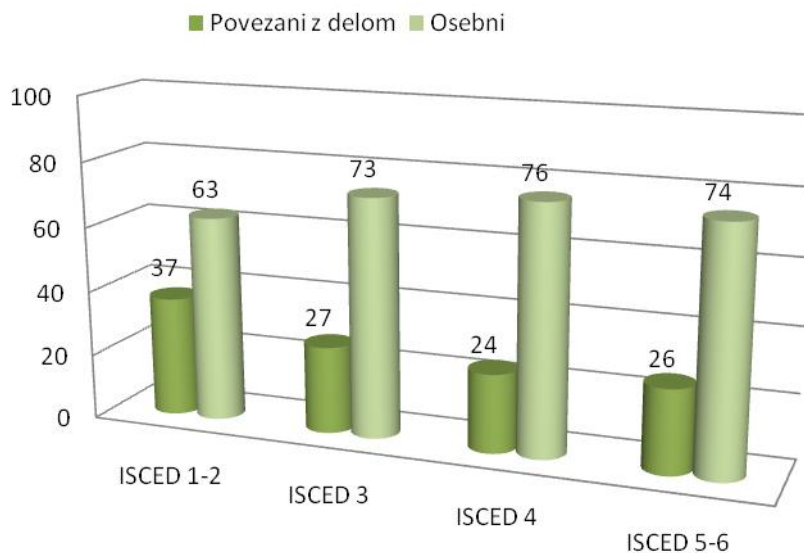
Čeprav je v preteklosti področje izobraževanja učiteljev predstavljalo skoraj 30% vseh vpisanih, se je sedanja situacija spremenila. Zakon, ki predvideva univerzitetno izobraževanje pedagoških delavcev je že nekaj časa v veljavi in tako so vpisi, ki jih zasledimo v raziskavi, bolj odraz kariernega napredovanja. Na področju zdravstva in socialnega varstva so odrasli največ vpisani v programe nege (med 11% na ISCED ravni 4 in 17% na ISCED ravni 3), medtem ko je, z razvojem turizma in promocijo le-tega, servisni sektor postal za odrasle privlačnejši predvsem na ISCED ravni 3 in 5-6. Verjetno ležijo razlogi v tem, da se je z reformo odprla pot do višjih ravni izobraževanja (ne-univerzitetni programi) in prenovljeni programi v tem sektorju (ISCED 3, 4).

Ob zmanjšanjem področju agroživilske proizvodnje je področje samo izgubilo kar nekaj privlačnosti za odrasle. Vpisi odraslih v tovrstne študije so skoraj zanemarljivi, tako na agroživilstvu kot tudi na veterini.

Formalno izobraževanje odraslih je zahtevno, če ga opazujemo z organizacijskega vidika (čas, prostor in kraj izobraževanja, pogostnost organiziranega izobraževalnega dela). Zaradi tega tudi ni nič nenavadno, da večina odraslih (86.5%) na vseh ISCED ravneh ni vpisana v noben drug program formalnega izobraževanja (Priloga, tabela 3.7), čeprav so tudi tu izjeme. Udeleženci vseh ISCED ravni so v manjšem deležu vpisani v programe formalnega izobraževanja (od 8.8 % na ISCED ravni 1-2 do 17 % na ISCED ravni 4). Na drugih ISCED ravneh (3 in 5-6) delež doseže okoli 12%. Težko je reči v katere programe so vpisani udeleženci, saj poleg vprašanja v koliko programov so vpisani, poizvedbe po vsebini programa ni bilo.

Prevladujoč motiv za začetek formalnega izobraževanja, ki ga prikazuje slika 8 (osebni, nepovezani z delom) niti ni presenetljiv. Delodajalci ne financirajo ali ne so-financirajo pridobitev formalne izobrazbe v takem obsegu kot nekdanj. Dandanes pričakujejo, da potencialni delojemalci že imajo tako izobrazbo kot je zahtevana. Intervjuji izvedeni v okviru podprojekta 4 (Izobraževanje zaposlenih v malih in srednje velikih podjetjih) so pokazali, da so tudi osebni razlogi na nek način povezani z delom. Kažejo na to, da želijo udeleženci imeti ustrezno izobrazbo tudi zato, da bodo lahko našli boljšo zaposlitev ali pa, da bodo lahko zapustili sedanjega delodajalca ter našli nekaj boljšega. V primerih, ko jim delodajalec plača izobraževanje morajo, v skladu z zakonodajo in kolektivnimi pogodbami, podpisati izobraževalno pogodbo, ki jih zavezuje, da po končanem izobraževanju ostanejo pri delodajalcu vsaj toliko časa, kolikor je trajalo izobraževanje ali več – navadno še enkrat, ponekod tudi dvakrat, toliko. Deleži osebnih motivov, nepovezanih z delom so najvišji na ISCED ravneh 3 in 5-6, saj presegajo 70%.

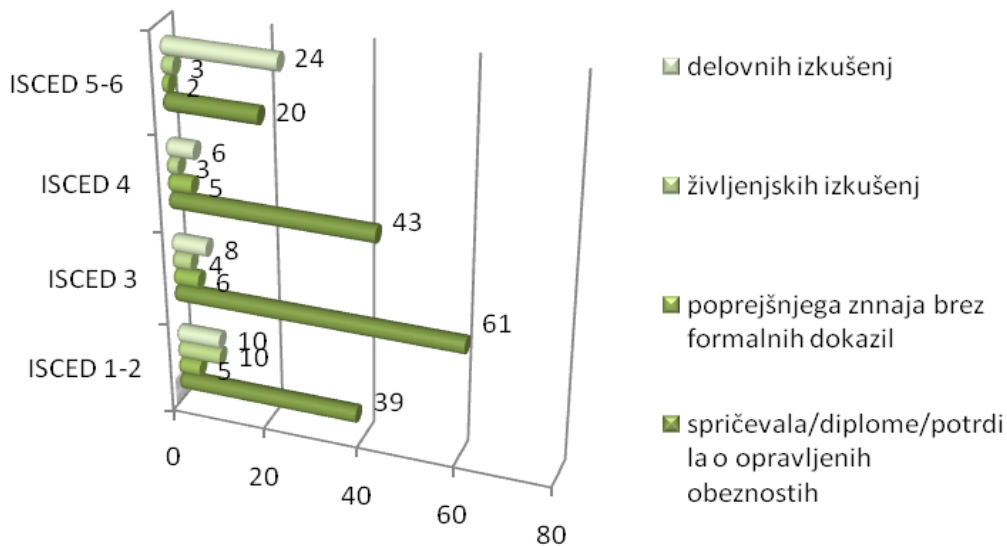
Slika 8: Odstotek udeležencev po ISCED ravni in glavnih razlogih za začetek študija

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Motivi za vpis v formalno izobraževanje povezani z delom so najvišji na ISCED ravni 1-2, kar tudi ni nenavadno. Dokončano osnovnošolsko izobraževanje je pravzaprav vstopni pogoj za katerokoli delo in vsekakor za nadaljevanje izobraževanja na višji stopnji. Ugotavljanje, potrjevanje in vrednotenje znanja ter predhodnih delovnih izkušenj še ni doseglo tiste stopnje, ki bi lahko pomembno vplivala na predhodno znanje in izkušnje odraslih z vidika vstopnih pogojev v formalno izobraževanje. Pričakovati je, da bo uveljavitev novega zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju ter navodil ministra o prilagajanju programov odraslim udeležencem (september 2008) v prihodnosti uvedla nekatere, prepotrebne, spremembe.

Slika 9: Oprostitev in priznavanja pri vpisu glede na znanje pridobljeno po drugih poteh

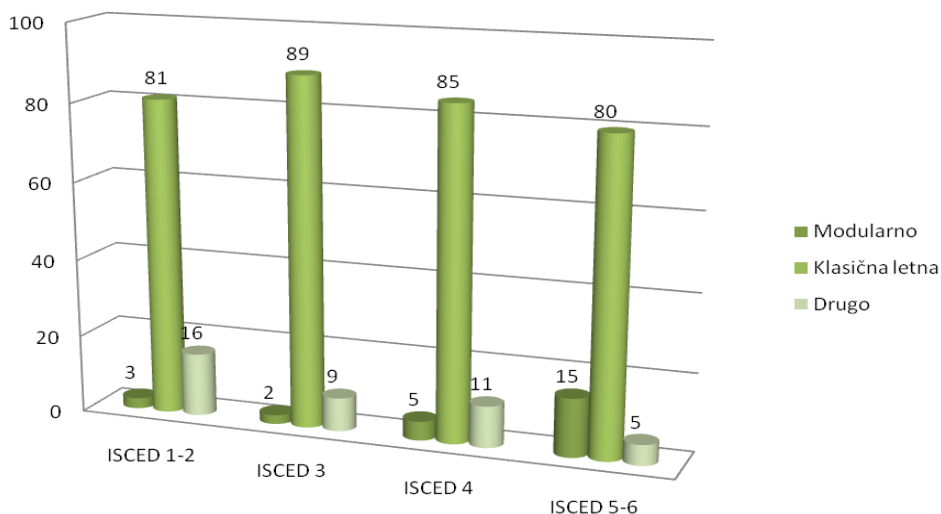

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Raziskava v letu 2007 pa je pokazala, da je priznavanje predhodno pridobljenega znanja po različnih poteh bolj črka na papirju kot vsakdanjik izobraževalnih institucij. V povprečju je bilo v opazovanem letu 31% udeležencev oproščenih opravljanja katerega od predmetov ali delov programa na podlagi spričeval, diplome ali potrčila o opravljenih obveznostih. Z vidika ISCED ravni je bilo največ tega na ISCED ravni 3 (slika 9, Priloga, tabela 3.9), po 3% udeležencev poroča, da so bili oproščeni opravljanja predmeta ali dela programa na podlagi življenjskih izkušenj in poprejšnjega znanja, ne da bi zato imeli formalna dokazila. Največ udeležencev, ki so dokazali svoje znanje, pridobljeno na podlagi življenjskih izkušenj, je bilo na ISCED ravni 1-2. Tisti, ki so poročali, da jim je bilo poprejšnje znanje, za katerega niso imeli formalnih dokazil, upoštevano pri nekaterih predmetih ali delih programov so bili v večini primerov na ISCED ravni 3. Delovne izkušnje so bile, v povprečju, priznane 18% udeležencem, največ na ISCED ravni 5-6.

Videti je, da je prevladujoč tip organizacije formalnega izobraževanja odraslih – običajno šolsko leto. Ta ugotovitev velja za vse ISCED ravni. Čeprav so bili razviti modularni programi je videti, da jih institucije obotavljaje uvajajo, kar pa ni opaziti po obisku njihovih spletnih strani, kjer ponujajo raznovrstne možnosti učenja, npr. e-izobraževanje, on-line izobraževanje, samostojno učenje, seminarsko delo itd.. Drugačni načini organizacije izobraževalnega dela so bolj razviti na ISCED ravni 1-2 medtem ko je videti, da je modularna organizacija dela bolj prisotna na višješolski in univerzitetni ravni (ISCED 5-6). To kaže tudi slika 9. Ne glede na vse, pa je tradicionalna oblika organizacije izobraževalnih aktivnosti v Sloveniji še zelo prisotna.

Slika 10: Odstotek udeležencev glede na ISCED raven in organizacijo programa

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

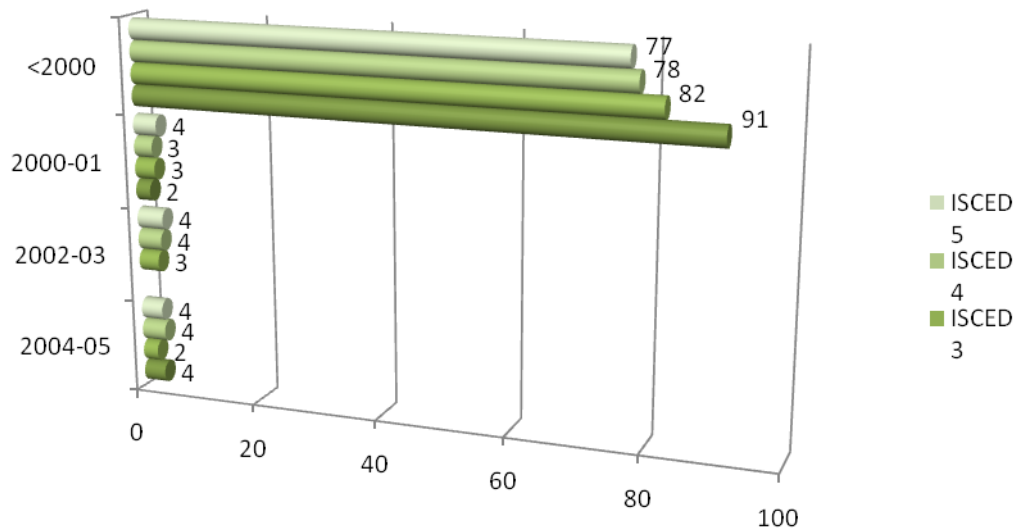
3.1.3 Učna zgodovina odraslih udeležencev

Analiza udeležencev po najvišji doseženi stopnji izobrazbe (Priloga, tabela 3.10) prikazuje lestvičenje kot predpogoj za udeležbo v formalnem izobraževanju. Tisti, ki so vpisani na ISCED ravni I imajo najpogosteje dokončano izobrazbo ISCED 1, čeprav vemo, da je program osnovne šole za odrasle pripravljen za obe ravni skupaj in, da je delež odraslih vpisanih na ISCED 1 zanemarljiv. Dokončana osnovna šola je predpogoj za vpis v katerikoli program srednješolskega izobraževanja, čeprav navodila ministra predvidevajo tudi vrednotenje in priznavanje predhodnih delovnih in učnih izkušenj. Dokončano izobraževanje na ISCED ravni 3 in 4 ter matura ali zaključni izpit predstavljata pogoj za nadaljevanje izobraževanja na višji stopnji. Matura je predpogoj za vstop na univerzitetno raven, medtem ko sta ali matura ali zaključni izpit vstopnica za ne-univerzitetno izobraževanje.

Glede na povedano bi človek pričakoval, da imajo odrasli, ki so vpisani na ISCED ravni od I do 4, vsaj ISCED 2 raven kot vstopni pogoj za nadaljevanje izobraževanja. Deleži prikazani v prej omejeni tabeli kažejo, da jih je nekaj (54 % na ISCED ravni 3, in 3,8 % na ISCED ravni 5-6) že doseglo izobrazbeno raven na kateri so vpisani. To verjetno pomeni, da gre za prekvalifikacije v okviru iste ravni, vendar na drugem področju izobraževanja ali na bolj zahtevni ravni ali pa za karijerne premike (ISCED 5-6).

Udeleženci vpisani na ISCED ravni 5-6 imajo dokončano ISCED 3 raven, ki je glede na zakonitosti, vstopni pogoj za nadaljevanje izobraževanja na višji stopnji. Tisti, ki so že dosegli ISCED 5-6 pa so verjetno vpisani v magistrske ali doktorske programe.

Slika 11: Odstotek udeležencev glede na ISCED raven, ki so končali svoje izobraževanje pred letom 2000

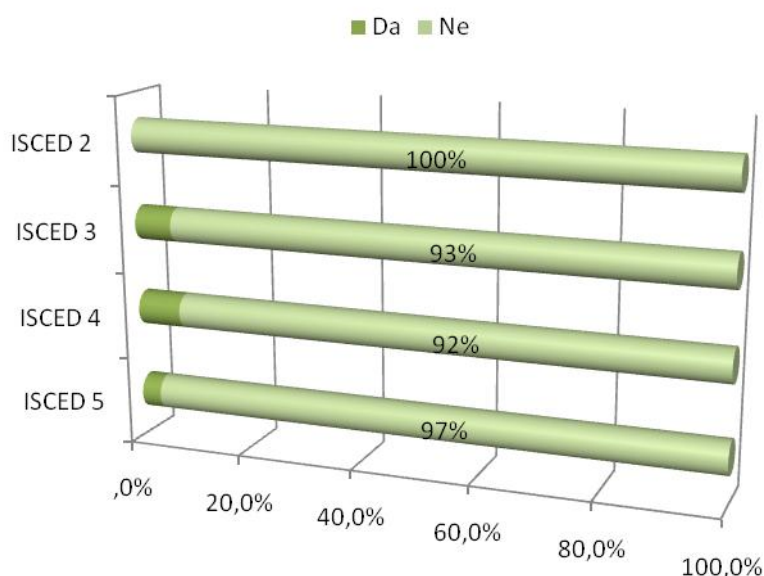

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Podatki na sliki 11 kažejo, da je večina udeležencev na vseh ravneh formalnega izobraževanja končala z izobraževanjem pred letom 2000. Zanimivo bi bilo vedeti kako daleč nazaj so končali z izobraževanjem, saj je slovenski izobraževalni sistem prešel nekaj zanimivih sprememb po letu 1996. To bi seveda pomenilo, da bi bil potreben vpis v nekatere pripravljalne programe, vsaj za tiste, ki so se vpisali v ISCED 3 ali 4.

Spodnja slika prikazuje odstotek tistih ki so končali svoje izobraževanje pred letom 2000 in se vključili v pripravljalne programe.

Slika 12: Odstotek udeležencev po ISCED ravni, ki so končali izobraževanje pred letom 2000 in se vpisali v pripravljalne programe

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Podatki iz raziskave kažejo, da se večina udeležencev ni vpisala v nobene pripravljalne programe, pa čeprav so končali izobraževanje pred letom 2000. Udeleženci ISCED ravni 5 so v 97% poročali, da se pred vpisom niso vključili v noben pripravljalni program. Isti rezultat je tudi pri udeležencih na ISCED ravni 3 in 4. Približno 7% udeležencev se je te opcije vseeno poslužilo pred samim vpisom v program. Zanimivo pa je, da te ponudbe ni sprejel noben od udeležencev osnovne šole za odrasle. To lahko pomeni, da take opcije sploh ni ali pa ni dovolj privlačna.

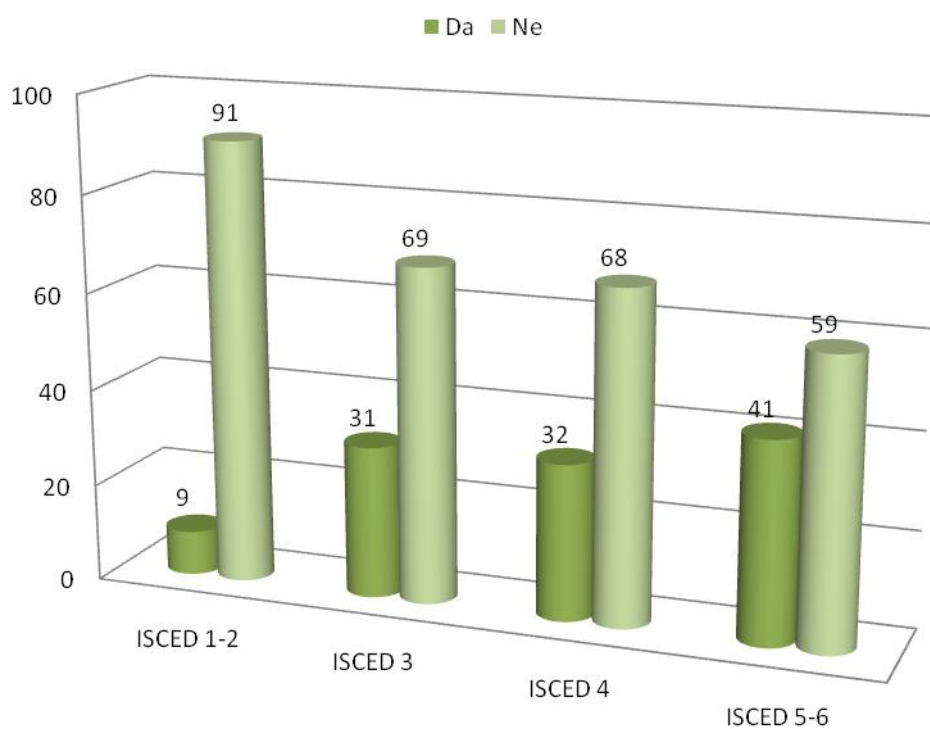
Poleg pregleda, koliko udeležencev je obiskovalo pripravljalne programe preden se je vpisalo v formalno izobraževanje, slika 12 tudi kaže, da je večina udeležencev vseh ISCED ravni 'pravih odraslih', ki so se odločili, da se ponovno vrnejo v formalno izobraževanje. V povprečju jih je večina na vseh ravneh (78%) končala izobraževanje pred letom 2000. Delež tistih, ki so končali kasneje, po letu 2000, je zanemarljiv in se giblje med 1,2% (ISCED 3) in 5,2% (ISCED 4).

Na vprašanje zakaj so opustili formalno izobraževanje jih je večina odgovorila, da zaradi finančnih problemov (39,4 %). Takšen odgovor je nekako nepričakovan. Drug razlog je ležal v tem, da so se želeli zaposliti (35,9%) in tretji – povečan obseg dela. Vsaj dva, izmed treh razlogov, sta navadno bolj prisotna kot ovira v izobraževanju odraslih in ne v izobraževanju mladine, ki je vsaj načeloma, brezplačno, v kolikor ne gre tudi za to, da so kot odrasli že poskusili s formalnim izobraževanjem in ga, iz navedenih

razlogov, opustili. Glavni razlog za opustitev izobraževanja kot npr. dosežena predvidena stopnja izobraževanja, je bila navedena pri 10,6% respondentov.

Spodnja slika (13) kaže, da večina študentov predhodno ni bila vpisana v program višje stopnje izobraževanja, čeprav so na vsaki ISCED ravni tudi taki, ki so to poskusili in izobraževanje opustili.

Slika 13: Odstotek udeležencev po ISCED ravneh, ki so opustili izobraževanje na višji stopnji

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Njihov delež variira od ravni do ravni. Največ tistih, ki so bili vpisani in so opustili izobraževanje so zdaj študenti na ISCED ravni 5-6, kar niti ni nenavadno, če pomislimo na relativno visok osip iz visokega šolstva v preteklih letih bodisi zaradi zaposlitve bodisi zaradi drugih razlogov. Te razloge kaže spodnja tabela.

Preglednica 3.1.1 Razlogi za opustitev izobraževanja na višjih ravneh zahtevnosti po ISCED ravneh (v %)

Razlogi	ISCED2	ISCED3	ISCED4	ISCED5
Dosegel/a sem stopnjo, ki sem jo želel/a	0	7,0	4,0	9,9
Želel/a sem se zaposliti	0	34,1	23,1	33,1
Moral/a sem skrbeti za otroke	0	21,7	15,4	13,3
Zanosila sem	0	15,6	11,5	6,5
Zbolel/a sem	0	6,8	4,0	4,0
Zaradi denarnih težav	50,0	46,8	38,5	36,3
Šolanje me ni zanimalo	100,0	28,3	12,0	12,1
Šolanje je bilo prezahtevno	50,0	18,2	8,0	22,4
Učno okolje mi ni bilo všeč	0	25,0	8,0	22,8
Šolanje ni ustrezalo mojim potrebam	50,0	17,8	0,0	15,7
Imel/a sem osebne težave (npr. smrt v družini, ločitev)	50,0	17,4	12,0	10,4
Starši so tako želeli	0	9,1	0	1,6
Preselitev	0	15,9	4,0	9,5
V službi sem imel/a preveč dela	0	25,0	34,6	32,8
SKUPAJ	2	44	26	134

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

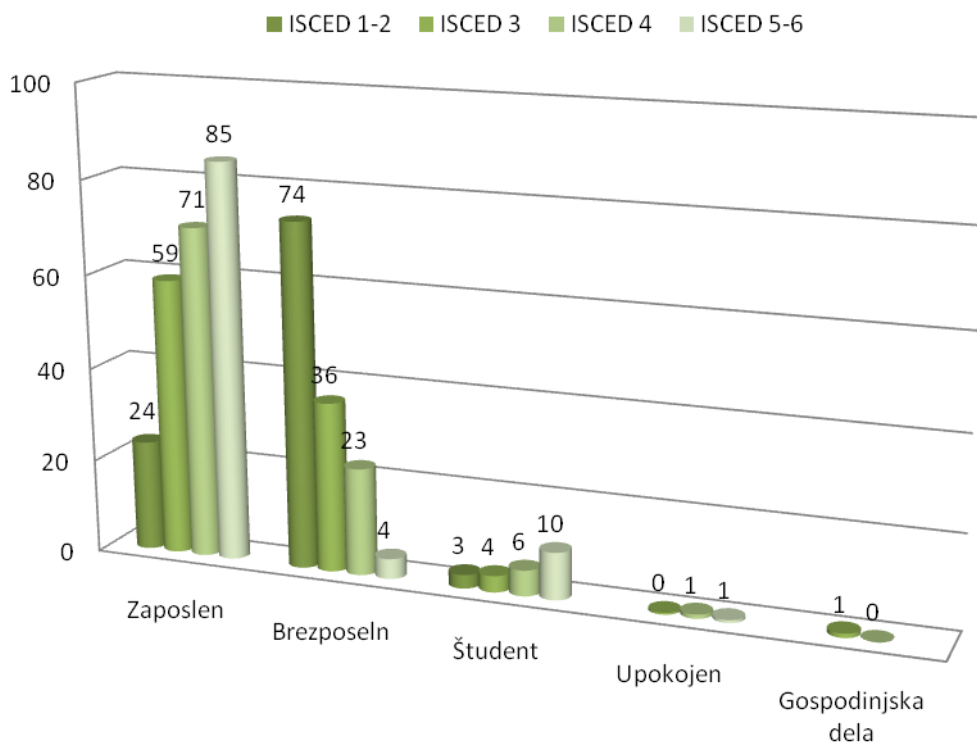
Opomba: Možnih je bilo več odgovorov. Prikazani so le odgovori z DA.

Pogled na razloge, ki so udeležence odvrnili od dokončanja programa na višji stopnji izobraževanja pokaže kot najpomembnejšega na ISCED ravni 1-2 (možnih je bilo več odgovorov) – pomanjkanje zanimanja za izobraževanje, finančne težave, šolanje ni ustrezalo potrebam in osebne težave. Razlogi za opustitev izobraževanja v programu večje zahtevnosti na ISCED ravni 3 variirajo, čeprav prevladujejo naslednji; denarne težave (46,8%), želel/a sem se zaposliti (34,1%), kot na ISCED 1-2 pomanjkanje zanimanja za izobraževanje (28,3%), nevšečno učno okolje in preveč dela v službi (po 25%). Denarne težave so bile prevladujoč razlog za opustitev šolanja v bolj zahtevnem programu na ISCED ravni 4 (38,5%). Temu sledijo preveč dela v službi (34,6%) ter želja po zaposlitvi in ekonomski neodvisnosti (23,1%). Tako kot udeleženci ISCED 4 ravni, so tudi udeleženci ISCED 5-6 ravni navedli denarne razloge kot najpomembnejše za opustitev izobraževanja na višji stopnji (36,3%) ter željo po zaposlitvi (33,1%). Naslednja dva razloga, ki na tej stopnji izstopata sta še - preveč dela v službi (32,8%) in nevšečno učno okolje (22,8%).

3.1.4 Delovne karakteristike udeležencev

Kot prikazuje spodnja slika, so udeleženci iz raziskave 2007 iz dveh velikih skupin: zaposleni in brezposelni. Drugi zaposlitveni položaji so prisotni v manjših deležih.

Slika 14: Odstotki udeležencev v formalnem izobraževanju po ISCED ravneh in glavni aktivnosti

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

V osnovnošolskem izobraževanju (ISCED 1-2) predstavljajo brezposelni največji delež, medtem ko na drugih ravneh prevladujejo zaposleni. Vpis brezposelnih na različnih ISCED ravneh, posebej 3 in 4 je mogoče pripisati vrsti raznovrstnih in dopolnjujočih ukrepov, tako Resolucije o nacionalnem programu izobraževanja odraslih, aktivne politike zaposlovanja in Programa 10000+ ter Enotnega programskega dokumenta, ki naj bi povečevali njihove zaposlitvene možnosti. Udeležbo zaposlenih v programih visokega šolstva gre pripisati kariernim razlogom (izobraževanje si plačujejo sami ali tudi njihovi delodajalci), v primeru brezposelnih pa aktivni politikami zaposlovanja. Upokojence je redko najti v formalnem izobraževanju, več jih je v neformalnem, čeprav so tudi izjeme, kar dokazuje raziskava v letu 2007.

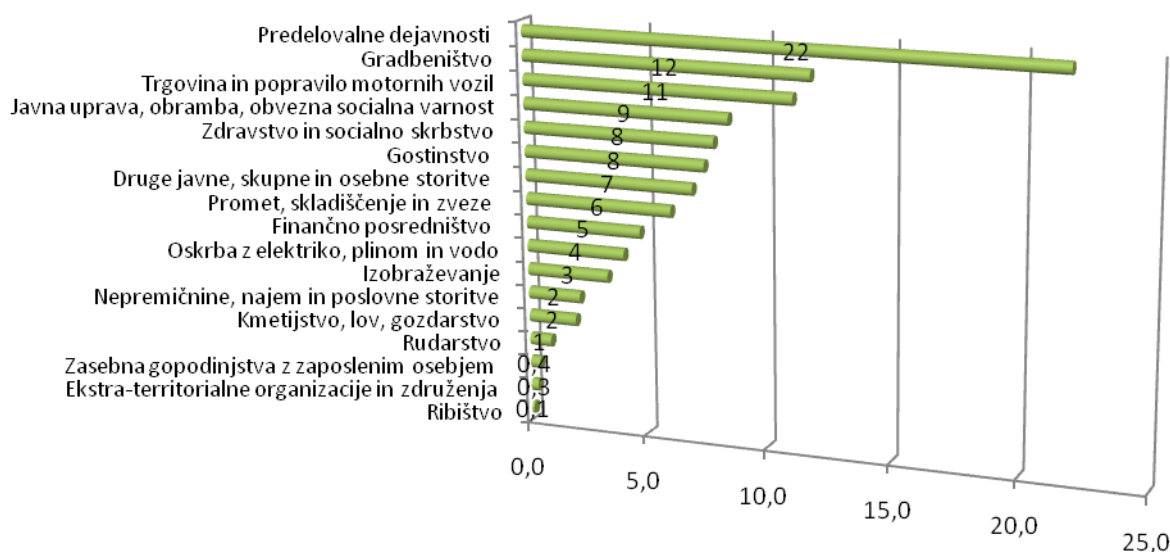
Preglednica 3.1.2 Število in delež udeležencev po ISCED ravneh in zaposlitvenemu statusu

	ISCED 1-2	ISCED 3	ISCED 4	ISCED 5-6	SKUPAJ
	%	%	%	%	%
Samozaposlen z zaposlenimi	20,0	24,1	17,5	13,6	15,6
Samozaposlen brez zaposlenih		3,4	1,6	1,4	1,7
Uslužbenec/ka	80,0	70,7	77,8	84,1	81,5
Pomagajoči družinski član	,0	1,7	3,2	,9	1,2
SKUPAJ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Glede na zaposlitveni status je večina udeležencev formalnega izobraževanja na vseh ravneh uslužbencev. Podobne rezultate so dale tudi druge raziskave (Mohorčič et al. 2005, 2005b). Največji delež uslužbencev je vpisan v programe visokega šolstva (ISCED 5-6), čeprav so njihovi deleži visoki tudi na drugih ISCED ravneh. Samozaposleni z zaposlenimi so udeleženci vseh ravni formalnega izobraževanja, toda največ na ISCED 3. Število in delež samozaposlenih brez zaposlenih je nizek prav tako tudi pomagajočih družinskih članov.

Slika 15: Deleži udeležencev v formalnem izobraževanju po področjih dejavnosti

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

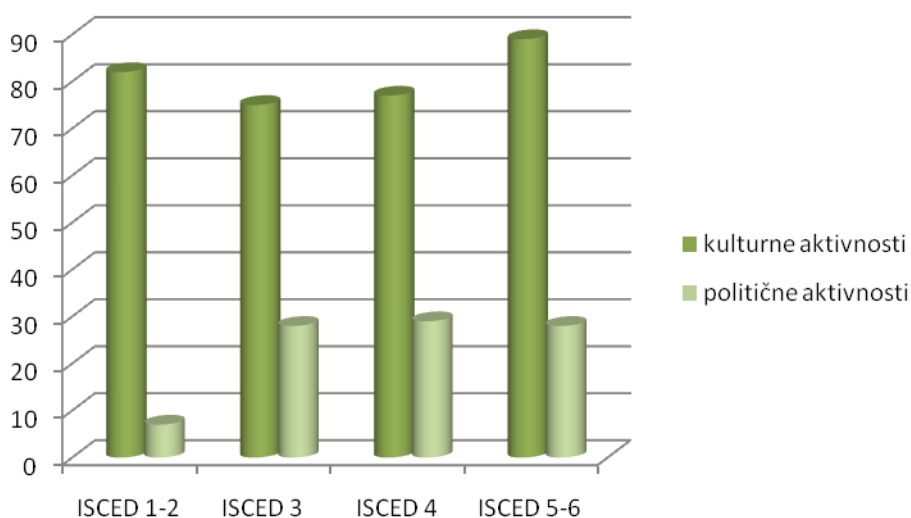
V povprečju prihaja največje število udeležencev izobraževanja iz predelovalnih (22%) dejavnosti. Približno polovico manj jih je iz področja gradbeništva (12%) in trgovinske dejavnosti (11%). Sledijo, v padajočem odstotku javna uprava, zdravstvo, gostinstvo ter druge javne skupne in osebne storitve (9-7%).

Analiza udeležencev po področjih dejavnosti in ISCED ravni pokaže relativno enakomerno razporejenost na ISCED ravni 1-2. Največja skupina udeležencev prihaja iz predelovalnih dejavnosti (22%), sledita jim manjši skupini kot sta gradbeništvo (12%) in trgovina in popravilo motornih vozil (11%).

Udeležba po ISCED ravneh (Priloga, tabela 3.12) pokaže, da devet udeležencev prihaja v enakih deležih (po 11%) iz kmetijstva, lovstva in gozdarstva, ribištva, predelovalne dejavnosti, trgovine, gostinstva, prometa, izobraževanja ter drugih javnih, skupnih in osebnih storitev.

Na ISCED ravni 3 so tri relativno močne skupine udeležencev, ki prihajajo iz gostinstva (27,5%), zdravstva in socialnega skrbstva (20%) ter oskrbe z elektriko, plinom in vodo (17,5%). Podobno je na ISCED ravni 4, tri številčnejše skupine udeležencev, čeprav ne v takim obsegu kot na ISCED ravni 3 – trgovina (18,6%), predelovalne dejavnosti (skoraj 17%) in gostinstvo (12,3%). Skoraj četrtina odraslih študentov na ISCED ravni 5-6 (23,5%) je zaposlena v predelovalnih dejavnostih, gradbeništvu (14,2%) in trgovini ter popravilu motornih vozil (10,7%).

Slika 16: Udeležba v vseživljenjskem učenju po ISCED ravneh in prvem programu (v %)

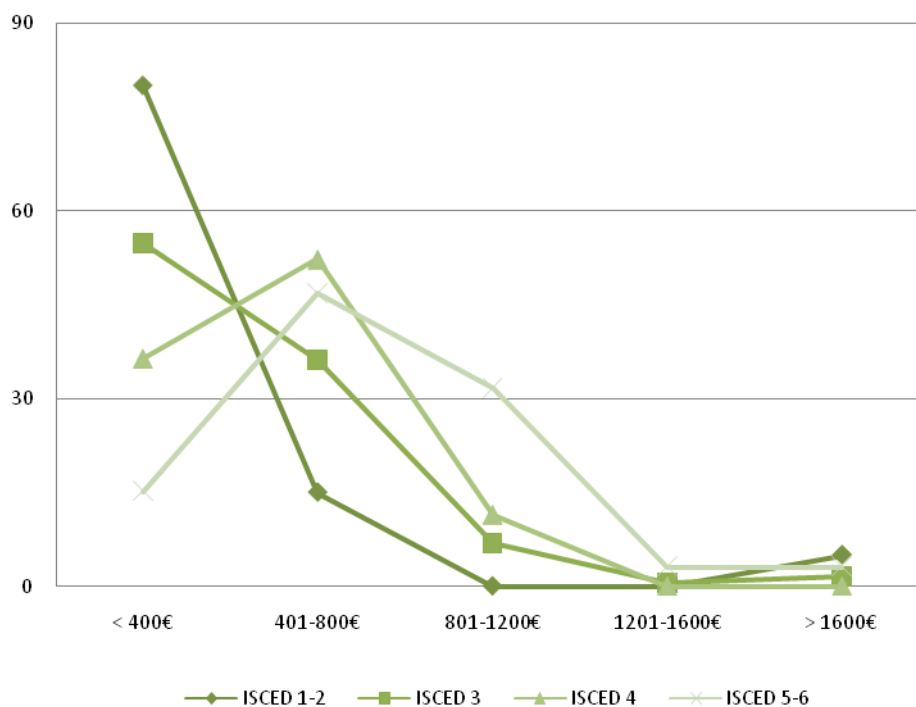
Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Gornja slika prikazuje v kolikšni meri so udeleženci formalnega izobraževanja vključeni v različne oblike priložnostnega učenja, bodisi da gre za kulturne in športne prireditve ali udeležbo v političnih aktivnostih. V povprečju obiskuje kulturne prireditve, ki obsegajo obisk koncertov, gledališča, opere, muzejev, kinopredstav in športnih prireditev 85% udeležencev formalnega izobraževanja. Največ takih primerov je na ISCED ravni 5-6 (89%) in ISCED ravni 1-2 (82%).

O članstvu v različnih organizacijah kot so politične stranke, sindikati, strokovna in verska združenja, dobrodelne organizacije ter športne organizacije in društva je poročalo, v povprečju, 28% udeležencev formalnega izobraževanja. Udeležba je relativno enakomerno porazdeljena po vseh ISCED ravneh z izjemo ISCED 1-2, kjer je najnižja. Najvišja je na ISCED ravni 4 (29%), malo nižja pa na ostalih ISCED ravneh (po 28% na ISCED 3 in ISCED 5-6).

Mesečne neto prejemke vpisanih v formalno izobraževanje prikazuje slika 17. Odrasli vpisani v osnovnošolsko izobraževanje (ISCED 1-2) so v 80% primerov razvrščeni v prvi kvintil lestvice prejemkov (do 400 Evrov mesečno) upoštevaje plačo, nadomestila, vzdrževalnino ipd. Nekaj (15%) jih je tudi v drugem kvintilu (od 401 do 800 Evrov). To, da se jih 5% nahaja v zadnjem, petem kvintilu (več kot 1600 Evrov) lahko poskušamo pojasniti s tem, da so samostojni podjetniki ali pa, da vprašanja niso dobro razumeli in so v odgovor vpisali vse družinske prejemke. Z vpisi v bolj zahtevne programe se spreminja tudi stanje glede višine prejemkov.

Slika 17: Odrasli udeleženci izobraževanja po ISCED ravneh in mesečnih neto prejemkih (v %)

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Na ISCED ravni 3 je še vedno več kot 50% takih, katerih prejemki so v prvem kvintilu, medtem ko je tak odstotek pri ISCED ravni 4 v drugem kvintilu (do 800 Evrov) in nekaj tudi v tretjem (do 1200 Evrov). Večina študentov na ISCED ravni 5-6 sodi po mesečnih prejemkih v drugi kvintil (46,9%), čeprav jih je skoraj tretjina v tretjem kvintilu (31,7%). Na vseh ISCED ravneh je zanemarljiv delež tistih, katerih mesečni neto prejemki sodijo v četrti ali peti kvintil (do 1600 Evrov in več). Vendar v tej kategoriji predstavljajo največji delež udeleženci na ISCED ravni 1-2 (5%). Domnevamo lahko, da gre za namerno bolj optimističen prikaz dejanskega stanja zaradi sramu pred anketarji in ostalimi udeleženci.

3.2 INSTITUCIJE

V tem poglavju predstavljamo odgovore izobraževalnih institucij. Rezultate prikazujemo, tako kot pri udeležencih, tudi po ISCED ravneh.

Preglednica 3.2.1 Število in struktura izobraževalnih organizacij po ISCED ravni prvega programa in vrsti institucije

Programi	ISCED 1-2		ISCED 3		ISCED 4		ISCED 5-6		SKUPAJ	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Splošno izobraževanje	52	100,0							52	4,0
Izobraževanje učiteljev in izobr.vede							8	0,9	8	0,6
Družboslovne in poslovne vede, pravo			138	53,7	69	53,1	395	46,1	602	46,5
Tehnika, proizvodne in predelovalne tehnologije ter gradbeništvo			18	7,0	42	32,3	337	39,4	397	30,7
Kmetijstvo in veterina			9	3,5	2	1,5			11	0,8
Zdravstvo in sociala			44	17,1	14	10,8			58	4,5
Storitve			48	18,7	3	2,3	116	13,6	167	12,9
SKUPAJ	52	100,0	257	100,0	130	100,0	856	100,0	1295	100,0

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Podatki v tabeli kažejo, da so institucije, ki izvajajo programe na ISCED ravni 1-2 vse na področju splošnega izobraževanja (100 %). Z vidika raziskave je to pričakovano, saj so to institucije, ki izvajajo program osnovne šole za odrasle, ki sodi v splošno izobraževanje. Pogled na vse institucije skupaj in njihova programska področja pa pokaže, da večina na vseh ravneh sodi v področje družboslovnih in poslovnih ved ter prava, kar je konsistentno z izbranim vzorcem programov v katere se odrasli najpogosteje vpisujejo. Na ISCED ravni 3 je takih 53,7 % institucij, na ISCED 4 - 53,1 % in na ISCED 5-6 - 46,1 %. Drugo veliko skupino predstavljajo institucije, ki izvajajo programe tehnike, proizvodne in predelovalne tehnologije ter gradbeništva. Te so večinoma na ISCED ravneh 4-6. Ponujajo nadgradnjo programov ISCED 3 ter tudi post-sekundarno, v večini primerov, ne-univerzitetno izobraževanje. Velika večina je institucij višjega in visokega strokovnega izobraževanja s ponudbo novih programov, ki so relevantni in privlačni za odrasle (npr. mehatronika).

Preglednica 3.2.2 Število in struktura osebja v izobraževalnih organizacij po ISCED ravneh in prvem programu (v %)

	ISCED 1-2	ISCED 3	ISCED 4	ISCED 5-6	SKUPAJ
Št. osebja	%	%	%	%	%
1-24	3,8	6,9	2,6		1,9
25-49	30,8	20,4	8,5	18,6	18,5
50-74	32,7	20,0	15,4	38,5	32,1
75-99	11,5	38,8	30,8	24,3	27,5
100-199	21,2	13,8	42,7	2,2	9,4
200 ali več	0,0	0,0	0,0	16,4	10,6
SKUPAJ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Število in struktura osebja v enotah izobraževalnih organizacij					
1-24	0,0	7,7	20,2	6,4	7,4
25-49	60,5	40,5	17,9	24,1	28,1
50-74	28,9	19,8	10,7	53,1	42,6
75-99	10,5	30,6	39,3	16,4	20,7
100-199	0,0	1,4	11,9	0,0	1,2
200 ali več					
SKUPAJ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Analiza podatkov, ki prikazuje izobraževalne institucije po ISCED ravni, vrsti prvega programa in številu zaposlenih kaže, da večina organizacij ne zaposluje velikega števila ljudi. Na ISCED ravni 1-2 (to so ljudske in delavske univerze) skoraj dve tretjini (63,5%) organizacij zaposluje med 24 in 74 ljudi (všteti so vsi, zaposleni za nedoločen in določen čas ter delavci po pogodbi). Malo več kot dvajset odstotkov (21,2%) sodeluje z do 199 predavatelji, medtem ko je odstotek tistih, ki zaposluje oziroma sodeluje z 1-24 osebami zanemarljiv. Na ISCED ravni 3 je podobna situacija. Večina organizacij (40,4%) zaposluje oziroma sodelujejo s 25 do 74 predavatelji. Podoben odstotek (38,8%) poroča o 75 do 99 sodelavcih, medtem ko ima do 199 sodelavcev 13,8% institucij.

Velika večina (42,7%) institucij na ISCED ravni 4 je večjih, vsaj po številu sodelujočih, saj svojo dejavnost opravljajo s 100 do 199 sodelavci. Približno 31% (30,8%) poroča o sodelovanju s 75 do 99 osebami. Deleži institucij, ki vključujejo med 1-74 oseb (zaposleni ali po pogodbi) so majhni, med 2,6% do 15,4%. Na ISCED ravni 5-6 sta dve večji skupini institucij, ki zaposlujeta (sodelujeta) od 50 do 74 oseb (38,5%) in 75 do 99 oseb (24,3%). Nobena institucija na tej ravni ne posluje z manj kot 25 osebami, medtem ko jih 16,4% poroča, da sodelujejo z več kot 200 osebami.

V nasprotju s podatki, ki govorijo o vsem osebju pa podatki o osebju, ki se nanašajo na enote kažejo drugačno sliko. Na skoraj vsaki ISCED ravni, z izjemo ISCED 1-2, so različni deleži osebja od 1-24, največji je na ISCED ravni 4 (20,2%). V nobeni enoti pa ne poročajo o številu osebja, ki bi presegalo številko 200.

Večina enot na ISCED ravni 1-2 sodeluje s 25 do 49 osebami (60,5 %) medtem ko je skoraj 29% takih, ki delajo s 50 do 74 osebami. Velika večina institucij na ISCED ravni 3 sodeluje s 25 do 99 osebami. Na tej ravni je največji delež tistih organizacij, ki posluje s 25-49 ljudmi, sledijo jim tiste, ki izobraževalne programe izvajajo s 75 do 99 osebami (30,6 %).

Na ISCED ravni 4 prevladujejo enote, ki zaposlujejo (nedoločen, določen čas, pogodbeno) od 75 do 99 oseb (39,3%). Enote visokošolskega izobraževanja (ISCED 5-6) so navadno manjše vendar pa jih najdemo v vseh večjih slovenskih mestih. Večina sodeluje s 50-74 osebami (53,1%). Nekatere tudi z manj kot 25 ljudi. Takih je 24,1%.

Preglednica 3.2.3 Število in delež izobraževalnih institucij po ISCED ravni prvega programa in številu vseh udeležencev (mladina in odrasli)

Vsi udeleženci (mladina in odrasli)					
	ISCED 1-2	ISCED 3	ISCED 4	ISCED 5-6	SKUPAJ
Št. udeležencev	%	%	%	%	%
100 ali manj	11,3	24,3	4,3		6,1
101-250	5,7	6,2	9,4	14,1	11,6
251-500	9,4	14,7	3,4	22,0	18,1
501-1000	13,2	18,9	32,5	39,4	33,2
1000 ali več	60,4	35,9	50,4	24,5	31,0
SKUPAJ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Odrasli udeleženci					
100 ali manj	15,4	29,1	32,2	9,0	16,0
101-250	1,9	13,4	22,6		5,2
251-500	13,5	18,1	6,1	34,3	27,1
501-1000	48,1	14,6	5,2	48,0	36,5
1000 ali več	21,2	24,8	33,9	8,6	15,2
SKUPAJ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Delež institucij z večjim številom vpisanih variira tako v raziskavi 2007 tako kot tudi v nacionalni statistiki. Največji delež udeležencev imajo organizacije na ISCED ravni 1-2 (60,4%), kar odgovarja podatkom Statističnega Urada RS za študijsko leto 2006/2007. V teh institucijah je bilo takrat vpisanih 24.339 udeležencev, največ v programih neformalnega izobraževanja. V nasprotju s temi podatki pa je

bilo število udeležencev v institucijah na ISCED ravni 5-6 manjše, med 501 – 1000. Njihov delež predstavlja 39,4%, kar tudi odraža stanje na nacionalni ravni – enote po vseh večjih mestih v Sloveniji.

Del pregledenice, ki prikazuje število in delež institucij ter število vpisanih odraslih kaže malo drugačno sliko kot tista, ki prikazuje institucije in vse vpisane (mladino in odrasle). V tem primeru je na dveh ISCED ravneh število vpisanih odraslih skoraj enako, od 501 do 1000. To sta ISCED 1-2 z 48,1% in ISCED 5-6 z 48%. V povprečju pa je največ institucij (36,5%), ki imajo med 501 in 1000 vpisanih odraslih.

Tabela, ki prikazuje ponudbo programov izobraževanja mladine in odraslih (Priloga, tabela 3.15) kaže, da nobena institucija ne organizira le izobraževanja mladine. V povprečju ena tretjina organizira obe vrsti izobraževanja in dve tretjini le izobraževanje odraslih (izredni študij). Najvišji odstotek le-teh je na ISCED ravni 3 (91,1%). Tudi na vseh drugih ravneh izobraževanje odraslih presega 50%, 78,8% na ISCED 1-2, 61,5% na ISCED 4 in skoraj 60% na ISCED 5-6. Štirideset odstotkov (40,6%) institucij na ISCED ravni 5-6 poroča, da organizirajo izobraževanje za obe populaciji, mladino in odrasle, medtem, ko so ti odstotki manjši na drugih ravneh (38,5% na ISCED 4, 21,2% na ISCED 1-2).

Slika 18: Ugotavljanje in preverjanje predhodno pridobljenega znanja

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

V skladu z navodili ministra o prilagajanju izobraževalnih programov poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslim udeležencem izobraževanja lahko izobraževalne institucije v uvodnem pogovoru z udeležencem izobraževanja ugotovijo njegovo predhodno znanje in izkušnje ter najprimernejše prilagoditve, ki so potrebne za udeleženčovo uspešno izobraževanje (7. člen navodil). V raziskavi je v povprečju 50,5% izobraževalnih institucij na vseh ISCED ravneh poročalo, da priznavajo tako neformalno kot tudi doseženo formalno izobraževanje, medtem ko jih 45,4% priznava predhodno znanje

udeležencev le na podlagi že doseženih kvalifikacij ali delov izobraževalnega programa, ki so dokazljivi z ustreznimi listinami. Štirje odstotki institucij tega ne opravljajo.

Ti odgovori se nekoliko razlikujejo od tistih, ki so jih dali udeleženci formalnega izobraževanja (slika 9) iz katerih je razvidno, da jih je bila v povprečju slaba tretjina (31%) na vseh ravneh oproščena opravljanja kakšnega predmeta ali dela programa, če so imeli za to ustrezna dokazila, po trem odstotkom so bile priznane življenjske izkušnje in znanje, ki so ga pridobili po drugih poteh, 18% pa so pomagale njihove delovne izkušnje. Le-ti so bili večinoma vpisani na ISCED raven 5-6.

Ne glede na to, da institucije poročajo o ugotavljanju in priznavanju znanja je videti, da so pogoji za udeležence relativno rigorozni. Kot je razvidno iz ugotovitev podprojekta 4 (Udeležba zaposlenih iz malih in srednje velikih podjetij v formalnem izobraževanju) je ta pot za posameznika lahko zelo trnova, četudi ima dokazila iz formalnega izobraževanja, vendar iz drugega izobraževalnega področja. Na tem področju bo potrebnega še veliko izobraževanja in usposabljanja učiteljskih kolektivov na vseh ravneh.

Preglednica 3.2.4 Storitve, ki so na voljo udeležencem izobraževanja (v %)

	ISCED 1-2	ISCED 3	ISCED 4	ISCED 5-6
Varstvo otrok	100			
Organiziran prevoz				
Samopostrežna restavracija		9	7	84
Internetni dostop	2	11	7	80
Knjižnica	4	21	10	85
Svetovanje pri izobraževanju	4	21	10	65
Poklicno svetovanje/pomoč pri iskanju prakse	3	19	9	69
Socialno delo	1	28	1	69
Pravna pomoč	20	80		
Zdravniška pomoč				
Študentske sobe			4	96
Prostor za športne dejavnosti	1	11	7	82

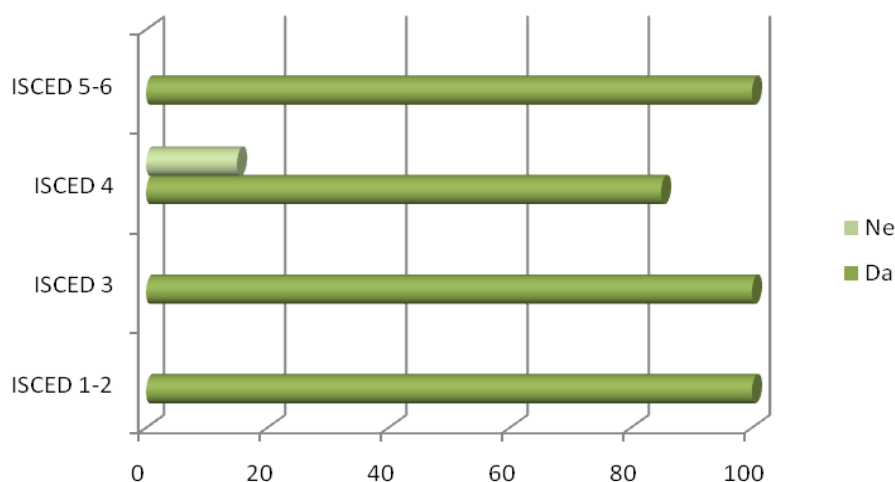
Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Z vidika boljšega dostopa in možnosti študija, nas je v raziskavi tudi zanimalo, kakšne storitve so na voljo odraslim udeležencem formalnega izobraževanja. V povprečju večina institucij, ki je sodelovala v raziskavi nudi odraslim knjižnico, vendar je glede na ISCED raven tega največ na ISCED ravni 5-6, sledi ISCED raven 3 in potem ISCED 1-2.

Študentske sobe, ki so sicer bolj pomembne za redno izobraževanje kot 'izredno' zagotavlja skoraj 96% institucij na ISCED ravni 5-6. Možnost toplih obrokov v samopostrežni restavraciji zagotavlja skoraj 84%

institucij terciarnega izobraževanja (ISCED 5-6). Internetni dostop omogoča 80% izobraževalnih institucij, večina na ISCED ravni 5-6. Storitve povezane s socialnim delom omogoča, po podatkih raziskave 69,4% institucij na ISCED ravni 5-6. Le-te prav tako nudijo poklicno svetovanje in/ali pomoč pri iskanju prakse. Na ISCED ravni 3 80% izobraževalnih institucij nudi pravno pomoč udeležencem izobraževanja odraslih, medtem ko jih 21% svetuje pri izobraževanju. Varstvo otrok zagotavljajo institucije na ISCED ravni 1-2 (100%), kar je verjetno v veliko pomoč staršem, ki obiskujejo njihove izobraževalne programe. Nobena od institucij ne poroča o tem, da bi udeležencem organizirala prevoz do mesta izobraževanja ali pa jim nudila zdravniško pomoč.

Preglednica 3.2.5 Delež izobraževalnih organizacij po ISCED ravni prvega programa in opredeljenem poslanstvu in viziji za področje izobraževanja odraslih

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

V povprečju ima 99% izobraževalnih institucij na vseh ravneh opredeljeno poslanstvo in vizijo za področje izobraževanja odraslih (Priloga, Preglednica 3.2.9). Visok odstotek (100%) pozitivnih odgovorov na vseh ravneh niti ni tako nenavaden. Institucije na ISCED ravni 1-2 so ljudske in delavske univerze, ki so sodelovale v projektu »Ponudimo odraslim kakovostno izobraževanje (POKI)«, kjer sta opredeljeno poslanstvo in vizija eden izmed elementov kakovosti. Kakovost je zelo pomembna tudi za druge institucije. Glede na to, da je, še posebej, višje strokovno izobraževanje v pretežni večini namenjeno odraslim, opredeljeno poslanstvo in vizija tega področja ne presenečata.

Iz raziskave je razvidno, da večina izobraževalnih institucij (91,4%) ocenjuje individualno uspešnost predavateljskega kadra, čeprav vse o tem ne poročajo. Le-te predstavljajo manjši del vzorca raziskave LLL20102 iz leta 2007. V povprečju je videti, da 8,6% vzorca ne ocenjuje individualne uspešnosti predavateljev, medtem ko jih 25,5% to dela manj kot enkrat letno, 35% enkrat letno in 30,9% več kot enkrat letno. Največji odstotek, vsaj z vidika raziskave LLL2010, na ISCED ravni 4 (30,5%) ne ocenjuje

individualne uspešnosti predavateljev. Z vidika andragoškega ciklusa in andragogov zaposlenih v teh institucijah, je to ali resen primanjkljaj ali pa take institucije ne zaposlujejo ustreznega, andragoško usposobljenega kadra. Če velja to zadnje, bi bilo treba razmisliti o ustreznem strokovnem izobraževanju.

Preglednica 3.2.11: Delež izobraževalnih institucij po ISCED ravni in prvem programu, ki ocenjujejo učiteljski kader, imajo zunanji nadzor ter pogostost tega nadzora (v %)

	ISCED 1-2	ISCED 3	ISCED 4	ISCED 5-6	SKUPAJ
Ocena individualne uspešnosti					
Ne	1,9	8,9	30,5	5,6	8,6
Manj kot enkrat letno	26,4	39,9	11,9	22,8	25,5
Enkrat letno	45,3	39,9	38,1	42,2	35,0
Večkrat na leto	26,4	11,2	19,5	39,4	30,9
Zunanje ocenjevanje					
Da	86,5	64,0	70,1	78,0	74,6
Ne	13,5	36,0	29,9	22,0	25,4
Pogostost nadzora					
Vsako leto	22,2	32,5	52,2	12,6	20,1
Vsaki 2 leti	50,0	23,0	4,5	4,9	9,2
Vsaka 3 leta		3,2	3	16,2	12,3
Vsaka 4 leta		11,9	9		2,9
Vsaki 5 ali več let	27,8	29,4	31,3	66,2	55,5

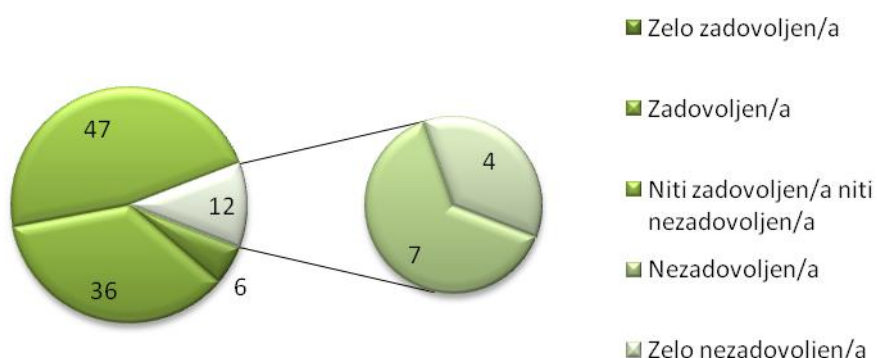
Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Videti je, da je v večini primerov individualno ocenjevanje predavateljev izvedeno enkrat letno na vsaki ISCED ravni, pri čemer se delež giblje od 45,35% (ISCED 1-2) do 38,1% (ISCED 4). Delež tistih institucij, ki tako ocenjevanje izvajajo večkrat dosega skoraj 40 % (39,4 % na ISCED ravni 5-6 in 26,4 % na ISCED ravni 1-2).

Izobraževalne institucije z vsake ISCED ravni poročajo o zunanjem nadzoru. Delež tega nadzora variira glede na ISCED stopnjo izobraževanja vendar v povprečju predstavlja 74,6%. Največji delež zunanjega nadzora imajo očitno organizacije na ISCED ravni 1-2 (ljudske in delavske univerze), nekaj manjšega pa institucije na ISCED ravni 5-6, ki vključuje višje in visoko strokovno izobraževanje odraslih. O relativno najmanjšem zunanjem nadzoru poročajo institucije s 3 ISCED ravni (36%).

Očitno je nadzor najpogostejši na ISCED ravni 1-2, saj organizacije poročajo, da je le-ta vsako drugo leto (50%). Institucije z ISCED ravni 4 poročajo, da se zunanji nadzor izvaja vsako leto (52,2%), medtem ko se na ISCED ravni 5-6 to zgodi vsakih 5 ali več let v 66,2% primerov.

Slika 18: Zadovoljstvo s politiko vseživljenjskega učenja v Sloveniji

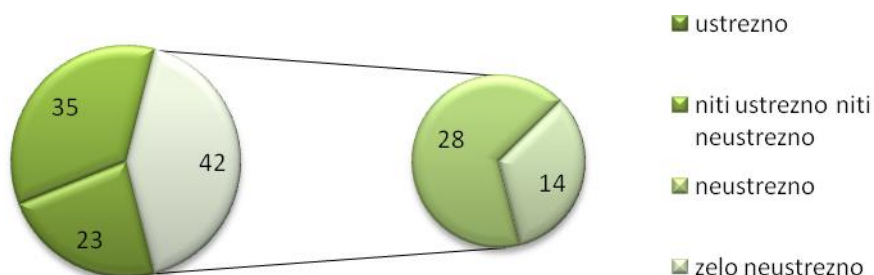

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Vseživljenjsko učenje je preželo že vse pore slovenskega izobraževanja na splošno in izobraževanja odraslih še posebej. V mnogih primerih je vseživljenjsko učenje sinonim za izobraževanje odraslih, čeprav ga ne Evropska iniciativa za vseživljenjsko učenje ne Memorandum o vseživljenjskem učenju nista razumela v tem smislu. Glede na to, da se je Slovenija z vstopom v EU zavezala za, uresničevanje Lizbonske strategije, je vseživljenjsko učenje v pomenu, kot ga razume večji del Evrope – t.j. izobraževanje odraslih, sestavni del izobraževalne politike. Glede na rezultate raziskave 2007 večina organizacij, ki izvajajo izobraževanje odraslih ni niti zadovoljna niti ni nezadovoljna s politiko tega segmenta v državi (47,1%), malo več kot 35% pa jih je zadovoljnih. Sedem odstotkov jih je nezadovoljnih, medtem ko jih je 5,5% zelo zadovoljnih in 4,2% zelo nezadovoljnih.

Ko te odgovore povežemo z odgovori na vprašanje o tem, če so ustrezno financirani za razvoj in izpeljevanje kakovostnega izobraževanja odraslih je stanje drugačno.

Slika 19: Financiranje za razvoj in vpeljevanje kakovostnega izobraževanja odraslih

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Verjetno je to povezano tudi s sistemom financiranja izobraževanja odraslih, saj večina (35%) izobraževalnih organizacij poroča, da niso niti ustrezno niti neustrezno financirani, medtem ko jih 42% meni, da so neustrezno ali zelo neustrezno financirane (Priloga, tabela 3.21). To pravzaprav pomeni, da le slaba četrtnina, če izvzamemo 'neopredeljene', meni, da so ustrezno financirane. Analiza odprtih odgovorov kaže na probleme in odprta vprašanja, ki so v izobraževanju odraslih že dolgo prisotni, nekateri pa so novi in so rezultat mehanizmov, ki so bili uvedeni za koriščenje sredstev Evropskega socialnega sklada.⁹

3.3 POVZETEK

UDELEŽENCI

Glede na rezultate raziskave je večina odraslih udeležencev formalnega izobraževanja v Sloveniji žensk (51,7%), čeprav so razlike po posameznih ISCED ravneh. Z vidika starosti je največja skupina tista med 28 in 37 let, ki so po narodnosti Slovenci (96,1%). Večina udeležencev je bila rojenih v Sloveniji (94,6%) in v 92,9 % primerih je njihov prvi jezik – slovenski. Več kot polovica jih je poročenih (57,7%) in vpisanih

⁹ Financiranje razvoja izobraževanja odraslih je neustrezno: Država finančno ne spodbuja vključevanja odraslih v univerzitetno izobraževanje; financirano samo s šolninami, na videz veliko razpisov, sredstev, a ni mogoče porabiti; nedefiniranost javne službe za izobraževanje odraslih; ni sredstev za promocijo in razvoj programov; premalo denarja za izpeljavo, kaj šele za razvoj; premalo sofinanciranja; prestroga merila za sistemiziranje delovnih mest; razpisi so za nazaj, zamujanje plačil, nejasni pogoji. Financiranje razvoja izobraževanja odraslih je zelo neustrezno: Financiramo se sami v celoti iz šolnin in evropskih sredstev; ni sofinancerjev, formalno izobraževanje večina plača sama; ni zagotovljenih sredstev za materialne stroške in programe; nismo financirani; smo popolnoma na trgu; zamude s strani nosilcev projektov in programov.

v institucije post-sekundarnega ne-univerzitetnega izobraževanja (50,4%). Skoraj polovica (47,3 %) jih študira v programih družboslovja, poslovnih ved in prava.

V okviru tega je prevladujoče področje za odrasle področje poslovnih ved. Velika večina je vpisana v en program formalnega izobraževanja (86,5 %). Izobražujejo se zaradi osebnih razlogov, ki niso povezani z delom, ki ga opravljajo (72,9 %). Organiziranost njihovega izobraževalnega dela v glavnem sledi 'normalnemu' šolskemu letu (82 %). Najvišja izobrazba, ki so jo udeleženci dosegli predhodno je ISCED raven 3 (83,9 % - srednješolska). Z izobraževanjem so končali pred letom 2000. Večina od njih (62,4 %) pred tem ni bila vpisana v noben izobraževalni program na višji stopnji zahtevnosti. V povprečju je bila slaba tretjina udeležencev oproščena opravljanja kakšnega predmeta ali dela programa na podlagi predhodnih spričeval in dokazil iz formalnega izobraževanja. Manj uspešno je bilo za tiste, ki so uveljavljali znanje pridobljeno po drugih poteh in življenjske izkušnje, čeprav so tudi taki primeri (po 3%), malo več je takih, ki so jim bile priznane delovne izkušnje. Večina udeležencev se udeležuje še kulturnih in drugih tovrstnih prireditev, malo manj pa je članov različnih organizacij, bodisi političnih, prostovoljskih ali katerih drugih. Tri četrtine odraslih udeležencev izobraževanja (76,6 %) je zaposlenih (81,5% uslužbencev), dela v predelovalni dejavnosti (21,8%) ter mesečno zasluži neto do 800 Evrov (44,8%; drugi kvintil).

INSTITUCIJE

Pretežni del izobraževalnih institucij iz raziskave je s področja družboslovja, poslovne administracije in prava (greza izbran vzorec po pogostosti vpisov odraslih) – 46,5%, kar je konsistentno s stanjem izobraževanja odraslih v državi. V povprečju izvajajo program s 50 – 74 ljudmi (32,1 %). Ta skupina ljudi predstavlja tudi povprečje v enotah (42,6 %), kar gre pripisati distribuciji enot po večjih mestih v Sloveniji, da bi na ta način zagotovili večjo dostopnost do izobraževanja. Tretjina izobraževalnih institucij ima med 501 in 1000 udeležencev izobraževanja (33,2%), ki so vpisani ali kot odrasli ali pa kot mladina. Število in delež odraslih, vpisanih v teh organizacijah, v grobem sodi v isto kategorijo (36,5 %). Nobena od raziskovanih institucij ne organizira le izobraževanja mladine. Večina (68,8 %) ima organizirano le izobraževanje odraslih, medtem ko ena tretjina ponuja obe varianti – izobraževanje mladine in izobraževanje odraslih. Malo več kot polovica institucij (50,5%) sledi navodilom ministra ter odraslim priznava znanje in izkušnje pridobljene v neformalnem izobraževanju ali pa tiste, ki so dokazljive s kvalifikacijami ali deli programov. Nekaj nad 40% je takih, ki priznavanje znanja in delovnih izkušenj vežejo na dele programov ali kvalifikacije. Večina institucij na ISCED ravni 5-6 spodbuja učenje in izobraževanje odraslih dodatnimi storitvami kot so: možnost študentskih sob, uporaba knjižnic, samopostrežnih restavracij, prostorov za športne dejavnosti in dostop do interneta. Redke so tiste, ki poskrbijo za varstvo otrok. Le-te so navadno pri institucijah na ISCED ravni 1-2.

Skoraj vse institucije (98,6%) imajo opredeljeno poslanstvo in vizijo za področje izobraževanja odraslih. Več kot 90% institucij (94,6%) plačuje za izobraževanje in usposabljanje njihovega učiteljskega kadra, kar je v skladu z določili kolektivne pogodbe. Institucije, ki o tem ne poročajo imajo lahko več kadra zaposlenega na podlagi pogodbe ali kako drugače. Slednje jih ne obvezuje za plačilo izobraževanja in usposabljanja. Skoraj dve tretjini institucij izvaja ocenjevanje uspešnosti svojega kadra bodisi enkrat letno (35%) ali večkrat letno (30,9%). Več kot polovica ima zunanji nadzor kakovosti vsakih pet ali več let.

Raziskava 2007 je pokazala, da večina organizacij, ki izvajajo izobraževanje odraslih ni niti zadovoljna niti ni nezadovoljna s politiko vseživljenjskega učenja v državi (47,1%). V povprečju slaba četrtnina meni, da so ustrezno financirane za razvoj in izpeljevanje kakovostnega izobraževanja odraslih. Slaba polovica (42%) meni, da tovrstno financiranje ni ustrezno oziroma, da je zelo neustrezno. Razlogov je več. Nekaj jih je vezanih na probleme, ki so v izobraževanju odraslih prisotni že nekaj časa, nekaj pa jih izhaja iz zadnjih petih let (od leta 2003), ko je Slovenija začela koristiti sredstva Evropskega socialnega sklada. Povezani so z nizom dogodkov na katere izvajalci ne morejo vplivati.

4 IZKUŠNJE UDELEŽENCEV IN VLOGA INSTITUCIJ V FORMALNEM IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH

Mag. Marko Radovan

4.1 IZKUŠNJE UDELEŽENCEV

4.1.1 Stališča do učenja

Udeleženci so odgovarjali na lestvico stališč. Stališča so pomemben dejavnik motivacije in napovedovalec naših dejanj v prihodnosti (Ajzen in Fishbein, 1980), zato so bila vključena tudi v vprašalnik o vključevanju odraslih v formalno izobraževanje.

V preglednici 4.1.1 najprej predstavljamo deskriptivne podatke o distribuciji stališč. Anketiranci so odgovarjali na petstopenjski lestvici (1 - Sploh se ne strinjam, do 5 - Popolnoma se strinjam). Trditve so razporejene glede na višino ocene.

Iz preglednice je razvidno, da imajo udeleženci izobraževanja v glavnem pozitivno stališče do izobraževanja. Izobraževanje vidijo predvsem kot neke vrsto naložbo, ki ima tako materialne kot osebne koristi. V povprečju ocenjujejo negativna stališča z nizkimi ocenami.

Preglednica 4.1.1 Deskriptivna analiza stališč

	N	M	SD
Denar, namenjen za izobraževanje, je dobro naložen.	1266	4.07	1.00
Izobraževanje odraslih pomaga ljudem, da se bolje znajdejo	1272	3.98	0.95
Zaradi izobraževanja se bolje počutim.	1270	3.93	1.00
Izobraževanje odraslih je pomemben način, da ljudje uspešno obvladajo spremembe v svojem življenju	1275	3.92	0.93
Izobraževanje me veseli, ker mi omogoča, da se učim z drugimi.	1262	3.37	1.08
Ne maram se učiti.	1259	2.03	1.05
Dovolj mi je učitelj in šole.	1238	1.90	0.99
Uspešnim ljudem se ni treba vključiti v izobraževanje odraslih.	1256	1.79	0.96
Izobraževanje odraslih je za tiste, ki nimajo početi česa drugega	1260	1.43	0.70

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

DISTRIBUCIJA STALIŠČ GLEDE NA RAZLIČNE SKUPINE UDELEŽENCEV

V tem poglavju bomo raziskali značilnosti stališč udeležencev do vseživljenjskega učenja. V ta namen smo izračunali dva indeksa — prvi predstavlja splošna stališča do vseživljenjskega učenja, drugi pa stališča, ki označujejo veselje do učenja. Vrednost indeksov so izračunane srednje vrednosti spremenljivk vključenih v posamezni indeks. Pri trditvah, ki so negativno usmerjene smo obrnili številčenje.

Indeks »stališča do vseživljenjskega učenja«:

1. Uspešnim ljudem se ni treba vključiti v izobraževanje odraslih.
2. Izobraževanje odraslih je za tiste, ki nimajo početi česa drugega.
3. Denar, namenjen za izobraževanje, je dobro naložen.

Indeks stališč »veselja do učenja«:

1. Izobraževanje me veseli, ker mi omogoča, da se učim z drugimi.
2. Ne maram se učiti.

Indeks stališč je 7-stopenjska lestvica (od -3 do +3).

V preglednici 4.1.2 prikazujemo rezultate pridobljene z enosmerno analizo variance.

Spol. V splošnih stališčih ni razlik po spolu. Rezultati analize variance glede indeksa »veselje do učenja« pa kažejo, da ženske bolj uživajo v učenju kot moški ($p < .001$).

Starost. Rezultati kažejo relativno linearno povezanost med naraščajočo starostjo in obema vrstama stališč. Iz prejšnjih študij je do neke mere pričakovano, da imajo starejši odrasli pozitivnejša stališča, kot mlajši. Menimo tudi, da podpora delodajalca, ki so jo starejši pogosteje deležni od mlajših prav tako pozitivno vpliva na njihov stališča, saj s tem prepoznava in pozitivno vrednoti potrebo po nadaljnem izobraževanju (Radovan v: Mohorčič Špolar idr., 2005, 2005b).

Izobrazba. Kot je razvidno iz preglednice, imajo praviloma odrasli z višjo izobrazbo pozitivnejša stališča do vseživljenjskega učenja od odraslih z nižjo izobrazbo. Pri drugem indeksu izobrazbenih razlik ni.

Preglednica 4.1.2 Stališča do VŽU in učenja po demografskih značilnostih

	Stališča do VŽU	Veselje od učenja
Spol		
Moški	2.41	.83***
Ženske	2.34	1.06***
Starost		
Do 20 let	1.71***	.10***
21 do 30 let	2.24***	.84***
31 do 40 let	2.55***	1.07***
41 let ali več	2.46***	1.20***
Izobrazba		
ISCED 2	2.06***	.84
ISCED 3	2.41***	.95
ISCED 5	2.95***	1.26
Izobrazba očeta		
ISCED 1	2.38	1.01
ISCED 2	2.49	.98
ISCED 3	2.34	.94
ISCED 5	2.33	.68
ISCED 6	2.81	1.15
Izobrazba matere		
ISCED 1	2.44	1.04
ISCED 2	2.51	1.01
ISCED 3	2.35	.95
ISCED 5	2.37	.73
ISCED 6	2.20	.48

Opomba: * $p < 0.05$; ** $p < 0.01$; *** $p < 0.001$

DISTRIBUCIJA STALIŠČ GLEDE NA AKTIVNOST UDELEŽENCEV

Na splošno lahko ugotovimo, da osebe, ki so bolj aktivne na zasebnem, kulturnem ali političnem področju bolj pozitivno vrednotijo izobraževanje in učenje, kot manj aktivne osebe. Razlike niso povsod statistično značilne, jasen pa je trend k višjemu vrednotenju.

Preglednica 4.1.3 Stališča do VŽU in učenja po kulturnih značilnostih in tipu institucije

	Stališča do VŽU	Veselje do učenja
Socialne aktivnosti		
Ne	2.36	.96
Da	2.43	.93
Kulturna aktivnost		
Ne	2.20**	1.01
Da	2.41**	.95
Politična aktivnost		
Ne	2.37	.91
Da	2.45	1.05

Opomba: * $p < 0.05$; ** $p < 0.01$; *** $p < 0.001$

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

4.1.2 Motivi

Motivi nam odgovorijo na vprašanje o posameznikovih pričakovanjih glede izobraževalnega programa in so neke vrste izražene potrebe zaradi katerih je do udeležbe v izobraževanju sploh prišlo. Preden smo anketirance spraševali po specifičnih motivih, nas je zanimal tudi splošni namen vključitve v šolanje. Preglednica 4.1.4 kaže, da je na vprašanje zakaj so se v izobraževanje sploh vključili, večina (74 %) anketirancev odgovorila, da predvsem zaradi osebnih vzrokov. Na prvi pogled to nasprotuje nekaterim našim prejšnjim ugotovitvam, da je večina izobraževanja odraslih namenjenega predvsem delu in poklicu, oz. da je izobraževanje na nek način vezano predvsem na izobraževanje za potrebe poklica. Vzrok za to je predvsem v vrsti opazovanega izobraževanja. V študijah običajno opazujemo samo neformalne oblike učenja, ali pa so te oblike predstavljene skupaj s formalnim izobraževanjem (Mohorčič, 2001). Takrat, ko vzroke za vpis ločimo glede na vrsto izobraževanja (formalno — neformalno), pa se razlika hitro pokaže (npr. Ivančič, 2005). Navedba, da smo se v formalno izobraževanje vpisali zaradi osebnih vzrokov se lahko sliši tudi nekoliko nenavadno, saj iz lastnih izkušenj vemo, da si želimo diplom in spričeval predvsem zaradi dela, ki ga želimo opravljati. Verjetno vzrok za te odgovore tiči nekje drugje: v odgovoru na vprašanje, kdo je posameznika spodbudil, da se vključi v to izobraževanje in kdo mu to izobraževanje plačuje. Ta in prejšnje raziskave kažejo, da delodajalci niso preveč zainteresirani, da zaposleni pridobivajo višje stopnje izobrazbe. Tudi država v smislu zviševanja izobrazbene ravni financira šolanje le določenim ciljnim skupinam. To je vidno tudi iz preglednice. Prevladujoč delež odraslih, ki so kot glavni namen navedli zahteve dela so manj izobraženi odrasli, ki potrebujejo do-/prekvalifikacijo, da bi lahko obdržali ali pridobili zaposlitev. Delodajalce večinoma zanima le izpopolnjevanje znanj, ki so potrebna za uspešnejše opravljanje trenutnega dela. Njihovo razmišljanje je seveda do neke mere razumljivo. Višja izobrazba pomeni delodajalcu tudi višje izdatke.

Preglednica 4.1.4 Glavni vzroki za udeležbo v izobraževanju glede na raven izobrazbe

	Zaradi zahtev dela	Iz osebni vzrokov	Skupaj	
Osnovna šola	23,6	76,4	100	165
Poklicna šola	27,8	72,2	100	230
4-letna srednja šola	26,4	73,6	100	802
Višja šola/fakulteta	6,3	93,8	100	32
VSI	25,8	74,2	100	1229

Opomba: $hi\text{-kvadrat} = 7,45$ ($p < 0,05$)

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

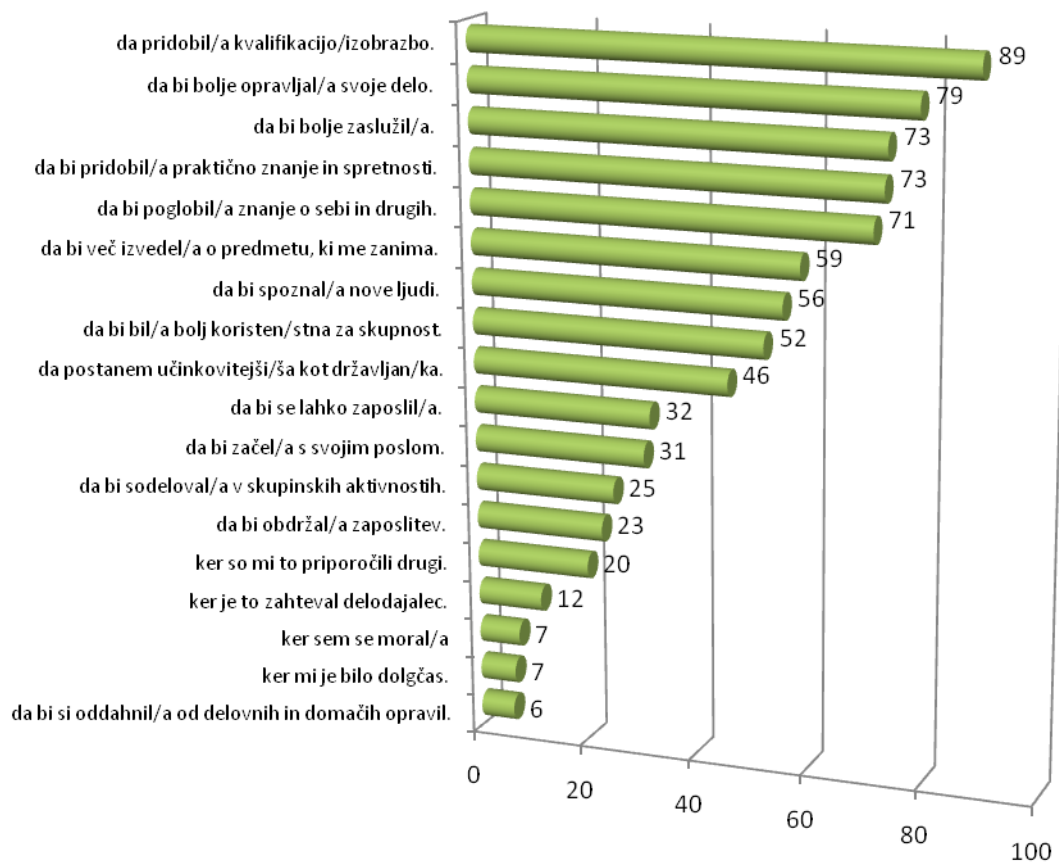
Iz slike 20 vidimo, da se slika osebnih vzrokov nekoliko razlikuje od splošnega namena vključitve v izobraževanje. Osebni motivi nekoliko bolj odražajo naša pričakovanja v zvezi z razlogi za vključitev v program izobraževanja. Motiv, ki so ga anketiranci najvišje ocenili je pridobitev izobrazbe oz. kvalifikacije. To je seveda razumljivo, saj o tem sprašujemo odrasle, ki so vključeni v formalno izobraževanje. Ta motiv je najpomembnejši v srednjem šolstvu v 2 do 3 letnih programih pri odraslih, ki želijo pridobiti 4-letno srednješolsko izobrazbo. Kot je pokazala raziskava opravljena v podprojektu 4 - »Udeležba zaposlenih iz malih in srednje velikih podjetjih v formalnem izobraževanju« (Ivančič, Mirčeva, Mohorčič Špolar, 2008) ljudje sprejemajo to izobrazbo kot neke vrste standard ter smatrajo, da so posamezniki, ki take izobrazbe niso dosegli deprivilegirani glede možnosti pridobivanja ali ohranitve zaposlitve. Drugi najpomembnejši motiv je izboljšanje kakovosti dela. Tudi ta je običajno pomemben razlog vključitve odraslih v izobraževanje in je povezan z ohranitvijo delovnega mesta, razvojem kariere in boljšimi dohodki, kot rezultatom zvišanje stopnje izobrazbe. Razlike pri vrednotenju tega motiva so statistično visoko pomembne. Ta motiv je najpomembnejši odraslim v univerzitetnem izobraževanju. Tretji motiv pri katerem so razlike statistično pomembne, je želja po boljšem zaslužku. Tudi ta motiv je tipični »karierni« motiv in je običajno bolj značilen za odrasle z višjimi stopnjami izobrazbe. Razlog za to je predvsem v težnji odraslih z nižjo izobrazbo, da se v izobraževanju vključujejo predvsem zaradi možnosti pridobitve zaposlitve ali njene ohranitve.

Vsi trije motivi so vezani na poklic, ki ga opravljamo, oz. cilje, ki jih želimo skozi poklic doseči. Za motive, ki sledijo bi lahko rekli, da izražajo tudi nekaj bolj subjektivnih motivov, ki se povezujejo tudi s potrebo po socialnem povezovanju ali pripadnosti. Spomnimo, da je na pomembnost teh potreb opozarjal tudi že Abraham Maslow (1982). Podrobnejša analiza je pokazala, da so motivi manj izobraženih odraslih izrazito bolj poklicno obarvani, medtem, ko se pri bolj izobraženih odraslih pogosteje pojavljajo tudi motivi osebne izpolnitve. Izhajajoč iz socialno-ekonomskega položaja vsake od teh skupin so ti rezultati tudi logični.

Ali je neskladje med podatkom o glavnem vzroku za vključitev v izobraževanje in osebnimi motivi nelogično? Sploh ne. Ugotovimo lahko samo to, da prvi opisuje predvsem »zunanje« dejavnike oz. spodbude, ki so privedle do vključitve v izobraževanje, drugi pa osebne vzroke, ki so botrovali tem

odločitvam. To pomeni, da je bila primarna pobuda za vključitev v program formalnega izobraževanja sicer na strani posameznika (vzroke zakaj podjetja niso zainteresirana, smo nakazali zgoraj), hkrati pa so lahko motivi te pobude izrecno povezani z delom. To sicer ni nič presenetljivega ali novega. V psihologiji se v raziskovanju ciljev že dalj časa govori o multiplih ciljih, ki so vedno prisotni v vsaki situaciji — čeprav je lahko končni cilj izrazito zunanji, ni nujno, da so taki tudi vmesni cilji.

Slika 20: Motivi za udeležbo v izobraževanju

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

MOTIVACIJSKI PROFILI

Kot je bilo že rečeno v uvodu, se med naštetimi motivi kaže določena struktura, ki vsebinsko povezuje motive v nekaj skupin. Da bi bila nadaljnja analiza preglednejša in razumljivejša smo motive vsebinsko razdelili v štiri skupine:

- socialna kontrola,
- človeški kapital,
- socialni kapital in
- osebna izpolnitev.

Razdelitev je prikazana v spodnji preglednici.

Preglednica 4.1.5 Klasifikacija motivov

Ker so mi to priporočili drugi.	socialna kontrola
Ker je to zahteval delodajalec.	socialna kontrola
Ker sem se moral/a (npr. da ne bi postal/a presežek ...).	socialna kontrola
Da bi bolje zaslužil/a.	človeški kapital
Da bi bolje opravljal/a svoje delo.	človeški kapital
Da bi se lahko zaposlil/a.	človeški kapital
Da bi obdržal/a zaposlitev.	človeški kapital
Da pridobil/a kvalifikacijo/izobrazbo.	človeški kapital
Da bi začel/a s svojim poslom.	človeški kapital
Da bi bil/a bolj koristen/stna za skupnost.	socialni kapital
Da postanem učinkovitejši/ša kot državljan/ka.	socialni kapital
Da bi spoznal/a nove ljudi.	socialni kapital
Da bi sodeloval/a v skupinskih aktivnostih.	socialni kapital
Da bi poglobil/a znanje o sebi in drugih.	osebna izpolnitev
Da bi si oddahnil/a od delovnih in domačih opravil.	osebna izpolnitev
Ker mi je bilo dolgčas.	osebna izpolnitev
Da bi pridobil/a praktično znanje in spretnosti.	osebna izpolnitev
Da bi več izvedel/a o predmetu, ki me zanima.	osebna izpolnitev

V nadaljevanju besedila si bomo ogledali kateri motivi so značilni za odrasle z različnimi demografskimi značilnostmi in aktivnostmi v njihovem zasebnem življenju. Zaradi možne zavajajoče primerljivosti med povprečnimi vrednostmi, navajamo tudi najvišjo možno vrednost posameznega indeksa.

Kar zadeva spol vidimo, da ženske ocenjujejo vse motive nekoliko višje kot moški, razen motive socialne kontrole. Razlike so statistično pomembne predvsem pri motivih človeškega kapitala in osebne izpolnitve.

Preglednica 4.1.6 Motivacijski profili glede na demografske značilnosti (srednje vrednosti)

	Socialni nadzor	Človeški kapital	Socialni kapital	Osebna izpolnitev
Povprečje indeksa	3.98	2.71	2.87	3.12
Spol				
Moški	2.07*	3.25*	3.07	2.84*
Ženske	1.94*	3.33*	3.17	2.91*
Starost				
Do 20 let	2.17***	3.23	2.7***	2.68*
21 do 30 let	1.99***	3.32	3.04***	2.85*
31 do 40 let	1.93***	3.28	3.2***	2.9*
41 let ali več	2.25***	3.30	3.28***	2.99*
Izobrazba				
Osnovna šola	2.19***	3.38***	2.98	2.83
Srednja šola	2.00***	3.29***	3.15	2.88
Višja/visoka šola	1.58***	2.86***	3.24	2.90
Socialne aktivnosti				
Ne	1.99	3.29	3.12	2.86
Da	2.01	3.28	3.12	2.89
Kulturna aktivnost				
Ne	2.02	3.26	3.08	2.78*
Da	2.00	3.3	3.14	2.89*
Politična aktivnost				
Ne	1.96***	3.28	3.06***	2.87
Da	2.12***	3.31	3.30***	2.88

Opomba: * $p < 0.05$; ** $p < 0.01$; *** $p < 0.001$

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Rezultati, ki odražajo razlike v starosti niso presenetljivi. Razlike so statistično značilne za tri skupine motivov. Razlik na področju človeškega kapitala ni. Motivi socialne kontrole so najbolj pomembni za najmlajšo in najstarejšo starostno skupino. Razlog je najbrž predvsem v tem, da so to skupine, ki so običajno brez potrebne izobrazbe, ali pa je njihova izobrazba neustrezna in potrebujejo prekvalifikacijo. Pomembnost motivov socialnega kapitala in osebne izpolnitve narašča s starostjo. Ta trend je še posebej izrazito linearen pri motivih osebne izpolnitve. Tudi ta podatek ni posebej presenetljiv. Raziskave že dalj časa ugotavljajo pomembnost drugih razlogov, poleg izrazito poklicnih, ki postajajo v starejšem obdobju vse pomembnejši.

Izsledki analize prikazani v preglednici 4.1.6 kažejo na veliko bolj »neugoden« položaj odraslih z nižjo izobrazbo od položaja bolje izobraženih. Razlike so statistično značilne po vseh skupinah motivov.

Najbolj očitne so v skupini motivov socialne kontrole. Iz rezultatov bi lahko sklepali, da za odrasle s končano osnovno šolo ali manj, izobraževanje ni nekaj prostovoljnega oz. nekaj kar bi izviralo iz njihovih notranjih potreb ali interesov. V udeležbo v izobraževanje jih »silijo« predvsem zunanji pritiski, kot so pomanjkljive kvalifikacije za opravljanje poklica, grožnja izgube zaposlitve ali pa možnost pridobitve nove zaposlitve. T.i. humanistični vidiki izobraževanja odraslih postanejo bolj prisotni pri tistih z višjo izobrazbeno ravno. S stopnjo izobrazbe tako narašča možnost izbire in s tem tudi možnost vključitve v izobraževalni program, ki je posledica posameznikovih interesov in ambicij v zvezi s svojo poklicno potjo. Poudariti velja tudi, da teh rezultatov nikakor ne smemo interpretirati kot, da so nižje izobraženi odrasli pri učenju na splošno bolj zunanje motivirani, višje izobraženi pa bolj notranje (enako velja tudi za stališča do izobraževanja). Motive za vključitev v izobraževanje v našem primeru narekuje socialno-ekonomska situacija posameznika in položaj pri delu. Številne raziskave pa so pokazale, da je socialno ozadje osebe le eden od (manj pomembnih) dejavnikov, ki narekujejo učno motivacijo. V učnem kontekstu so bolj ali enako pomembne prejšnje izkušnje z izobraževanjem, značilnosti učne skupine, podpora učitelja, praktična uporabnost znanja idr. (Greene, Miller, Crowson, Duke in Akey, 2004; Walberg, 1984; Seidel, Rimmele in Prenzel, 2005).

Velikih razlik glede posameznikove aktivnosti ni. Ugotovimo lahko, da so aktivnejšim na področju kulture pomembnejši motivi osebe izpolnitve, aktivnejšim na področju političnega delovanja pa motivi socialne kontrole in socialnega kapitala.

4.1.3 Samozaupanje in težave med izobraževanjem

Samozaupanje, samozavest, prepričanja v lastne sposobnosti in podobni koncepti so v psihologiji pomemben dejavnik v proučevanju in razumevanju motivacije (Bandura, 1997, Wlodkowski, 1999). Mera s katero smo v tem podprojektu ugotavljali samozaupanje udeležencev v uspešno dokočnanje šolanja z vidika teh teorij ni najbolj ustrezna. Predvsem zato, ker je sestavljena iz samo ene trditve. Kljub temu pa nam daje nek vpogled v posameznikovo oceno o možnostih uspešnega dokončanja šolanja.

Na neustrezno ločevalno sposobnost te mere kažejo tudi rezultati deskriptivne analize prikazani v preglednici 4.1.7. Kot vidimo, je kar 95 % udeležencev bolj ali manj prepričanih, da bodo uspešno dokončali izobraževalni program v katerega so vključeni.

Preglednica 4.1.7 Prepričan/a sem, da bom program uspešno končal/a

	N	%
Popolnoma se strinjam	727	57.9
Strinjam se	469	37.3
Neodločen	47	3.7
Se ne strinjam	11	0.9
Sploh se ne strinjam	3	0.2
Skupaj	1256	100,0

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

RAZLIKE V SAMOZAUPANJU

Iz preglednice 4.1.8 je razvidno, da po spolu ni razlik v samozaupanju. Primerjava s starostjo pokaže predvsem razlike v dveh starostnih skupinah: udeležencev starih 20 let ali manj in udeležencev starejših od 20 let. Razlika med tema dvema skupinama je očitna in statistično pomembna na ravni $p = 0.001$. Med ostalimi starostnimi kategorijami večji razlik ni. Ta razkorak lahko pripišemo splošni večji zrelosti in zaupanju (poznavanju) v lastne zmožnosti, ki z leti narašča.

Kar zadeva raven izobrazbe vidimo dokaj jasen trend, ki kaže na večjo prepričanost v uspešnost odraslih, ki imajo višjo izobrazbeno raven. V našem vzorcu izkazujejo anketiranci vključeni v srednješolsko izobraževanje najvišjo raven samozaupanja. Delno je lahko to posledica narave njihovega usposabljanja, je v tej skupini veliko takih, ki so vključeni v programe prekvalifikacije, oz. nadaljujejo svoje izobraževanje na višji ravni. Vse to pa pomeni, da do neke mere že poznajo zahteve in zahtevnost posameznih predmetov in učiteljev.

Razlik med tistimi, ki so se v preteklosti vključili v program na višji stopnji in ga prekinili ni. Nekoliko presenetljive pa so razlike med posamezniki, ki so bili vključeni v pripravljalne programe. Rezultati kažejo, da izkazujejo večje zaupanje v uspešno končanje šolanja tisti, ki v pripravljalne programe niso bili vključeni. To seveda ni pričakovano, ta rezultat pa lahko pripišemo dejstvu, da so razlike med posameznimi skupinami odraslih (predvidevamo, da predvsem razlike v stopnjah izobrazbe) tako velike, da »preglasijo« razlike glede vključenosti v pripravljalne programe. Po vsej verjetnosti bi analiza v kateri bi primerjali odrasle s podobnimi izobraževalnimi izkušnjami in enako stopnjo izobrazbe bolj razvidno in po pričakovanju pokazala učinke vključenosti v pripravljalne programe.

Preglednica 4.1.8 Razlike v zaupanju po demografskih značilnostih (srednje vrednosti)

Spol	
Moški	4.53
Ženske	4.50
Starost	
Do 20 let	4.10***
21 do 30 let	4.52***
31 do 40 let	4.55***
41 let ali več	4.50***
Izobrazba	
ISCED 2	4.34***
ISCED 3	4.55***
ISCED 5	4.53***
Opustil šolanje na višji stopnji	
Da	4.57
Ne	4.51
Pripravljalni program	
Da	4.30**
Ne	4.53**

* $p < 0.05$; ** $p < 0.01$; *** $p < 0.001$.

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Zanimala nas je tudi povezanost med zaupanjem v dokončanje šolanja in težavami s katerimi se udeleženci srečujejo med izobraževanjem ter oblikami učenja, ki so jih deležni. Korelacijska analiza je pokazala, da imajo osebe, ki menijo, da niso dovolj pripravljene za program v katerega so vključene, ter menijo, da težko dohajajo mlajše, manjše samozaupanje v dokončanje šolanja. Prav tako to velja za posameznike/-ce z družinskimi težavami.

Preglednica 4.1.9 Korelacije zaupanja z težavami in oblikami učenja

Težave med izobraževanjem	Korelacija z zaupanjem v uspešno dokončanje šolanja		Oblike učenja
Težave s prevozom.	-.041	.132***	Razredni pouk
Varstvo za otroka.	-.024	-.004	Samostojno učenje s konzultacijami
Denarne težave.	-.008	-.056	Učenje na daljavo (e-izobraževanje)
Neustrezna časovna razporeditev pouka.	.006	-.046	Izobraževanje na daljavo (pisna gradiva)
Pomanjkanje časa za učenje.	-.051	.019	Delo v manjših skupinah
Čutim se nepripravljen/a za tak program.	-.161***		
Ne morem se meriti z mlajšimi v programu.	-.130***		
Družinske težave.	-.094***		

* $p < 0.05$; ** $p < 0.01$; *** $p < 0.001$.

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Statistično edina pomembna povezanost pri oblikah učenja je tista z razrednim poukom ($r = .132$; $p < 0.001$). Udeleženci, ki imajo večino učenja organiziranega kot razredni pouk so bolj prepričani v

uspešnost pri izobraževanju. To je razumljivo, saj imajo več podpore tako s strani učitelja, kot sošolcev. Bolj so tudi seznanjeni z zahtevami pri posameznem predmetu in potekom samega izobraževanja.

4.1.4 Ovire in težave

V tem poglavju si bomo ogledali tako ovire, zaradi katerih so udeleženci prekinili prejšnje izobraževanje, kot tudi težave s katerimi se srečujejo med izobraževanjem v katerega so bili vključeni v času anketiranja.

Udeležence smo spraševali o dveh skupinah ovir: razlogi zaradi katerih niso nadaljevali rednega šolanja in razlogih zaradi katerih so prekinili izobraževanje na višji stopnji od pridobljene izobrazbe. Teh odgovorov je manj, saj je manjši del anketirancev želel nadaljevati šolanje po končanem rednem šolanju.

Preglednica 4.1.10 Razlogi za končanje rednega šolanja in prekinitvev šolanja na višji stopnji (v %)

	Opustitev rednega šolanja	Prekinitvev šolanja na višji stopnji
Dosegel/la sem stopnjo, ki sem jo želel/a.	34,3	9,9
Želel/a sem se zaposliti.	58,8	34,8
Moral/a sem skrbeti za otroke.	6,8	14,5
Nosečnost.	4,8	9,2
Bolezen.	3,3	4,6
Denarne težave.	27,4	38,0
Šolanje me ni zanimalo.	30,9	17,4
Šolanje je bilo zame prezahtevno.	12,3	18,6
Učno okolje mi ni bilo všeč.	18,3	20,2
Šolanje ni ustrezalo mojim potrebam.	21,4	14,3
Osebne težave.	9,1	12,6
Tako so želeli starši.	10,0	5,2
Preselitev.	5,8	9,4
Povečan obseg dela.	8,9	28,7
Skupaj % anketirancev	252,0	237,4
N odgovorov	2954	564

Opomba: Možnih je bilo več odgovorov.

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Pri vsaki trditvi je lahko oseba obkrožila 'Da' ali 'Ne', zato je vsota odstotkov večja od 100.

Iz preglednice 4.1.10 vidimo, da so udeleženci v povprečju označili 2-2.5 razloga. Več kot polovica anketirancev je kot razlog za prenehanje nadaljnega šolanja navedla željo po zaposlitvi.

Najpomembnejši razlog za opustitev rednega šolanja je po navedbah odraslih vključenih v naš vzorec želja po zaposlitvi, ki ga je navedla več kot polovica vprašanih (59 %). To je daleč najpomembnejši razlog. Vsi ostali razlogi imajo več kot za polovico manjši delež. Vendar pa na nek način opisujejo tega glavnega.

Naslednji razlog po pomembnosti je ta, da so dosegli stopnjo izobrazbe, ki so jo želeli (34 %), 31 % anketirancev pa je omenilo, da jih šolanje ni zanimalo. Pogosto so tudi navajali, da so imeli denarne težave (31 %), ali pa da šolanje ni ustrezalo njihovim potrebam (21 %). Tako ali drugače se ne moremo izogniti občutku, da so vsi ti razlogi kar dober opisovalec tistega najmočnejšega (najpogostejše omenjenega).

Razlogi za prekinitev izobraževanja na višji stopnji so bolj povezani z denarnimi težavami (38 %) ali pomanjkanjem časa (29 %). To so ovire, ki so nam znane že iz drugih raziskav o participaciji (Radovan, v: MohorčičŠpolar et al., 2005b) in so do neke mere pričakovane. Nekoliko presenetljiv (in poveden) pa je razmeroma visok delež odgovorov »Učno okolje mi ni bilo všeč«.

Anketirance smo spraševali tudi po težavah, ki jih imajo med samim šolanjem.

Lestvica težav med izobraževanjem govori o težavah, ki so bile za našo raziskavo mogoče najbolj relevantne, saj sprašuje o dejavnikih, ki lahko posledično vplivajo tudi na druge dejavnike, ki jih opazujemo v tej raziskavi (motivacijo, stališča, zadovoljstvo, učno okolje itd.).

Preglednica 4.1.11 Težave med izobraževanjem

	Odgovori		
	N	%	% anketirancev
Včasih imam težave s prevozom.	277	10.4	26.0
Včasih težko dobim varstvo za otroka.	252	9.4	23.6
Denarne težave.	542	20.2	50.8
Neustrezna časovna razporeditev pouka.	509	19.0	47.7
Nimam dovolj časa za učenje.	782	29.2	73.3
Čutim se nepripravljen/a za tak program.	111	4.2	10.4
Ne morem se meriti z mlajšimi v programu.	113	4.2	10.6
Družinske težave	92	3.4	8.7
Skupaj	2679	100.0	251.1

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Prav tako kakor lestvice ovir, je bila tudi ta sestavljena iz odgovorov tipa »Da/Ne«. Seštevek odstotkov je zato večji od 100. Kot vidimo v preglednici 4.1.11 ima največji delež med odgovori pomanjkanje časa za učenje (29 %). To trditev je (poleg ostalih) obkrožilo kar 73 % anketirancev. Temu problemu sledijo denarne težave (20 % odgovorov), ki jih je navedlo dobra polovica vprašancev in neustrezna razporeditev pouka (19 % odgovorov), ki jo je izpostavilo 47 % anketirancev. Ostali dejavniki imajo veliko nižje deleže. Kar dve od treh najpomembnejših težav med izobraževanjem sta torej povezani z načrtovanjem časa. Stvar nadaljnje analize bi potem bila analiza izvora teh težav. Ali so urniki nekaterih

programov res tako neprilagojeni potrebam udeležencev, ali imajo sami udeleženci težave s časovnim načrtovanjem in bi potrebovali določeno usposabljanje za urjenje te spretnosti?

4.1.5 Zadovoljstvo z izobraževanjem

Zadovoljstvo je eden od ključnih napovedovalcev posameznikove pripravljenosti za vključevanje v izobraževanje odraslih v prihodnosti (Keller, 1987).

V naši raziskavi so udeleženci odgovarjali na 5-stopenjsko lestvico zadovoljstva, ki se je gibala od “zelo nezadovoljen” do “zelo zadovoljen”. Za namene te analize smo lestvice rekodirali v tristopenjske.

Lestvica zadovoljstva je bila sestavljena iz petih trditev:

- napredovanjem v študijskem programu,
- učno klimo v izobraževalni organizaciji,
- organiziranostjo učenja izobraževalni organizaciji,
- rezultati učenja v programu,
- možnostmi po končanju programa.

Deskriptivna analiza posamičnih trditev kaže relativno visoke ocene zadovoljstva.

Preglednica 4.1.12 Deskriptivna analiza trditev zadovoljstva

Zadovoljstvo...	M	SD	N
S tem, kar boste lahko storili, ko boste končali program.	3.93	.728	1249
S tem, kar ste se doslej naučili v programu.	3.87	.705	1249
S splošnim odnosom izobraževalne organizacije.	3.74	.793	1250
S splošnim napredkom celotnega programa.	3.72	.714	1258
S splošno organiziranostjo izobraževalne institucije.	3.70	.785	1251

Opomba: (min. = 1; maks. = 5)

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Kot kažejo naši rezultati so udeleženci najbolj zadovoljni z rezultati izobraževanja in do sedaj naučenim. Najmanj so zadovoljni z organiziranostjo izobraževalnega programa.

DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ZADOVOLJSTVO

Da bi ugotovili dejavnike, ki vplivajo na ocenjevanja zadovoljstva smo naredili nekaj primerjav z različnimi demografskimi in drugimi značilnostmi anketirancev. Rezultati so prikazani v tabeli 4.1.13.

Preglednica 4.1.13 Razlike v zadovoljstvu (indeks) po demografskih značilnostih (srednje vrednosti)

Spol	
Moški	18.88
Ženske	19.06
Starost	
Do 20 let	18.97***
21 do 30 let	18.09***
31 do 40 let	18.57***
41 let ali več	19.27***
Izobrazba	
ISCED 2	19.64*
ISCED 3	19.40*
ISCED 5	18.93*
Opustil šolanje na višji stopnji	
Da	19.00
Ne	18.97
Pripravljalni program	
Da	18.49
Ne	19.01
Tedenski obisk šole	
Manj kot enkrat na teden	19.21
Enkrat na teden	18.82
Dvakrat na teden	19.04
Trikrat na teden	18.76
Več kot trikrat na teden	19.31
Kdo plačuje šolnino	
Sam/a	18.84***
Družina	18.21***
Delodajalec/prihodnji delodajalec	19.07***
Urad za zaposlovanje/druge javne službe	19.88***

* $p < 0.05$; ** $p < 0.01$; *** $p < 0.001$.

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Po spolu niti ni večjih razlik, čeprav je treba povedati, da so ženske nekoliko bolj zadovoljne z izobraževanjem, kot moški.

Statistično pomembne razlike pa se pokažejo pri primerjavi po starosti. V tem primeru vidimo, da so s svojim izobraževanjem najbolj zadovoljni starejši od 41 let, sledijo pa jim mladi od 20 let navzdol. Vsekakor zanimiv trend, ki je po našem mnenju povezan predvsem s tipom programa oz. vrsto institucije v katero je določen anketiranec vključen. Te analize bodo sicer opravljene v nadaljevanju

vedar pa predvidevamo, da so udeleženci vključeni v programe nižje stopnje, bolj zadovoljni. Hkrati to velja tudi za ljudske univerze. Razlike so statistično pomembne na ravni $p = 0.001$.

Glede dosežene izobrazbe so najbolj zadovoljni udeleženci z dokončano osnovno šolo ali manj. Ker je teh največ v najmlajši starostni skupini, lahko rečemo da sta ti dve značilnosti tudi nekoliko povezani. Večje zadovoljstvo mladih, vključenih v osnovno ali srednješolsko izobraževanje bi lahko razložili na dva načina: prvi se nanaša na večjo prilagojenost izvedbenega kurikuluma, ki se izvaja za te t.i. "ranljive" skupine. Večja aktivnost udeležencev, vsebine in metode učenja bolj prilagojene potrebam teh skupin očitno vodijo k pozitivnim posledicam v zadovoljstvu. Drugi razlog, ki bi lahko botroval temu rezultatu so lahko tudi nižja pričakovanja.

Razlike po drugih postavkah niso statistično značilne. Mogoče je v tej skupini (zopet) še najbolj presenetljiv rezultat glede vključenosti v pripravljalne programe. O možnih razlogih za to smo govorili že v prejšnjih poglavjih.

Oglejmo si še razlike po načinih financiranja izobraževanja. Tudi te nam povedo več o vrsti programa oz. institucije, kot pa o samih značilnostih financiranja. Rezultati kažejo, da so najbolj zadovoljni anketiranci, ki jim izobraževanje plačuje zavod za zaposlovanje. To se seveda ujema tako s prejšnjimi ugotovitvami glede starosti kot tudi stopnji izobrazbe osebe. Očitno gre (večinoma) za mlajše brezposelne, ki so brez izobrazbe.

Nazadnje smo naredili še korelacijsko analizo povezanosti zadovoljstva s težavami med izobraževanjem in oblikami učenja, ki jih izobraževalna institucija ponuja udeležencem.

Preglednica 4.1.14 Razlike v zadovoljstvu (indeks) glede na težave in oblike učenja

Težave med izobraževanjem	ZADOVOLJSTVO		Oblike učenja
Težave s prevozom.	-.051	.123***	Razredni pouk
Varstvo za otroka.	.013	.129***	Samostojno učenje s konzultacijami
Denarne težave.	-.032	.037	Učenje na daljavo (e-izobraževanje)
Neustrezna časovna razporeditev pouka.	-.215***	.041	Izobraževanje na daljavo (pisna gradiva)
Pomanjkanje časa za učenje.	-.110***	.070*	Delo v manjših skupinah
Čutim se nepripravljen/a za tak program.	-.072*		
Ne morem se meriti z mlajšimi v programu.	-.080***		
Družinske težave.	-.084***		

* $p < 0.05$; ** $p < 0.01$; *** $p < 0.001$.

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Statistično pomembnih korelacij je kar nekaj. Najpomembnejša je povezava z neustreznostjo urnika izobraževanja ($r = -.22$; $p < .001$). Seveda so udeleženci, ki so nezadovoljni z urnikom tudi na splošno nezadovoljni s programom. Med ostalimi težavami izstopajo še težave z organizacijo časa za učenje, družinske težave, merjenje z mlajšimi in nepripravljenost za program. Koeficienti teh povezav so nizki (od $-.07$ do $-.11$), vendar pa so vsi razen enega visoko statistično pomembni ($p < .001$).

Statistično pomembne povezave z oblikami učenja so tri. Bolj zadovoljni so udeleženci, ki imajo možnost samostojnega učenja s konzultacijami ($r = -.13$; $p < .001$) in tisti pri katerih pouk poteka v obliki razrednega pouka ($r = -.12$; $p < .001$). Pokazala se je tudi nizka povezanost z možnostjo dela v manjših skupinah ($r = -.70$; $p < .05$). Zanimivo je, da so to tudi glavne organizacijske oblike, ki jih avtorji priporočajo za učenje manj izobraženih in/ali manj pismenih skupin odraslih (Quigley, 1997).

4.2 ZNAČILNOSTI INSTITUCIJ IN PROCESOV UČENJA

4.2.1 Izobraževalne institucije

Izobraževalne ustanove smo primerjali glede na različne značilnosti na katere opozarjajo nekateri temeljni evropski dokumenti. Iz odgovorov, ki so jih podali v institucijah smo sestavili pet »indeksov«, in sicer: doseganje ranljivih skupin, dostopnost izobraževanja, fleksibilnost študija institucionalna podpora in usmerjenost k politiki vseživljenjskega učenja (VŽU) v praksi.

SESTAVA POSAMEZNIH INDEKSOV

Doseganje ranljivih skupin:	Vprašalnik
q13 Ali iščete tudi udeležence iz deprivilegiranih skupin	institucije
q14 Kako pritegnete pozornost deprivilegiranih skupin odraslih (8 trditev)	institucije
Indeks dostopnosti:	Vprašalnik
q17 Ali so za vpis v ta program kakšni pogoji	institucije
Ali je za program treba plačati šolnino?	institucije
q18 Lahko poveste kateri vstopni pogoji veljajo za odrasle, ki se vpisujejo v ta program	institucije
q6 Ugotavljanje znanja na podlagi prejšnjih izkušenj	institucije
q19 Ali organizirate pripravljalne programe (pred ali ob začetku izobraževanja)?	institucije
Indeks fleksibilnosti študija:	Vprašalnik
q16 Ali je program organiziran: (modularno, klasično, drugače)	institucije
q4n Kako organizirate programe formalnega izobraževanja v vaši izobraževalni ustanovi	institucije
b13 Kdaj imate na šoli organizirana predavanja?	udeleženci
q20 Pogostost posameznih oblik učenja v programu	institucije
q19 Ali organizirate pripravljalne programe (pred ali ob začetku izobraževanja)?	institucije

Indeks institucionalne podpore

Vprašalnik

q7. Katere od spodaj naštetih storitev so na voljo udeležencem v vaši ustanovi? (12 trditev)	institucije
q14. Kako pritegnete pozornost deprivilegiranih skupin odraslih? (8 trditev)	institucije

Indeks usmerjenosti k politiki VŽU:

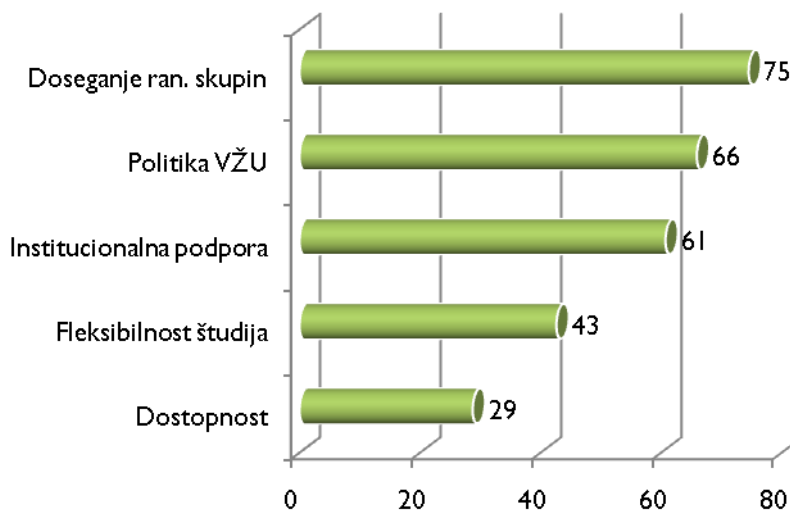
Vprašalnik

10. Ali vaša ustanova financira strokovno usposabljanje vaših predavateljev?	institucije
11. Ali v vaši ustanovi ocenjujete uspešnost predavateljev?	institucije
12. Ali vaše izobraževalne programe kdaj nadzorujejo zunanji strokovnjaki	institucije
25. Imate načrte, kako boste v izobraževanje privabili udeležence iz deprivilegiranih skupin?	institucije

Slika 21 kaže intenzivnost nekaterih institucionalnih indeksov, ki so značilni za institucije v Sloveniji. Ker indeksi niso bili sestavljeni iz enakega števila spremenljivk, smo jih zaradi lažje primerljivosti pretvorili v vrednosti od 0 do 100.

Glede na spodnje rezultate dajejo slovenske institucije največ poudarka na strategije doseganja ranljivih skupin in strategije uveljavljanja vseživljenjskega učenja v praksi.

Slika 21: Srednje vrednosti za izbrane trditve petih institucionalnih indeksov (maks. = 100)

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Institucionalna podpora je v slovenskih institucijah relativno močna. Rezultati naše analize pa nakazujejo potrebo po večji osredotočenosti na razvoj lažje dostopnosti izobraževanja, saj je indeks te dimenzije najšibkejši.

RAZLIKE GLEDE NA VRSTO INSTITUCIJ

V preglednici 4.2.1 primerjamo razlike v večji ali manjši prisotnosti posamezne značilnosti glede na različne vrste institucij. Rezultati enosmernih analiz variance kažejo, da so vse razlike statistično pomembne na ravni $p < .001$.

Izsledki nakazujejo, da so zasebne institucije prijaznejše z vidika politike vseživljenjskega učenja, kot druge institucije. Najnižji indeks tega področja imajo višje strokovne šole. Poleg večje ali manjše prisotnosti indeksa VŽU, te institucije očitno ponujajo učenje, ki omogoča zadostno prožnost. Ponujajo oboje – redni in izredni študij. Čeprav je študijsko leto po dolžini tradicionalno, to očitno udeležencem ustreza. Ne glede na to, pa so možne še variacije glede števila ur, možnosti e-učenja itd.

Po pričakovanjih je v ljudskih univerzah največji poudarek na »udeležencem prijaznem« dostopu do izobraževanja največji. To je seveda mišljeno v smislu lažjega dostopa do izobraževanja. V formalnem izobraževanju ponujajo osnovnošolsko izobraževanje, ki je brezplačno, in za katerega se ne zahteva posebnih vpisnih pogojev, razen starosti, ki je običajno nad 16 leti. Tudi v tem pogledu so višje strokovne šole uvrščene na rep seznama. Po vsej verjetnosti predvsem zaradi dragih šolnin.

Preglednica 4.2.1 Razlike med značilnostmi institucij (indeksi) in posameznika

	Ljudske uni.		Zas. šole		Srednje šole		Višje šole	
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
Politika VŽU v praksi	4,39	,71	4,97	,18	4,22	,42	3,89	,70
Dostopnost	1,45	,74	1,50	,68	,80	,52	,61	,49
Institucionalna podpora	6,92	1,77	8,90	,54	6,71	2,17	9,06	2,36
Doseganje ranljivih sk.	4,61	1,13	5,87	,70	1,68	1,14	4,23	1,35
Fleksibilnost študija	3,83	2,07	6,24	1,45	3,50	1,20	3,33	1,25

Opomba: Vse razlike so statistično pomembne na ravni $p < ,001$; M = srednja vrednost, SD = standardna deviacija
Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

V institucionalni podpori prednjačijo višje šole. Predvidevamo, da predvsem na osnovi številnih storitev, ki jih te institucije nudijo svojim udeležencem. Najslabšo podporo udeležencem nudijo na srednjih šolah. Visoka vrednost standardnih deviacij nam pove, da so razlike med različnimi srednjimi in višjimi šolami glede institucionalne podpore velike, tako, da ne moremo kar posplošiti naše trditve glede slabše pripravljenosti v nujenju podpore udeležencem na vse srednje ali višje šole.

Zasebne izobraževalne organizacije imajo, glede na raziskavo, najbolj vzpostavljene strategije doseganja ranljivih skupin. Aktivno promovirajo svoje izobraževalne programe in rekrutirajo deprivilegirane skupine odraslih s pomočjo različnih sredstev, npr. zmanjševanjem stroškov, dodeljevanjem štipendij, organizacijo svetovanja in dodatnih delavnic namenjenih urjenju različnih spretnosti. Poleg tega tudi nudijo dobro podporo svojim udeležencem, s knjižnicami, svetovalnimi središči in dostopom do

interneta. Visok delež indeksa kaže, da so pritrtilno odgovorili na skoraj vsa vprašanja, ki zadevajo ta indeks. Visok delež imajo tudi ljudske univerze in višje strokovne šole. Najbrž tudi zato, ker nudijo karierno in druge vrste svetovanja, čeprav je to zadnje bolj relevantno za mlajše, prvo pa za starejše, še posebej tiste, ki se v izobraževanje vključujejo po daljšem času. Skoraj trikrat je nižji delež pri srednjih šolah.

Zasebne ustanove so z vidika fleksibilnosti študija uvrščene najvišje. Dosegle so dve tretjini »možnih točk« v tem indeksu. V primerjavi z ostalimi institucijami imajo pritrtilno odgovorjenih še enkrat več trditev, ki ta indeks sestavljajo. Če si na kratko ogledamo še vrednosti standardne deviacije, vidimo, da so znotraj skupin posameznih institucij največje razlike v fleksibilnosti študija pri ljudskih univerzah. Ta nihanja so sploh visoka, če upoštevamo srednjo vrednost na tem indeksu. Sklepamo lahko, da so nekatere ljudske univerze zelo dobre, druge pa bolj slabe kar zadeva omogočanje fleksibilnega študija.

POVEZANOST INSTITUCIONALNIH DEJAVNIKOV S STALIŠČI, SAMOZAUPANJEM, ZADOVOLJSTVOM IN TEŽAVAMI V IZOBRAŽEVANJU

V nadaljevanju si oglejmo kako omenjene značilnosti institucij vplivajo na izbrane dejavnike posameznikove motivacije. Opravili smo korelacijsko analizo povezanosti med institucionalnimi in indeksi ter stališči (2x), samozaupanjem, zadovoljstvom (2x) in številom težav.

Korelacije so nizke, vendar statistično pomembne. Višina korelacij kaže predvsem na to, da na posameznikova stališča ipd. vpliva še veliko drugih dejavnikov, ki mogoče bolj neposredno vplivajo na njihovo večjo ali manjšo motiviranost za izobraževanje.

Preglednica 4.2.2 Korelacije med značilnostmi institucij (indeksi) in posameznika

	1	2	3	4	5
Politika VŽU	,04	,03	,06	-,08*	-,04
Dostopnost	,01	-,01	-,02	-,05	-,02
Podpora	,11***	-,02	,11***	,04	,01
Doseganje ranljivih sk.	,08*	,06	,08*	,02	,01
Fleksibilnost	,13**	,02	,11**	,00	-,06

* $p < 0.05$; ** $p < 0.01$; *** $p < 0.001$.

Opomba: 1. Stališča do VŽU; 2. Veselje do učenja; 3. Samozaupanje; 4. Zadovoljstvo/proces; 5. Zadovoljstvo/lizidi;

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Kot vidimo v preglednici 4.2.2. značilnosti institucije še najbolj vplivajo na stališča do vseživljenjskega učenja in samozaupanje. Vsaj kar se tiče števila statistično pomembnih povezav, so te povezave najštevilčnejše. Institucionalna podpora, strategije doseganje ranljivih skupin in fleksibilnost študija so institucionalne značilnosti, ki so pozitivno povezane s stališči do vseživljenjskega učenja. Institucionalna podpora in fleksibilnost študija sta pozitivno povezani tudi s samozaupanjem.

4.2.2 Učitelji in procesi učenja

V pedagoški psihologiji obstaja nek splošen konsenz, da je človek po naravi radoveden, da se samostojno odloča in vede, da iz svojih izkušenj ustvarja pomene in je uspešen pri tistem kar visoko vrednoti. Sodobna pedagogika, ki opozarja na pomen osredotočenosti učenja na izkušnje učencev izhaja iz teh predpostavk, kot izhodišč za razvijanje in ohranjanje učne motivacije (Lambert & McCombs, 1998; OECD, 2000), z učnim procesom, ki je:

- *aktiven* (= učenec aktivno konstruira novo znanje na temelju tega kar že ve ali je zmožen narediti)
- *funkcionalen* (= učenje poteka v realnih ali realističnih situacijah, z namenom funkcionalne uporabnosti v delovnem, skupnostnem itd. kontekstu)
- *socialen* (= učenje poteka v sodelovanju z drugimi; poudarja se tudi medsebojno učenje).

Nadalje, psihosocialna klima učnega okolja je zelo pomemben dejavnik razumevanja motivacije in vztrajnosti odraslih v izobraževanju. Raziskave so pokazale, da sta vztrajnost in motivacija pri učenju tesno povezana z učno in socialno vpletenostjo vseh udeležencev izobraževanja in občutkom povezanosti z drugimi udeleženci ali učitelji (English, 2005).

V nadaljevanju bomo opazovali nekatere indikatorje, ki opisujejo učno okolje udeležencev. V ta namen smo uporabili skrajšano različico »Lestvice učnega okolja odraslih« (angl. Adult Classroom Environment Scale), ki sta jo razvila Darkenwald in Valentine (Darkenwald, 1987). Dimenzije pa so se potrdile tudi pri nekaterih drugih raziskavah (npr. O’Fathaigh, 1997).

Lestvica je sestavljena iz sedmih dimenzij učnega okolja:

- **pripadnost:** stopnja socialne komunikacije in sodelovanja med učenci;
- **učiteljeva podpora:** stopnja pomoči, spodbud, skrbi in prijateljskega odnosa, ki so ga deležni s strani učitelja;
- **osredotočenost na naloge:** stopnja do katere so študenti in učitelji osredotočajo na naloge in rezultate;
- **doseganje osebnih ciljev:** stopnja do katere je učitelj fleksibilen in oblikuje pouk/vsebine tako, da so v skladu z interesi učencev;
- **organizacija in jasnost:** stopnja do katere imajo aktivnosti jasne cilje in so dobro organizirane;
- **vpliv študentov:** stopnja do katere je učenje osredotočeno na učence in dovoljuje vpliv učencev na potek učnega procesa;
- **vključenost:** stopnja pozornosti in aktivnosti študentov pri pouku.

Izhajajoč iz teh ugotovitev je bila oblikovana tudi lestvica, ki smo jo uporabili v anketnem vprašalniku. Izvirna verzija lestvice je sestavljena iz 49-ih trditev, lestvica, ki je bila uporabljena v našem vprašalniku pa je bila skrajšana na 15 trditev. Vsako dimenzijo sta zastopali dve oz. tri trditve. V nadaljevanju prikazujemo deskriptivne in primerjalne rezultate pridobljene s to lestvico.

V preglednici 4.2.3 so predstavljene povprečne ocene udeležencev na petstopenjski lestvici. Iz tabele vidimo, da je najvišje ocenjena trditev, da se med udeleženci oblikujejo prijateljstva, in pa učiteljeva podpora udeležencem pri napredovanju v izobraževanju. Najnižje so ocenjene trditve, ki opisujejo posameznikov vpliv na potek izobraževanja.

Preglednica 4.2.3 Deskriptivna analiza lestvice učnega okolja

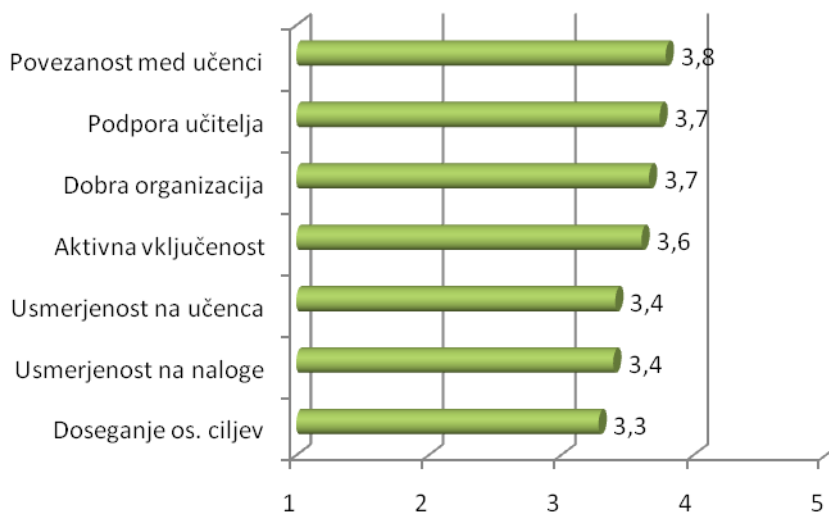
	M	SD
V razredu se razvijejo številna prijateljstva.	4,07	,70
Učitelj se trudi, da bi pomagal uspeti vsakemu udeležencu.	3,76	,86
Učitelj spoštuje udeležence kot posameznike.	3,73	,83
Skupina se zaveda, kaj mora storiti.	3,71	,71
Udeleženci uporabljajo realne primere iz njihovega življenja.	3,70	,80
Udeleženci pogosto sprašujejo učitelja.	3,68	,78
Skupina je dobro organizirana.	3,62	,84
Razredu je zelo pomembno, da je delo opravljeno.	3,62	,81
Večina udeležencev, študentov v razredu doseže svoje osebne učne cilje.	3,60	,73
Večina udeležencev je zadovoljna z izobraževalnim programom.	3,55	,85
Udeleženci uživajo v skupnem delu.	3,51	,78
Učitelj zahteva, da so stvari narejene tako, kot on hoče.	3,43	,88
Aktivnosti, ki za cilje programa niso pomembne, so kar najbolj skrčene.	3,17	,92
Udeleženci lahko podvomijo zahtevah posameznih predmetov.	3,11	,86
Udeleženci lahko izbirajo naloge, ki jih zanimajo.	2,98	,96

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

V nadaljevanju analize smo trditve združili glede na teoretične predpostavke prej omenjenih avtorjev. Oblikovali smo sedem dimenzij/značilnosti učnega okolja.

Rezultati predstavljeni v sliki 22, kažejo povprečno vrednost izračunanih značilnosti učnega okolja. Najvišjo vrednost dosega dimenziji povezanosti med učenci in podpori učitelja. Z nekoliko nižjo srednjo vrednostjo jima sledi mnenje, da je izobraževanje dobro organizirano in ima jasne cilje.

Slika 22: Srednje vrednosti za dimenzije učnega okolja (maks. = 5)

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Nekoliko nižje, vendar še vedno nadpovprečno so udeleženci ocenjevali bolj individualne vidike izobraževalnega procesa (možnost doseganja osebnih ciljev in usmerjenost pouka na naloge, usmerjenost na učenca).

Opazovali smo tudi razlike v percepciji učnega okolja z različnimi vidiki značilnosti izobraževalnih institucij (podpoglavje A) in posameznika (podpoglavje B).

A) RAZLIKE GLEDE NA VRSTO INSTITUCIJ

V tem poglavju si bomo ogledali nekatere razlike, ki so posledica razlik v značilnostih izobraževalne institucije.

Preglednica 4.2.4 Razlike med zaznavanjem učnega okolja in vrsto institucije ($p < .001$)

	LU	ZŠ	SŠ	VŠ	FA	F	p
Pripadnost	3,80	3,91	3,66	3,76	3,73	3,83	,004
Aktivna vključenost	3,67	3,62	3,54	3,58	3,58	1,23	,297
Osred. na učenca	3,33	3,50	3,27	3,44	3,49	5,65	,000
Podpora učitelja	3,84	3,74	3,79	3,70	3,56	2,96	,019
Naloge	3,41	3,46	3,37	3,39	3,23	1,60	,171
Organiziranost	3,68	3,73	3,58	3,68	3,42	3,10	,015
Osebni cilji	3,25	3,42	3,11	3,31	3,08	5,87	,000

Opomba: LU = Ljudska univerza; ZŠ = Zasebna šola; SŠ = Srednja šola; VŠ = Višja šola; FA = fakulteta.

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

V tabeli 4.2.4 so prikazane razlike med zaznavanjem učnega okolja in vrsto institucije. Opravili smo enosmerno analizo variance, ki je pokazala, da so razlike največje pri dimenziji doseganja osebnih ciljev ($F = 5.87$, $p < .001$), osredotočenosti učenja na izkušnje, potrebe udeležencev izobraževanja ($F = 5.65$, $p < .001$) in občutkom povezanosti udeležencev ($F = 3.83$, $p < .01$). Razlike pri drugih značilnostih so manjše, vendar še vedno statistično pomembne.

Pri vseh omenjenih dimenzijah prevladujejo zasebne izobraževalne organizacije. Običajno jim sledijo ljudske univerze ali univerze. Odrasli, ki so se izobraževali v ljudskih univerzah so najvišje ocenjevali prisotnost podpore učitelja pri pouku ($F = 2.96$, $p < .05$).

Zanimala nas je tudi povezanost med različnimi dimenzijami učnega okolja ter izračunanimi indeksi institucij.

Preglednica 4.2.5 Korelacije med značilnostmi učnega okolja in institucij (indeksi)

	VŽU	Dostop	Podpora	Doseg	Fleks.
Pripadnost	,02	-,01	,04	,12***	,07
Aktivna vključenost	,03	,00	,05	,12***	-,01
Osred. na učenca	,04	-,04	,10*	,09*	,03
Podpora učitelja	,03	,00	-,03	,04	,03
Naloge	,05	-,06	-,01	,05	,00
Organiziranost	-,01	-,07*	-,01	,02	,01
Osebnih cilji	,07*	-,11***	,05	,10**	,02

* $p < 0.05$; ** $p < 0.01$; *** $p < 0.001$.

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

V preglednici 4.2.5 so prikazani rezultati korelacijske analize. Koeficienti, kažejo na izredno nizko povezanost. Kljub temu pa najdemo nekaj statistično visoko pomembnih povezav. Te povezave zadevajo predvsem večjo ali manjšo razvitost strategij doseganja ranljivih skupin. Posamezniki, ki so vključeni v institucije, ki imajo razvite te strategije, občutijo večjo pripadnost učni skupini ($r = .12$; $p < .001$) in aktivno vključenost v izobraževalni proces ($r = .12$; $p < .001$). Indeks doseganja ranljivih skupin je pozitivno povezan tudi z doseganjem osebnih ciljev ($r = .10$; $p < .01$). Podpora izobraževalne institucije je pozitivno povezana z večjo osredotočenostjo na učenca ($r = .10$; $p < .05$), lažšanje dostopnosti do izobraževanja pa zanimivo, negativno povezana z doseganjem osebnih ciljev ($r = -.11$; $p < .001$). Razloge za to bi bilo potrebno proučiti v nadaljnji analizi, sklepamo pa, da negativno vplivajo na ocenjevanje te značilnosti nekateri drugi dejavniki institucij, ki imajo razvite ta indeks.

B) POVEZANOST UČNEGA OKOLJA S STALIŠČI, SAMOZAUPANJEM, ZADOVOLJSTVOM IN TEŽAVAMI V IZOBRAŽEVANJU

V naslednjem poglavju bomo raziskali možne povezave med zaznavanjem učnega okolja in posledicami v motivaciji, zadovoljstvom in težavami med izobraževanjem.

Preglednica 4.2.6 Korelacije med značilnostmi učnega okolja in posameznika ($p < .001$)

	1	2	3	4	5	6
Pripadnost	,17	,29	,18	,32	,24	-,09*
Aktivna vključenost	,16	,24	,19	,45	,34	-,13
Osredotočenost	,07*	,06*	,16	,12	,11	,03
Podpora učitelja	,16	,19	,21	,45	,33	-,16
Naloge	,12	,20	,14	,37	,28	-,05*
Organiziranost	,13	,23	,20	,39	,28	-,12
Osební cilji	,11	,22	,18	,33	,26	-,10

* $p < .05$.

Opomba: 1. Stališča do VŽU; 2. Veselje do učenja; 3. Samozaupanje; 4. Zadovoljstvo/proces; 5. Zadovoljstvolizidi; 6. Število težav

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Kot vidimo iz preglednice 4.2.6 so povezave med temi značilnostmi veliko višje, kot pa povezave z značilnostmi institucij. To je seveda razumljivo, saj obe področji, ki ju primerjamo sodita na področje individualnega.

Najvišje korelacije lahko ugotovimo med učnim okoljem in zadovoljstvom udeležencev s procesom izobraževanja in njegovimi rezultati. Tudi korelacije z ostalimi vidiki posameznikove motivacije so statistično visoko značilne, vendar pa ne tako močne.

Dimenzije učnega okolja so najtesneje povezane z zadovoljstvom z učnim procesom, in sicer z značilnostmi kot so aktivna vključenost ($r = .45$; $p < .001$) in podpora učitelja ($r = .45$; $p < .001$). Na zadovoljstvo z učnim procesom pozitivno vplivajo še organiziranost ($r = .39$; $p < .001$), osredotočenost na naloge ($r = .37$; $p < .001$), doseganje osebnih ciljev ($r = .33$; $p < .001$) in občutek pripadnosti ($r = .32$; $p < .001$). Moč teh povezav je razumljiva, saj ravno ti dve področji (učno okolje in zadovoljstvo s procesom izobraževanja) sodita v isti kontekst - učni proces.

Glede na predhodne ugotovitve, da sta oba vidika zadovoljstva povezana, so razmeroma visoke tudi povezave z zadovoljstvom z rezultati. Na ta vidik zadovoljstva vpliva predvsem zaznavanje aktivne vključenosti ($r = .34$; $p < .001$) in pa stopnja podpore učitelja ($r = .33$; $p < .001$).

Med korelacijami z ostalimi vidiki posameznikove motivacije lahko izpostavimo še povezanosti z občutkom pripadnosti skupini in stališči do učenja, ki smo jih označili kot "veselje do učenja" ($r = .29$; $p < .001$). Na večjo stopnjo zaupanja v uspešno dokončanje izobraževanja najbolj "vpliva" podpora učitelja ($r = .21$; $p < .001$) in dobra organizacija izobraževanja z jasnimi cilji. Ti rezultati so skladni z našimi predvidevanji, čeprav pa korelacijska analiza ne omogoča sklepanja o smeri vplivanja.

Statistične povezave med učnim okoljem in številom težav med izobraževanjem so najnižje in so razumljivo večinoma negativne. Število težav se niža predvsem z povišanjem stopnje podpore učitelja ($r = -.16$; $p < .001$), aktivnim sodelovanjem med poukom ($r = -.13$; $p < .001$) in ustrežno organizacijo ($r = -.12$; $p < .001$).

Opravili smo tudi nekaj primerjav zaznavanja učnega okolja glede na tri demografske značilnosti udeležencev: spol, starost in izobrazbo. V preglednici 4.2.7 so predstavljene razlike glede na spol.

Preglednica 4.2.7 Razlike v zaznavanju učnega okolja glede na spol

	M	Ž	F	p
Pripadnost	3,76	3,83	3,624	,057
Aktivna vključenost	3,60	3,62	,149	,699
Osredotočenost	3,43	3,41	,540	,463
Podpora učitelja	3,74	3,75	,116	,734
Naloge	3,37	3,41	1,113	,292
Organiziranost	3,67	3,66	,080	,777
Osebnih cilji	3,25	3,31	2,526	,112

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Ugotovimo lahko, da večjih razlik ni. Večinoma tako moški kot ženske enako zaznavajo okolje v katerem poteka učenje. Edina, razlika, ki meji na statistično pomembnost je razlika glede občutka pripadnosti. Ženske se počutijo nekoliko bolj povezane/pripadne skupini v kateri se učijo ($F = 3.62$ $p = .057$) kot moški. Po ostalih dimenzijah učnega okolja statistično pomembnih razlik ni.

Nekoliko več razlik je po starosti. Starost se razlikuje na vse dimenzije učnega okolja, razen na aktivno vključenost in osredotočenost na cilje. Za to analizo je značilno, da starejši udeleženci (nad 31 let) skoraj brez izjem vse trditve ocenjujejo višje kot mlajši.

Preglednica 4.2.8 Razlike v zaznavanju učnega okolja glede na starost

	do 20	21-30	31-40	41+	F	p
Pripadnost	3,69	3,74	3,87	3,84	4,501	,004
Aktivna vključenost	3,56	3,59	3,64	3,65	,789	,500
Osredotočenost	3,34	3,40	3,46	3,40	1,516	,209
Podpora učitelja	3,61	3,64	3,86	3,87	9,621	,000
Naloge	3,22	3,37	3,42	3,50	2,951	,032
Organiziranost	3,44	3,62	3,75	3,69	5,292	,001
Osební cilji	3,07	3,23	3,33	3,40	5,342	,001

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Razlike so največje pri ocenjevanju učiteljeve podpore. Višina ocen v tem primeru narašča linearno s starostjo ($F = 9.62$; $p < .001$). Nekoliko nižje, a še vedno visoke so razlike glede zaznavanja doseganja osebnih ciljev in organizacije izobraževanja. Prve najvišje ocenjujejo anketiranci starejši od 41 let ($F = 5.34$; $p < .01$), drugega pa tisti v starostni skupini 31-40 let ($F = 5.29$; $p < .01$).

Razlike so statistično pomembne še pri zaznavanju pripadnosti skupini ($F = 4.50$; $p < .01$) in mnenju, da se pouk osredotoča na naloge ($F = 2.95$; $p < .01$).

Zadnja skupina primerjav zadeva doseženo izobrazbo.

Preglednica 4.2.9 Razlike v zaznavanju učnega okolja glede na doseženo izobrazbo

	OŠ	SŠ	VŠ	F	p
Pripadnost	3,74	3,81	3,68	1,490	,226
Aktivna vključenost	3,68	3,61	3,24	6,093	,002
Osredotočenost	3,38	3,42	3,49	,754	,471
Podpora učitelja	3,84	3,73	3,68	1,453	,234
Naloge	3,34	3,41	3,47	,842	,431
Organiziranost	3,63	3,68	3,63	,409	,665
Osební cilji	3,23	3,30	3,42	1,269	,282

Opomba: LU = Osnovna šola; SŠ = Srednješolsko izobraževanje; VŠ = Višje-/visokošolsko izobraževanje.

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Tako kot spol, tudi izobrazba ni tisti dejavnik, ki bi vplival na percepcijo učnega okolja. Statistično pomembnih razlik skoraj, da ni. Edina značilna razlika je pri mnenju glede aktivne vključenosti v učenje. Kar zadeva ta vidik izobraževanja lahko iz naše raziskave sklenemo, da ga najvišje ocenjujejo odrasli, ki so vključeni v osnovnošolsko izobraževanje ($F = 6.09$; $p < .01$).

Ostale razlike statistično niso značilne.

4.3 POVZETEK

INDIVIDUALNE ZNAČILNOSTI UDELEŽENCEV IZOBRAŽEVANJA

V tem poglavju podajamo povzetek glavnih ugotovitev analiz opravljenih v poglavjih 4.1 in 4.2. Ugotovili smo, da v splošnih stališčih ni razlik po spolu, kažejo pa se razlike pri stališčih, ki opisujejo »veselje do učenja«. Ženske so ta stališča ocenjevale nekoliko višje kot moški.

Analiza je pokazala linearno povezanost med starostjo in obema vrstama stališč. Razloge za to smo interpretirali kot podporo delodajalca, ki prav tako pozitivno vpliva na njihova stališča, saj s tem prepoznava in pozitivno vrednoti potrebo po nadaljnjem izobraževanju. Podatki kažejo, da so starejši pogosteje deležni te podpore kot mlajši. Enako velja tudi za razlike glede na izobrazbo. Odrasli z višjo izobrazbo imajo pozitivnejša stališča do vseživljenjskega učenja od odraslih z nižjo izobrazbo.

Na vprašanje zakaj so se v izobraževanje sploh vključili, je večina anketirancev navedla osebne vzroke. Razlog za to lahko najdemo predvsem v načinu izobraževanja (formalno v izobraževalni ustanovi), saj izobraževanje za delo poteka večinoma v neformalnih oblikah. Rezultati lestvice posameznih motivov so nekoliko bolj odražali naša pričakovanja. Motiv, ki so ga anketiranci najvišje ocenili, je pridobitev izobrazbe oz. kvalifikacije, sledi pa mu želja po izboljšavi kakovosti dela. Oba sta običajno pomembna dejavnika vključitve odraslih v izobraževanje in sta povezana z ohranitvijo delovnega mesta, razvojem kariere in boljšimi dohodki, kot rezultatom zvišane stopnje izobrazbe.

Motive smo proučevali tudi glede na različne motivacijske profile. Motivi socialne kontrole so najbolj pomembni za najmlajšo in najstarejšo starostno skupino ter odrasle z nizko stopnjo izobrazbe. Razlog za to lahko iščemo predvsem v tem, da so to skupine, ki so običajno brez potrebne izobrazbe, ali pa je njihova izobrazba neustrezna in potrebujejo prekvalifikacijo. V udeležbo v izobraževanje jih »silijo« predvsem zunanji pritiski, kot so pomanjkljive kvalifikacije za opravljanje poklica, grožnja izgube zaposlitve ali pa možnost pridobitve nove zaposlitve. T.i. humanistični vidiki izobraževanja odraslih postanejo bolj vidni pri odraslih z višjo izobrazbeno ravno. Pomembnost motivov socialnega kapitala in osebne izpolnitve naraščajo s starostjo. Ta trend je še posebej izrazito linearen pri motivih osebne izpolnitve. V interpretaciji smo poudarili, da tega nikakor ne moremo interpretirati kot splošno zunanjo motiviranost nižje izobraženih. Motive za vključitev v izobraževanje v našem primeru narekuje socialno-ekonomska situacija posameznika in položaj pri delu.

V samozaupanju so razlike predvsem v starosti - med najmlajšo in ostalimi skupinami. Ta razkorak lahko pripišemo splošni večji zrelosti zaupanju v lastne zmožnosti, ki z leti narašča. Večje samozaupanje izkazujejo tudi udeleženci z višjo izobrazbo. Nekoliko presenetljive pa so razlike med posamezniki, ki so

bili vključeni v pripravljalne programe. Rezultati kažejo, da bolj verjamejo v uspešno končanje šolanja tisti, ki v pripravljalne programe niso bili vključeni. To seveda ni pričakovano, ta rezultat pa lahko pripišemo dejstvu, da so razlike med posameznimi skupinami odraslih (predvidevamo, da predvsem razlike v stopnjah izobrazbe) tako velike, da »preglasijo« razlike glede vključenosti v pripravljalne programe. Po vsej verjetnosti bi primerjava odraslih s podobnimi izobraževalnimi izkušnjami in enako stopnjo izobrazbe bolj razvidno in po pričakovanju pokazala učinke vključenosti v pripravljalne programe.

Udeležence smo spraševali tudi po ovirah - razlogih zaradi katerih niso nadaljevali rednega šolanja in razlogih zaradi katerih so prekinili izobraževanje na višji stopnji od pridobljene izobrazbe. Ugotovili smo, da je več kot polovica anketirancev za razlog prenehanja šolanja navedla željo po zaposlitvi. Naslednji razlog po pomembnosti je ta, da so dosegli stopnjo izobrazbe, ki so jo želeli ter, da jih šolanje več ni zanimalo. Pogosto so navajali tudi denarne težave ali neustrezno šolanje. Razlogi za prekinitev izobraževanja na višji stopnji so bolj povezani z denarnimi težavami in pomanjkanjem časa. Nekoliko presenetljiv je razmeroma visok delež oseb, ki so navedli nezadovoljstvo z učnim okoljem.

Ugotovitve so pokazale, da so udeleženci najbolj zadovoljni z rezultati izobraževanja in do sedaj naučenim. Najmanj so zadovoljni z organiziranostjo izobraževalnega programa. Statistično pomembne razlike so se pokazale predvsem po starosti in stopnji izobrazbe. Najbolj zadovoljni z izobraževanjem so bili starejši od 41 let, sledijo pa jim mladi od 20 let navzdol. Kar zadeva izobrazbo, so najbolj zadovoljni udeleženci z osnovno šolo ali manj. Ker je teh največ v najmlajši starostni skupini, bi lahko rekli, da sta ti dve značilnosti nekoliko povezani. Večje zadovoljstvo mladih, vključenih v osnovno ali srednješolsko izobraževanje bi lahko razložili na dva načina: prvi se nanaša na večjo prilagojenost izvedbenega kurikuluma, ki se izvaja za te t.i. "ranljive" skupine. Večja aktivnost udeležencev, vsebine in metode učenja bolj prilagojene potrebam teh skupin očitno vodijo k pozitivnim posledicam v zadovoljstvu. Drugi razlog, ki bi lahko botroval temu rezultatu so lahko tudi nižja pričakovanja. Korelacijska analiza povezanosti zadovoljstva s težavami med izobraževanjem in oblikami učenja je pokazala predvsem na povezanost neustreznega urnika izobraževanja. Seveda so udeleženci, ki so nezadovoljni z urnikom, tudi na splošno nezadovoljni s programom.

ZNAČILNOSTI INSTITUCIJ IN PROCESOV UČENJA

Za primerjavo izobraževalnih ustanov smo sestavili pet indeksov: doseganje ranljivih skupin, dostopnost izobraževanja, fleksibilnost študija, institucionalna podpora in usmerjenost k politiki vseživljenjskega učenja v praksi. Rezultati so pokazali, da je v slovenskih institucijah največji poudarek na strategijah doseganja ranljivih skupin, uveljavljanja vseživljenjskega učenja v praksi in institucionalne podpore. Manjša pa je prisotnost zagotavljanja lažje dostopnosti izobraževanja. Rezultati kažejo, da so zasebne institucije prijaznejše z vidika politike vseživljenjskega učenja od drugih. V ljudskih univerzah so najbolj izobraževalno dostopni. Predvidevamo, da predvsem zaradi ponudbe osnovnošolskega izobraževanja, ki je brezplačno, in za katerega se ne zahteva posebnih vpisnih pogojev. Višje šole dajejo največji poudarek institucionalni podpori. Ta je najmanj prisotna na srednjih šolah. Ugotovili smo tudi da so razlike med različnimi srednjimi in višjimi šolami glede institucionalne podpore kar velike tako, da naših trditvev ne moremo posplošiti na vse srednje ali višje šole. Strategije doseganja ranljivih skupin in fleksibilnosti študija so najbolj razvite v zasebnih izobraževalnih ustanovah. Aktivno promovirajo svoje izobraževalne programe in vključujejo deprivilegirane skupine odraslih v izobraževanje z različnimi sredstvi, npr. z zmanjševanjem stroškov, organizacijo svetovanja in dodatnih delavnic namenjenih urjenju različnih spretnosti. Poleg tega tudi nudijo dobro podporo svojim udeležencem, s knjižnicami, svetovalnimi središči in dostopom do interneta. Visok delež imajo tudi Ljudske univerze in višje strokovne šole. Najbrž tudi zato, ker nudijo karierno in druge vrste svetovanja, čeprav je to zadnje bolj relevantno za mlajše, prvo pa za starejše, še posebej tiste, ki se v izobraževanje vključujejo po daljšem času.

Korelacijska analiza je razkrila nizke, a statistično pomembne povezave opazovanih značilnosti institucij z vidiki posameznikove motivacije. To kaže predvsem na mnogoteren vpliv dejavnikov na motiviranost udeležencev za izobraževanje. Izsledki analize so pokazali, da značilnosti institucije še najbolj vplivajo na stališča do vseživljenjskega učenja in samozaupanje. Institucionalna podpora, strategije doseganja ranljivih skupin in fleksibilnost študija so institucionalne značilnosti, ki so pozitivno povezane s stališči do vseživljenjskega učenja in samozaupanjem.

Analiza percepcije učnega okolja je pokazala, da je bilo med trditvami, ki ga opisujejo najvišje ocenjeno mnenje, da se med udeleženci oblikujejo prijateljstva, in pa učiteljeva podpora pri učenju. Najnižje so ocenjene trditve, ki opisujejo posameznikov vpliv na potek izobraževanja. Razlike med zaznavanjem učnega okolja in vrsto institucije so pokazale, da so razlike največje pri dimenziji doseganja osebnih ciljev, osredotočenosti učenja na izkušnje in potrebe udeležencev izobraževanja ter občutkom povezanosti udeležencev. Pri vseh omenjenih dimenzijah prevladujejo zasebne izobraževalne organizacije. Sledijo jim Ljudske univerze ali univerze. Analiza povezanosti različnih dimenzij učnega okolja in institucionalnih indeksov je pokazala njihov vpliv na razvitost strategij doseganja ranljivih

skupin. Posamezniki vključeni v institucije z razvitimi temi strategijami, občutijo večjo pripadnost učni skupini in aktivno vključenost v izobraževalni proces.

Ugotovljene povezave med zaznavanjem učnega okolja in posledicami v motivaciji, zadovoljstvom in težavami med izobraževanjem so višje kot pri drugih primerjavah. To je pričakovano, saj obe področji, ki ju primerjamo sodita na področje individualnega. Najvišje so korelacije med učnim okoljem in zadovoljstvom udeležencev s procesom izobraževanja in njegovimi rezultati. Z zadovoljstvom z učnim procesom so pozitivno povezani še organiziranost, osredotočenost na naloge, doseganje osebnih ciljev in občutek pripadnosti. K večji stopnji zaupanja v uspešno dokončanje izobraževanja pa najbolj prispevata podpora učitelja in dobra organizacija izobraževanja z jasnimi cilji. Opravili smo tudi nekaj primerjav zaznavanja učnega okolja glede na tri demografske značilnosti udeležencev: spol, starost in izobrazbo. Bistvenih razlik ni - ženske se počutijo nekoliko bolj pripadne skupini v kateri se učijo. Starost razlikuje po vseh dimenzijah učnega okolja, razen na aktivno vključenost in osredotočenost na cilje. Za to analizo je značilno, da udeleženci starejši od 31 let, skoraj brez izjeme vse trditve ocenjujejo višje kot mlajši. Razlike so največje pri ocenjevanju učiteljeve podpore. Višina ocen v tem primeru narašča linearno s starostjo. Tako kot spol, tudi izobrazba ni tisti dejavnik, ki bi vplival na percepcijo učnega okolja. Edina pomembna razlika je pri mnenju glede aktivne vključenosti v učenje. Najvišje ga ocenjujejo odrasli, ki so vključeni v osnovnošolsko izobraževanje.

5 SKLEPNE UGOTOVITVE IN PREDLOGI

Dr. Vida A. Mohorčič Špolar in mag. Marko Radovan

V programih formalnega izobraževanja, kjer je vpisanih največ udeležencev v Sloveniji je, glede na raziskavo v letu 2007, večina žensk, čeprav so razlike po posameznih ravneh izobraževanja. To ni nič nenavadnega, saj so to programi družboslovnih in poslovnih ved ter prava na višjih stopnjah, v srednjem šolstvu pa sem sodijo ekonomski in administrativni programi v katere se večinoma vpisujejo ženske. Prevladuje starostna skupina od 28 do 37 let. Udeleženci so večinoma rojeni v Sloveniji (95%), njihov prvi jezik je slovenski (93%). Več kot polovica je poročenih (58%). Polovica je vpisanih v institucije post-sekundarnega ne-univerzitetnega izobraževanja (50%) kar je že dalj časa trajajoči trend. Skoraj polovica (47%) jih študira v programih družboslovja, poslovnih ved in prava. V okviru tega je prevladujoče področje za odrasle področje poslovnih ved.

Razlogi, ki so vplivali na vpis odraslih so osebne narave in niso povezani z delom, ki ga opravljajo (73%). Z vidika organiziranosti programa izobraževalno delo v glavnem sledi 'normalnemu' šolskemu letu (82%), čeprav je ponekod tudi modularno organizirano, toda v precej manjšem deležu. V večini primerih (84%) je najvišja izobrazba, ki so jo udeleženci dosegli pred vpisom, srednja šola (ISCED raven 3). Z izobraževanjem je večina končala pred letom 2000 in ni bila vpisana v noben izobraževalni program na višji stopnji zahtevnosti. V povprečju je bila slaba tretjina udeležencev oproščena opravljanja kakšnega predmeta ali dela programa na podlagi predhodnih spričeval in dokazil iz formalnega izobraževanja. Z vidika priznavanja predhodno pridobljenih znanj in izkušenj so bili manj uspešni tisti, ki so uveljavljali znanje pridobljeno po drugih, neformalnih, poteh in življenjske izkušnje, čeprav so tudi taki primeri (po 3%). Nekaj več je takih, ki so jim bile priznane delovne izkušnje. Večina udeležencev se udeležuje še kulturnih in drugih tovrstnih prireditev, malo manj pa so vpeti v različne organizacije, bodisi politične, prostovoljske ali katere druge. Tri četrtine (77%) je zaposlenih in dela v predelovalni dejavnosti ter mesečno zasluži neto do 800 Evrov (45%) ob tem, da so razlike med posameznimi ravni izobraževanja. Nižji mesečni neto prejemki so praviloma vezani na udeležence osnovne šole za odrasle, višji prejemki pa na tiste na višjih ravneh izobraževanja.

Tako kot udeleženci je tudi pretežni del izobraževalnih institucij iz raziskave s področja družboslovja, poslovne administracije in prava (vzorec izbran po pogostosti vpisov odraslih) – 47%, kar je konsistentno s stanjem izobraževanja odraslih v državi. V povprečju izvajajo institucije svoj program s 50 do 74 ljudmi, kar je tudi povprečje v tistih institucijah, ki imajo enote. Tretjina izobraževalnih institucij ima med 501 in 1000 udeležencev izobraževanja (33%), ki so vpisani ali kot odrasli ali pa kot mladina. Nobena od raziskovanih institucij ne organizira le izobraževanja mladine. Večina (69%) ima organizirano

le izobraževanje odraslih, medtem ko ena tretjina ponuja obe varianti – izobraževanje mladine in izobraževanje odraslih. Malo več kot polovica institucij (51%) sledi navodilom ministra in zakonu (v primeru post-sekundarnega izobraževanja) ter odraslim priznava znanje in izkušnje pridobljene v neformalnem izobraževanju ali pa tiste, ki so dokazljive s kvalifikacijami ali deli programov. Nekaj nad 40% je takih, ki priznavanje znanja in delovnih izkušenj vežejo na dele programov ali kvalifikacije. Večina institucij na ISCED ravni 5-6 spodbuja dostop do učenja in izobraževanja odraslih s storitvami, ki vključujejo študentske sobe, uporabo knjižnic, samopostrežnih restavracij, prostorov za športne dejavnosti in dostop do interneta. Redke so tiste, ki poskrbijo za varstvo otrok. Le-te so navadno pri institucijah na ISCED ravni 1-2 (ljudskih univerzah).

Skoraj vse institucije (99%) imajo opredeljeno poslanstvo in vizijo za področje izobraževanja odraslih. Kakovost je za institucije pomembna in jo tudi gradijo. V tem primeru sta opredeljena vizija in poslanstvo za področje izobraževanja odraslih sestavni del kakovosti. Več kot 90% institucij (95%) plačuje za izobraževanje in usposabljanje njihovega učiteljskega kadra, kar je v skladu z določili kolektivne pogodbe. Institucije, ki o tem ne poročajo imajo lahko več kadra zaposlenega na podlagi pogodbe ali kako drugače. Slednje jih ne obvezuje za plačilo izobraževanja in usposabljanja. Skoraj dve tretjini institucij izvaja ocenjevanje uspešnosti svojega kadra bodisi enkrat letno ali večkrat letno. Več kot polovica ima zunanji nadzor kakovosti vsakih pet ali več let.

Večina organizacij, ki izvajajo izobraževanje odraslih ni niti zadovoljna niti nezadovoljna s politiko vseživljenjskega učenja v državi (47%). V povprečju slaba četrtnina meni, da je ustrezno financirana za razvoj in izpeljevanje kakovostnega izobraževanja odraslih. Slaba polovica (42%) je mnenja, da tovrstno financiranje ni ustrezno oziroma, da je zelo neustrezno. Razlogov je več. Nekaj jih je vezanih na probleme, ki so v izobraževanju odraslih prisotni že nekaj časa (npr. javna mreža za izobraževanje odraslih), nekaj pa jih izhaja iz zadnjih petih let (od leta 2003), ko je Slovenija začela koristiti sredstva Evropskega socialnega sklada. Povezani so z nizom dogodkov na katere institucijam ni dano vplivati.

Na ravni individualnih značilnosti udeležencev izobraževanja smo ugotovili, da v splošnih stališčih o izobraževanju ni razlik po spolu, kažejo pa se razlike pri stališčih, ki opisujejo »veselje do učenja«. Ženske so ta stališča ocenjevale nekoliko višje kot moški. Analiza je pokazala linearno povezanost med starostjo in obema vrstama stališč. Razloge za to smo interpretirali kot podporo delodajalca, ki so jo pogosteje deležni starejši kot mlajši in prav tako pozitivno vpliva na njihova stališča, saj s tem prepozna in pozitivno vrednoti potrebo po nadaljnjem izobraževanju. Enako velja tudi za razlike glede na izobrazbo. Odrasli z višjo izobrazbo imajo pozitivnejša stališča do vseživljenjskega učenja od odraslih z nižjo izobrazbo.

Večina anketirancev je navedla osebne vzroke za vključitev v izobraževanje. Rezultati lestvice posameznih motivov pa kažejo, da je motiv, ki so ga anketiranci najvišje ocenili - pridobitev izobrazbe oz. kvalifikacije, sledi pa mu želja po izboljšanju kakovosti dela. Oba sta običajno pomembna razloga vključitve odraslih v izobraževanje in sta povezana z ohranitvijo delovnega mesta, razvojem kariere in boljšimi dohodki, kot rezultatom zvišane stopnje izobrazbe.

Motive smo proučevali tudi glede na različne motivacijske profile. Motivi socialne kontrole so najbolj pomembni za najmlajšo in najstarejšo starostno skupino ter odrasle z nizko stopnjo izobrazbe. Razlog temu je najbrž predvsem v tem, da so to skupine, ki so običajno brez potrebne izobrazbe, ali pa je njihova izobrazba neustrezna. V udeležbo v izobraževanje jih »silijo« predvsem zunanji pritiski, kot so pomanjkljive kvalifikacije za opravljanje poklica, grožnja izgube zaposlitve ali pa v dokončanju izobraževanja vidijo možnost pridobitve nove zaposlitve. T.i. humanistični vidiki izobraževanja odraslih postanejo bolj prisotni pri odraslih z višjo izobrazbeno ravno. Pomembnost motivov socialnega kapitala in osebne izpolnitve naraščajo s starostjo. Ta trend je še posebej izrazito linearen pri motivih osebne izpolnitve, česar nikakor ni mogoče interpretirati kot splošno zunanjo motiviranost nižje izobraženih. Motive za vključitev v izobraževanje v tem primeru narekuje socialno-ekonomska situacija posameznika in položaj pri delu.

V samozaupanju so razlike predvsem v starosti - med najmlajšo in ostalimi skupinami. Ta razkorak gre pripisati splošni večji zrelosti in poznavanju lastnih zmožnosti ter zaupanju vanje, ki z leti narašča. Večje samozaupanje izkazujejo tudi udeleženci z višjo izobrazbo. Rezultati tudi kažejo, da izkazujejo večje zaupanje v uspešno končanje šolanja tisti, ki v pripravljalne programe niso bili vključeni. Ta rezultat lahko pripišemo dejstvu, da so razlike med posameznimi skupinami odraslih (predvidevamo, da predvsem razlike v stopnjah izobrazbe) tako velike, da »preglasijo« razlike glede vključenosti v pripravljalne programe. Po vsej verjetnosti bi analiza v kateri bi primerjali odrasle s podobnimi izobraževalnimi izkušnjami in enako stopnjo izobrazbe bolj razvidno in po pričakovanju pokazala učinke vključenosti v pripravljalne programe.

Analiza ovir za nadaljevanje izobraževanja in razlogov zaradi katerih je bilo izobraževanje prekinjeno je pokazala, pri več kot polovici anketirancev izpostavili željo po zaposlitvi. Naslednji razlog po pomembnosti je ta, da so dosegli stopnjo izobrazbe, ki so jo želeli ter ta, da jih šolanje več ni zanimalo. Razlogi za prekinitev izobraževanja na višji stopnji so bolj povezani z denarnimi težavami in pomanjkanjem časa. Nekoliko preseneča razmeroma visoki delež oseb, ki so navedle neustrezno učno okolje (»Učno okolje mi ni bilo všeč«).

Udeleženci so najbolj zadovoljni z rezultati izobraževanja in do sedaj naučenim, najmanj pa z organiziranostjo izobraževalnega programa. Statistično pomembne razlike so se pokazale predvsem po starosti in stopnji izobrazbe. Najbolj zadovoljni z izobraževanjem so bili starejši od 41 let in udeleženci z osnovno šolo ali manj. Ker je teh največ v najmlajši starostni skupini, lahko rečemo da sta ti dve značilnosti nekoliko tudi povezani. Večje zadovoljstvo mladih, vključenih v osnovno ali srednješolsko izobraževanja bi lahko razložili na dva načina: prvi se nanaša na večjo prilagojenost izvedbenega kurikuluma, ki se izvaja za te t.i. "ranljive" skupine. Večja aktivnost udeležencev, vsebine in metode učenja bolj prilagojene potrebam teh skupin očitno vodijo k pozitivnim posledicam v zadovoljstvu. Drugi razlog, ki bi lahko botroval temu rezultatu so lahko tudi nižja pričakovanja. Korelacijska analiza povezanosti zadovoljstva s težavami med izobraževanjem in oblikami učenja je pokazala predvsem na povezanost neustreznega urnika izobraževanja. Seveda so udeleženci, ki so nezadovoljni z urnikom tudi na splošno nezadovoljni s programom.

Za primerjavo izobraževalnih ustanov smo sestavili pet indeksov: doseganje ranljivih skupin, dostopnost izobraževanja, fleksibilnost študija institucionalna podpora in usmerjenost k politiki vseživljenjskega učenja v praksi, da bi na ta način analizirali značilnosti institucij in procesov učenja. Rezultati so pokazali, da je v slovenskih institucijah največji poudarek na strategijah doseganja ranljivih skupin, uveljavljanja vseživljenjskega učenja v praksi in institucionalne podpore. Manjša pa je prisotnost zagotavljanja lažje dostopnosti izobraževanja. Rezultati kažejo, da so zasebne institucije prijaznejše z vidika politike vseživljenjskega učenja od drugih. V ljudskih univerzah so najbolj izobraževalno dostopni. Višje šole dajejo največji poudarek institucionalni podpori. Le-ta je najmanj prisotna na srednjih šolah. Ugotovili smo tudi, da so razlike med različnimi srednjimi in višjimi šolami glede institucionalne podpore kar velike, tako, da naših trditev ne moremo posplošiti na vse srednje ali višje šole. Strategije doseganja ranljivih skupin in fleksibilnosti študija so najbolj razvite v zasebnih izobraževalnih ustanovah. Aktivno promovirajo svoje izobraževalne programe in vključujejo deprivilegirane skupine odraslih v izobraževanje z različnimi sredstvi, npr. zmanjševanjem stroškov, dodeljevanjem štipendij, organizacijo svetovanja in dodatnih delavnic namenjenih urjenju različnih spretnosti. Poleg tega tudi nudijo dobro podporo svojim udeležencem, s knjižnicami, svetovalnimi središči in dostopom do interneta. Visok delež imajo tudi ljudske univerze in višje strokovne šole.

Korelacijska analiza je razkrila nizke, a statistično pomembne povezave opazovanih značilnosti institucij z vidiki posameznikove motivacije. To kaže predvsem na to mnogoteren vpliv dejavnikov na motiviranost udeležencev za izobraževanje. Izsledki analize so pokazali, da značilnosti institucije še najbolj vplivajo na stališča do vseživljenjskega učenja in samozaupanje. Institucionalna podpora, strategije doseganja ranljivih skupin in fleksibilnost študija so institucionalne značilnosti, ki so pozitivno povezane s stališči do vseživljenjskega učenja in samozaupanjem.

Analiza percepcije učnega okolja je pokazala, da je bilo med trditvami, ki ga opisujejo najvišje ocenjeno mnenje, da se med udeleženci oblikujejo prijateljstva, in pa učiteljeva podpora pri učenju. Najnižje so ocenjene trditve, ki opisujejo posameznikov vpliv na potek izobraževanja. Razlike med zaznavanjem učnega okolja in vrsto institucije so pokazale, da so razlike največje pri dimenziji doseganja osebnih ciljev, osredotočenosti učenja na izkušnje in potrebe udeležencev izobraževanja ter občutkom povezanosti udeležencev. Pri vseh omenjenih dimenzijah prevladujejo zasebne izobraževalne organizacije. Sledijo jim ljudske univerze ali univerze. Analiza povezanosti različnih dimenzij učnega okolja in institucionalnih indeksov je pokazala njihov vpliv na razvitost strategij doseganja ranljivih skupin. Posamezniki vključeni v institucije, ki imajo te strategije razvite, občutijo večjo pripadnost učni skupini in aktivno vključenost v izobraževalni proces.

Ugotovljene povezave med zaznavanjem učnega okolja in posledicami v motivaciji, zadovoljstvom in težavami med izobraževanjem so višje kot pri drugih primerjavah, kar je pričakovano, saj obe primerjani področji sodita na področje individualnega. Najvišje so korelacije med učnim okoljem in zadovoljstvom udeležencev s procesom izobraževanja in njegovimi rezultati. Na zadovoljstvo z učnim procesom so pozitivno povezani še organiziranost, osredotočenost na naloge, doseganje osebnih ciljev in občutek pripadnosti. Na večjo stopnjo zaupanja v uspešno dokončanje izobraževanja pa najbolj "vpliva" podpora učitelja in dobra organizacija izobraževanja z jasnimi cilji. Primerjave zaznavanja učnega okolja glede na tri demografske značilnosti spol, starost in izobrazbo ne pokažejo bistvenih razlik. Ženske občutijo nekoliko večjo pripadnost skupini v kateri se učijo. Starost razlikuje po vseh dimenzijah učnega okolja, razen na aktivno vključenost in osredotočenost na cilje. Značilnost te analize je, da udeleženke nad 31 let skoraj brez izjeme vse trditve ocenjujejo višje kot mlajše. Razlike so največje pri ocenjevanju učiteljeve podpore. Višina ocen v tem primeru narašča linearno s starostjo. Tako kot spol, tudi izobrazba ni tisti dejavnik, ki bi vplival na percepcijo učnega okolja. Edina pomembna razlika je pri mnenju glede aktivne vključenosti v učenje, ki ga najvišje ocenjujejo odrasli, ki so vključeni v osnovnošolsko izobraževanje.

5.1.1 PREDLOGI

Izobraževanju odraslih namenja Evropska unija precejšnjo pozornost. V letih od 2000 do 2008 je bilo sprejetih kar nekaj dokumentov in konkretnih ciljev, ki zadevajo vseživljenjsko učenje in v njem tudi izobraževanje odraslih. Države članice Evropske unije, katere članica je tudi Slovenija, so zavezane tem ciljem. V ta namen sprejemajo ustrezne strategije, ki bi vplivale na nadaljnji razvoj in zagon izobraževanja odraslih. Sestavni del spreminjanja je tudi raziskovanje vseh razsežnosti tega področja, od udeležbe in udeležencev do učiteljev, institucij in njihovih strategij.

Raziskava je v Sloveniji razkrila nekatere značilnosti, ki so nanizane v predhodnih poglavjih in sklepnih ugotovitvah. Za nadaljnji razvoj, predvsem pa uspešnost in dostopnost do formalnega izobraževanja odrasle populacije bi veljalo upoštevati naslednje:

- Organizacijo izobraževanja prilagoditi odraslim udeležencem glede na njihovo starost in predhodne delovne in življenjske izkušnje.
- Vodstva šol in učiteljski kader usposobiti za izvajanje navodil ministra za izobraževanje in šport glede prilagajanja izobraževalnih programov odraslim udeležencem izobraževanja.
- Nadaljevati z delom na razvoju instrumentarija za vrednotenje in priznavanje znanja pridobljenega v neformalnem izobraževanju saj so za tako aktivnost izobraževalne institucije še najmanj usposobljene. To je pokazala tudi ta raziskava.
- Omogočiti odraslim izobraževanje še z drugimi mediji in na daljavo, ne samo s pretežno 'klasično' letno organizacijo dela. Na ta način bosta zadovoljstvo odraslih in njihova uspešnost večja.
- Vlagati v izobraževanje in usposabljanje učiteljev in sodelavcev za delo z odraslo populacijo. Raziskava je znova izpostavila vpliv, ki ga ima podpora učitelja in dobra organizacija izobraževanja na motivacijo, stališča in zadovoljstvo odraslih z učenjem.
- Promovirati in informirati o možnostih izobraževanja, promocijo prilagoditi različnim ciljnim skupinam in uporabljati vire in oblike, ki so tem skupinam blizu.

6 LITERATURA IN VIRI

Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Sloveniji, ur. Krek, J., Ministrstvo za šolstvo in šport, Ljubljana, September 1995.

Cazes, S. (2002), Do Labour Market Institutions Matter in Transition Economies? An Analysis of Labour Market Flexibility in the late Nineties, Discussion Paper DP/140/2002, International Institute for Labour Studies.

Carley, M. (2002), Industrial Relations in the EU Member States and Candidate Countries, European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, Luxembourg.

CPI (2002) Izhodišča za pripravo programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja in srednjega tehničnega izobraževanja. Ljubljana: Center za poklicno izobraževanje Republike Slovenije.

Darkenwald, G.G. (1987). Assessing the social environment of adult classes. *Studies in the Education of Adults*, 18, 27-136.

Data on lifelong learning and upper secondary attainment

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1996,45323734&_dad=portal&_schema=PORTAL&screen=welcomeref&open=/&product=STRIND_EMPLOI&depth=2, Tables: Life-long learning (adult participation in education and training) - total - Percentage of the population aged 25 to 64 participating in education and training over the four weeks prior to the survey and Total population having completed at least upper secondary education –Population aged 25 to 64 (%); both: Site 3-TGMtables.

Education, Rapid reports, no. 73/2007. <http://www.stat.si/doc/statinf/09-si-030-0602.pdf>

English, L.M. (2005). *International encyclopedia of adult education*. New York: Palgrave Macmillan.

Europe enlarged, A handbook of education, labour and welfare regimes in Central and Eastern Europe, eds. Kogan, I., Gebel, M., Noelke, C., The Policy Press 2008.

Eurydice (1999) Structure of education, vocational training and adult education system.

Ivančič, A., Mirčeva, J. in Mohorčič Špolar, V. A. (2008). Projekt Prispevek izobraževalnega sistema na poti v evropsko družbo vseživljenjskega učenja (LLL2010). Podprojekt 4, Udeležba zaposlenih iz malih in srednje velikih podjetij v formalnem izobraževanju. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Keller, J.M. (1987). Strategies for stimulating the motivation to learn. *Performance and instruction*, 26(8), p.1-7.

Knowles, M. S. (1984). *The Adult Learner: A neglected species*, Gulf publishing company, Houston, 3rd edition.

Krajnc, A. (1979). *Izobraževanje ob delu*. Obča andragogika. Dopisna delavska univerza, Ljubljana.

Lambert, N.M., & McCombs, B.L. (Eds.) (1998). *How Students Learn: Reforming Schools through Learner-Centered Instruction*. Washington: American Psychological Association.

Lizbonska strategija in Slovenija (Lisbon strategy and Slovenia), <http://evropa.gov.si/lizbonska-strategija/lizbonska-strategija-slovenija/>, 21.11.2007.

- Malan, T. (1987). Educational planning as a social process. UNESCO. IIEP. Fundamentals of educational planning 33. Paris.
- Medveš, Z. (2000), Kompatibilnost z evropskimi sistemi V: Medveš, Z. et al. (2000), Ocena reforme poklicnega in strokovnega izobraževanja ter predlogi za prihodnji razvoj. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Phare MOCCA.
- Mohorčič Špolar, V., Ivančič, A., Mirčeva, J., Možina, E., Radovan, M., Vilič Klenovšek, T., Pangerc Pahernik, Z., Manoilov, M., Velikonja, M. (ur.) (2001). Udeležba prebivalcev Slovenije v izobraževanju odraslih. Ljubljana: Andragoški center Republike Slovenije.
- Mohorčič Špolar, V., Mirčeva, J., Ivančič, A., Radovan, M. in Možina, E. (2005). Pismenost in ključne življenjske veščine v družbi znanj: družbeno skupinski vplivi udeležbe odraslih v izobraževanju kot dejavnik razvoja družbe znanja. Ciljni raziskovalni program »Konkurenčnost Slovenije 2001-2006«. Zaključno poročilo. Ljubljana, ACS.
<http://porocila.acs.si>
- Mohorčič Špolar, V., Mirčeva, J., Ivančič, A., Radovan, M., Možina, E., (2005b) Spremljanje doseganja strateških ciljev izobraževanja do leta 2006: preučevanje vzorcev izobraževanja odraslih. Ciljni raziskovalni program »Konkurenčnost Slovenije 2001-2006«. Zaključno poročilo. Ljubljana, ACS. <http://porocila.acs.si>
- Nacionalni program visokega šolstva v Republiki Sloveniji. Ur. l. RS 20/2006 (8.3.2006).
- Nacionalni program visokega šolstva Republike Slovenije. Ur. l. RS 20/2002.
- Navodila za prilagajanje izobraževalnih programov poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslim udeležencem izobraževanja, Ur. l. RS 80/1998, <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=199880&stevilka=4034>, pridobljeno 03.01.2009.
- OECD (2000). Motivating students for lifelong learning. Paris: OECD.
- O'Fathaigh, M. (1997) Irish adult learners' perceptions of classroom environment: some empirical findings. International Journal of University Adult Education. 36(3), 9-22
- Organisation of the education system in Slovenia 2001/02, Eurybase, The Information Database on Education Systems in Europe, European Commission, http://www.eurydice.org/ressources/eurydice/eurybase/pdf/0_integral/SI_EN.pdf
- Pastuović, N. (1978). Obrazovni ciklus. Opča metodika obrazovanja zaposlenih. Andragoški center Zagreb.
- Pismenost, participacija in družba znanja (2000). Pečar (ur.), Andragoški kolokvij 4. Andragoški center Republike Slovenije. Ljubljana.
- Pravilnik o poklicni maturi. Ur. l. RS 99/2001.
- Program ukrepov aktivne politike zaposlovanja za obdobje 2007-2013.
http://www.ess.gov.si/SLO/DEJAVNOST/Programi/apz_2007_2013.pdf
- Program reform za izvajanje Lizbonske strategije v Sloveniji, Poročilo o uresničevanju programa 2006. Ljubljana, 12. oktober 2006. <http://evropa.gov.si/lizbonska-strategija/uresnicevanje-programa.pdf>, 21. 11. 2007.

- Quigley, A.B., Arrowsmith, S. (1997) *The Non-participation of Undereducated Adults. V: New Patterns of Adult Learning; Six Country Comparative Approach*. Eds.: P. Belanger, A. Tuijnman. UJE. Pergamon.
- Quigley, A.B. (1997). *Rethinking Literacy Education: The Critical Need for Practice-based Change*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Recognition of Non-Formal and Informal Learning, OECD Activity 2006-2007, Country Background Report, Slovenia, CPI, December 2007.
- Resolucija o Nacionalnem programu visokega šolstva. Ur. l. RS 94/2007 in www.uradni-list.si/1/online.jsp?urlid=200794&dhid=92016, 28.11.2007.
- Resolucija o Nacionalnem programu izobraževanja odraslih. Ur. l. RS 70/2004.
- Slovenija. Brussels: Eurydice European Unit
- Slovenija od priznanja s strani EU do članstva.
<http://www.ljnovice.com/default.asp?podrocje=26&menu=5&novica=70047>, 21.11.2007.
- Strategija razvoja Slovenije (2005), Uredniki: dr. Janez ŠUŠTERŠIČ, dr. Matija ROJEC, Klavdija KORENIKA. SOLOS. Ljubljana. <http://www.umar.gov.si/projekti/srs/StrategijarazvojaSlovenije.pdf> 21.11.2007.
- UMAR (2005), Poročilo o razvoju 2005. Ljubljana: Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj.
- Usmerjeno izobraževanje - druga dopolnjena izdaja (1983). Ljubljana: ČP Uradni list SR Slovenije.
- Usmerjeno izobraževanje - druga dopolnjena izdaja (1983). Ljubljana: ČP Uradni list SR Slovenije.
- Wlodkowski, R. J. (1999). *Enhancing adult motivation to learn: a comprehensive guide for teaching all adults*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Zakon o delovnih razmerjih. Ur. l. RS 42/2002; 79/2006; 103/2007.
- Zakon o gimnazijah. Ur. l. RS 12/1996; 59/2001; 115/2006.
- Zakon o izobraževanju odraslih. Ur. l. RS 12/1996; 86/2004.
- Zakon o maturi. Ur. l. RS 1/2007
- Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju (1996, 2006). Ur. l. RS 12/1996 (29. 2. 1996) in 9/2006 (27.7.2006).
- Zakon o štipendiranju. Ur. l. RS 59/2007.
- Zakon o visokošolskem izobraževanju (1993, 2004, 2006). Ur. l. RS 67/1993, 100/2004 (13. 9. 2004) in 119/2006 (20.11.2006).
- Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti. Ur.l. RS 5/1991; 107/2006.
- Zakon o vrednotenju in priznavanju izobraževanja, Ur. l. RS 73/2004, uporablja se od 20.01.2005, <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200473&stevilka=3237>. 03.01.2009.

7 PRILOGE

7.1 PREGLEDNICE

7.1.1 Preglednice k poglavju I

Poglavje I.2

Preglednica 1.1 Nadaljnje izobraževanje, izobraževalni programi, realizirane ure, udeleženci 2005/2006

	Število izvajalcev (institucije)	Število programov (seminarji, tečaji, etc.)	Število realiziranih ur v programih (seminarjih, tečajih etc.)	Udeleženci		
				Vpisani	ki so zaključili izobraževanje s potrdilom ali javno listino	
					skupaj	ženske
Skupaj	357	19703	680867	301790	105943	55724
Ljudske/delavske univerze	34	2423	122248	30546	15632	9864
Druge specializirane organizacije	130	7508	265868	79441	34243	17362
Enote pri šolah	49	936	56922	15809	10543	3686
Enote pri podjetjih	36	5379	152067	113143	32132	17763
Izobraževalni centri pri zbornicah	2	240	2870	9647	3991	2382
Profesionalna združenja	11	533	31664	9304	1144	932
Vozniške šole	75	1612	38552	20216	7847	3425
Drugi izvajalci	20	1072	10676	23684	411	310

Vir: Statistične informacije, št. 73/2007.

Preglednica 1.2: Odrasli v formalnem izobraževanju po starosti, spolu in ravni izobraževanja, šolsko leto 2004/2005

Starost	Osnovna šola	Srednješolsko izobraževanje		Terciarno izobraževanje		Podiplomski študij	
	skupaj	skupaj	ženske	skupaj	ženske	skupaj	ženske
	2127	18942	9538	25671	15411	6631	3545
15-19	871	2253	990	979	607
20-24	420	5748	2913	8781	5290	494	290
25-29	293	4579	2314	6324	3606	3181	1796
30-34	228	3084	1600	3907	2297	1250	634
35-39	149	1999	1048	2938	1835	714	346
40+	166	1279	673	2742	1776	992	479

Vir: Statistični Urad RS, na posebno zahtevo.

Opombe:

- 1) Podatki za osnovno šolo ne prikazujejo žensk po starosti. Skupno jih je bilo 639 ali 30%.
- 2) Podatki za srednješolsko izobraževanje so za začetek šolskega leta, ostali za konec.

Preglednica 1.3: Odrasli v formalnem izobraževanju po spolu in starosti študijsko leto 2004/2005 (% vpisanih)

Starost	Osnovna šola	Srednja šola		Terciarno izobraževanje		Podiplomski študij	
	%	%	% žensk	%	% žensk	%	% žensk
	100	100	100	100	100	100	100
15-19	41	12	10	4	4
20-24	20	30	31	34	34	7	8
25-29	14	24	24	25	23	48	51
30-34	11	16	17	15	15	19	18
35-39	7	11	11	11	12	11	10
40+	7	7	7	11	12	15	13

Vir: Statistični Urad RS, na posebno zahtevo.

Opomba: Odstotek žensk v osnovni šoli je 30. O starosti ni podatkov.

Preglednica 1.4: Odrasli v formalnem in neformalnem izobraževanju po socio-ekonomskih značilnostih (v %), ACS 2004

	Formalno	Neformalno	Nedejavni
Moški	7.4	34.8	61.6
Ženske	8.3	25.8	65.4
16-24	16.4	21.2	60.9
25-39	14.3	40.6	53.7
40-49	5.4	38.7	58.4
50-65	0.8	20.1	79.4
Nedokončana OŠ	9.6	9.6	85.6
Osnovna šola	2.7	16.5	81.5
2-l.poklicna	6.5	16.7	78.7
3-l.poklicna	3.9	23.3	73.6
Srednja šola	12.1	40.5	53.3
Višješolska	13.1	54.9	39.9
Visokošolska in več	14	66	29.1
Zaposleni	10.2	38.8	54.6
Samozaposleni	7.9	51.3	43.5
Kmetje	0	57.4	42.6
Upokojenci	0.8	11.6	87.9
Brezposelni	10.1	19.2	72
Gospodinje	0	20.4	79.6
Drugo	12.5	12.5	75

Vir: Ivančič v: Mohorčič et al., 2005b.

Preglednica 1.5: Udeležba zaposlenih v formalnem in neformalnem izobraževanju po področjih dejavnosti (v %), ACS 2004

Področje dejavnosti	Formalno	Ne-formalno	Nedejavni
Kmetijstvo, gozdarstvo, lov in ribištvo	11.5	44	48
Rudarstvo in predelovalne dejavnosti	6.4	27	70.3
Proizvodnja in distribucija elektrike, plina in vode	10	66.7	33.3
Gradbeništvo	5.9	33	63.1
Trgovina	15.2	34.8	50
Promet, skladiščenje, zveze	6.5	41.5	49.3
Finančno posredništvo	13.8	47.7	47.7
Javna uprava	13.4	48.5	44

Vir: Ivančič v: Mohorčič et al., 2005b

Preglednica 1.6: Udeležba v formalnem in neformalnem izobraževanju po poklicih, ACS 2004 (v %)

Poklici	Formalno	Neformalno	Nedejavni
Oborožene sile	20	50	37.5
Zakonodajalci, višji uradniki, menedžerji	11.4	68.5	29.2
Strokovnjaki	18.5	65.7	27.8
Tehniki in sorodni	14.1	48.8	46.3
Uradniki	14.7	29.8	61.8
Storitveni poklici in trgovci	8.1	40.5	53.3
Kvalificirani kmetijski delavci	10	77.8	22.1
Obrtni in sorodni poklici	6	27.8	66.7
Upravljalci strojev	3	16.3	83.3
Enostavni poklici	2.3	9.2	88.5

Vir: Ivančič v: Mohorčič et al., 2005b

7.1.2 Preglednice k poglavju 2

Preglednica 2.1: Odrasli v srednješolskem izobraževanju (ISCED 3-4) ob koncu šolskega leta 2004/2005 po področjih izobraževanja (%)

	Vsi	Ženske
Kmetijstvo	5.70	6.32
Gozdarstvo	0.16	0.00
Tekstil	0.30	0.53
Kemija, farmacija, gumarstvo in nekovine	0.40	0.40
Obdelava lesa	1.47	0.33
Gradbeništvo	1.37	0.10
Gostinstvo in turizem	9.39	8.70
Ekonomija	46.25	58.81
Papirništvo in tisk	0.06	0.05
Elektrotehnika in računalništvo	6.04	0.23
Metalurgija in strojništvo	10.10	0.85
Promet in zveze	4.16	0.74
Rudarstvo	0.12	0.00
Zdravstvo	6.57	11.17
Izobraževanje	3.91	7.33
Družboslovje	0.13	0.23
Kultura	0.68	0.75
Splošno izobraževanje	2.83	2.84
Osebne storitve	0.36	0.61
SKUPAJ	100.00	100.00

Preglednica 2.2: Odrasli v post-sekundarnem izobraževanju (ISCED 5-6) ob koncu šolskega leta 2004/2005 po področjih izobraževanja (v %)

Izobraževanje	5.95
Humanistika in umetnost	0.85
Družbene in poslovne vede, pravo	63.66
Znanost, matematika in računalništvo	1.46
Strojništvo, predelovalne dejavnosti in gradbeništvo	11.60
Kmetijstvo in veterina	1.12
Zdravstvo in socialno skrbstvo	5.21
Storitve	10.14
SKUPAJ	100.00

Preglednica 2.3: Odrasli v izobraževanju v šolskem letu 2004/2005 po ISCED ravneh in spolu (v %)

Stopnja izobraževanja	Vsi	Ženske	Ženske v okviru ravni
ISCED 1-2	3.45	2.44	29.8
ISCED 3-4	30.26	35.98	50.1
ISCED 5 ne-univerzitetno	45.96	16.55	15.2
ISCED 5-6 univerzitetno	20.33	45.03	93.3
Skupaj	100.00	100.00	42.1

7.1.3 Preglednice k poglavju 3

Poglavje 3.1.1

Preglednica 3.1: Udeleženci formalnega izobraževanja po spolu in ISCED ravneh

	ISCED 1-2		ISCED 3		ISCED 4		ISCED 5-6		SKUPAJ	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Moški	21	52,5	68	28,3	52	46	436	54,4	577	48,3
Ženske	19	47,5	172	71,7	61	54	365	45,6	617	51,7
SKUPAJ	40	100	240	100	113	100	801	100	1194	100

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Preglednica 3.2: Število in delež udeležencev formalnega izobraževanja po ISCED ravni in letu rojstva

	ISCED 1-2		ISCED 3		ISCED 4		ISCED 5-6		TOTAL	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
< 1920										
1920-1929										
1930-1939										
1940-1949										
1950-1959	2	5,1	7	3	2	1,8	30	3,8	41	3,5
1960-1969	7	17,9	50	21,3	20	18,2	199	25,5	276	23,7
1970-1979	10	25,6	104	44,3	51	46,4	330	42,3	495	42,5
1980-1990	19	48,7	74	31,5	37	33,6	221	28,3	351	30,2
> 1991	1	2,6		0		0		0	1	0,1
SKUPAJ	39	100	235	100	110	100	780	100	1164	100

Vir: Raziskava LLL2010, 2007.

Preglednica 3.3: Delež vpisanih po ISCED ravneh in narodnosti in državi rojstva (N=1166)

	ISCED 1-2	ISCED 3	ISCED 4	ISCED 5-6	SKUPAJ %
Narodnost					
Slovenci	87.1	92.1	93.7	97.9	96.1
Drugi EU	/	0.4	/	0.3	0.3
Drugi ne-EU	12.9	7.5	6.3	1.9	3.7
Država rojstva					
Slovenija	86.5	88.9	95.4	96.6	94.6
Drugo EU	/	1.3	/	0.6	0.7
Drugo ne-EU	13.5	9.8	4.6	2.8	4.7

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Preglednica 3.4: Število udeležencev po ISCED ravni in prvem jeziku

	ISCED 1-2		ISCED 3		ISCED 4		ISCED 5-6		SKUPAJ	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Slovenski	19	51,4	195	85,9	95	91,3	757	97,2	1066	92,9
Hrvaški	1	2,7	8	3,5	2	1,9	8	1,0	19	1,7
Flamski		,0		,0		,0		,0		,0
Madžarski		,0		,0		,0	2	,3	2	,2
Ruski		,0	2	,9		,0		,0	2	,2
Turški		,0		,0		,0	2	,3	2	,2
Bošnjaški	1	2,7	6	2,6	2	1,9	3	,4	12	1,0
Srbski	1	2,7	14	6,2	5	4,8	7	,9	27	2,4
Drugo	15	40,5	2	,9		,0		,0	17	1,5
SKUPAJ	37	100,0	227	100,0	104	100,0	779	100,0	1147	100,0

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Preglednica 3.5: Število udeležencev po ISCED ravneh in zakonskem stanu

	ISCED 1-2		ISCED 3		ISCED 4		ISCED 5-6		SKUPAJ	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Samski	17	43,6	91	38,7	44	40,0	300	37,2	452	38,0
Poročeni	20	51,3	124	52,8	62	56,4	481	59,7	687	57,7
Ovdoveli		,0	2	,9		,0	5	,6	7	,6
Ločeni	2	5,1	18	7,7	4	3,6	20	2,5	44	3,7
SKUPAJ	39	100,0	235	100,0	110	100,0	806	100,0	1190	100,0

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Poglavje 3.1.2

Preglednica 3.6: Število in delež udeležencev po ISCED ravneh in vrsti institucije

	ISCED 1-2		ISCED 3		ISCED 4		ISCED 5-6		SKUPAJ	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Ljudske univerze	52	100	208	82,5	71	58,2	42	5,1	373	30,0
Zasebne izobr.org.		0	6	2,4	1	0,8	84	10,3	91	7,3
Srednje šole		0	38	15,1	50	41,0			88	7,1
Post-sekundarno izobr.		0					628	76,7	628	50,4
Univerzitetno izobr.		0					65	7,9	65	5,2
SKUPAJ	52	100	252	100,0	122	100	819	100,0	1245	100,0

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Preglednica 3.7: Deleži udeležencev formalnega izobraževanja po področjih izobraževanja

	SKUPAJ %
Izobraževanje učiteljev in izobr. vede	1
Kmetijstvo, veterina	1
Splošno izobraževanje	3
Zdravstvo, socialno skrbstvo	5
Storitve	13
Strojništvo, predelovalne dejavnosti, gradbeništvo	30
Družbene in poslovne vede, pravo	47

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Preglednica 3.8: Število in delež udeležencev po ISCED ravneh in glavnih razlogih za začetek študija

Razlogi	ISCED 1-2		ISCED 3		ISCED 4		ISCED 5-6		SKUPAJ	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Povezani z delom	14	36,8	63	26,7	26	24,1	203	25,7	306	26,1
Osebni	24	63,2	173	73,3	82	75,9	586	74,3	865	73,9
SKUPAJ	38	100	236	100	108	100	789	100	1171	100

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Preglednica 3.9: Oprostitev opravljanja predmetov/dela programa glede na znanje pridobljeno po drugih poteh po ISCED ravni prvega programa (v % in N)

Delež na podlagi	ISCED 1-2	ISCED 3	ISCED 4	ISCED 5-6	SKUPAJ
	%	%	%	%	%
spričevala/diplome/potrdila o opravljenih obveznostih	39	61	43	20	31
poprejšnjega znanja brez formalnih dokazil	5	6	5	2	3
življenjskih izkušenj	10	4	3	3	3
delovnih izkušenj	10	8	6	24	18
Število na podlagi:	N	N	N	N	SKUPAJ
spričevala/diplome/potrdila o opravljenih obveznostih	17	152	53	164	386
poprejšnjega znanja brez formalnih dokazil	2	13	6	13	34
življenjskih izkušenj	4	10	3	22	39
delovnih izkušenj	4	18	7	196	225

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Preglednica 3.10: Število in delež udeležencev po ISCED ravni in organizaciji programa

	ISCED 1-2		ISCED 3		ISCED 4		ISCED 5-6		SKUPAJ	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Modularna	1	2,7	5	2,3	5	4,9	119	15	130	11,3
Klasična letna	30	81,1	196	89,1	87	84,5	633	79,7	946	82
Drugo	6	16,2	19	8,6	11	10,7	43	5,3	78	6,8
SKUPAJ	45	100	234	100	114	100	817	100	1210	100

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Poglavje 3.1.3

Preglednica 3.11: Število in delež udeležencev, ki so opustili izobraževanje na višji stopnji

	ISCED 1-2		ISCED 3		ISCED 4		ISCED 5-6		SKUPAJ	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Da	3	9,1	72	31,3	36	32,1	332	41,3	443	37,6
Ne	30	90,9	158	68,7	76	67,9	472	58,7	736	62,4
SKUPAJ	33	100	230	100	112	100	804	100	1179	100

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Poglavje 3.1.4

Preglednica 3.12: Udeleženci formalnega izobraževanja po ISCED ravni in področjih dejavnosti

	ISCED 1-2		ISCED 3		ISCED 4		ISCED 5-6		SKUPAJ	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Kmetijstvo, lov, gozdarstvo	1	11,1	2	1,7	4	6,2	8	1,4	15	2,0
Ribištvo	1	11,1		,0		,0		,0	1	,1
Rudarstvo		v		,0		,0	7	1,2	7	,9
Predelovalne dejavnosti	1	11,1	21	17,5	11	16,9	132	23,5	165	21,8
Oskrba z elektriko, plinom, paro, vodo		,0	3	2,5	6	9,2	22	3,9	31	4,1
Gradbeništvo		,0	4	3,3	5	7,7	80	14,2	89	11,8
Trgovina in popravilo motornih vozil	1	11,1	11	9,2	12	18,5	60	10,7	84	11,1
Gostinstvo	1	11,1	33	27,5	8	12,3	15	2,7	57	7,5
Promet, skladiščenje in zveze	1	11,1	4	3,3	4	6,2	37	6,6	46	6,1
Finančno posredništvo		,0	3	2,5	1	1,5	32	5,7	36	4,8
Nepremičnine, najem in posl. storitve		,0		,0		,0	17	3,0	17	2,2
Javna uprava, obramba, obvezna soc. var.		,0	7	5,8	3		54	9,6	64	8,5
Izobraževanje	1	11,1		,0	3	4,6	22	3,9	26	3,4
Zdravstvo in socialno skrbstvo	1	11,1	24	20,0	5	7,7	30	5,3	60	7,9
Druge javne, skupne in osebne storitve	1	11,1	7	5,8	3	4,6	42	7,5	53	7,0
Zasebna gospodinjstva z zaposlenim oseb.		,0	1	,8		,0	2	,4	3	,4
Ekstra-teritorialne org. in združenja		,0		,0		,0	2	,4	2	,3
SKUPAJ	9	100,0	120	100,0	65	100,0	562	100,0	756	100,0

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Preglednica 3.13: Udeleženci formalnega izobraževanja po ISCED ravneh in mesečnih neto prejemkih (v %)

Kvintili	ISCED 1-2	ISCED 3	ISCED 4	ISCED 5-6
< 400€	80	54,8	36,4	15,2
401-800€	15	36,2	52,3	46,9
801-1200€	0	6,9	11,4	31,7
1201-1600€	0	0,5	0	3,1
> 1600€	5	1,6	0	3,1

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Poglavje 3.2.

Preglednica 3.14: Ugotavljanje in preverjanje predhodno pridobljenega znanja v institucijah

Priznavanje in ugotavljanje znanja	DA	
	N	%
s priznavanjem že doseženih kvalifikacij ali delov izobr. programa dokazljivo z ustreznimi listinami	556	45,4
ugotavljamo znanje pridobljeno na neformalen način in s priznavanjem že doseženih kvalifikacij ali delov izobr. programa dokazljivo z ustreznimi listinami	619	50,5
ne	50	4,1
SKUPAJ	1225	100,0

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Preglednica 3.15: Število in delež izobraževalnih institucij po ISCED ravneh glede na prvi program in ponudbo programov rednega izobraževanja in izobraževanja odraslih (izredni študij)

	ISCED 1-2		ISCED 3		ISCED 4		ISCED 5-6		SKUPAJ	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Samo za mladino										
Samo za odrasle	41	78.8	236	91.1	72	61.5	345	59.4	694	68.8
Oboje	11	21.2	23	8.9	45	38.5	236	40.6	315	31.2
SKUPAJ	52	100.0	259	100.0	117	100.0	581	100.0	1009	100.0

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Preglednica 3.16: Storitve, ki so na voljo odraslim udeležencem formalnega izobraževanja

	ISCED 1-2		ISCED 3		ISCED 4		ISCED 5-6		SKUPAJ	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Varstvo otrok	11	100.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	11	100.0
Organiziran prevoz	0		0		0		0		0	
Samopostrežna restavracija	0		34	9.0	27	7.1	317	83.9	378	100.0
Internetni dostop	19	1.9	105	10.7	73	7.4	787	80.0	984	100.0
Knjižnica	52	4.3	258	21.2	120	9.9	787	84.7	1217	100.0
Svetovanje pri izobraževanju	52	4.3	258	21.2	120	9.9	787	64.7	1217	100.0
Poklicno svetovanje/pomoč pri iskanju prakse	36	3.2	213	18.7	104	9.1	787	69.0	1140	100.0
Socialno delo	1	1.4	20	27.8	1	1.4	50	69.4	72	100.0
Pravna pomoč	2	20.0	8	80.0	0	0.0	0	0.0	10	100.0
Zdravniška pomoč	0		0		0		0			
Študentske sobe	0	0.0	0	0.0	8	4.1	188	95.9	196	100.0
Prostor za športne dejavnosti	3	0.6	51	10.5	33	6.8	399	82.1	496	100.0

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Preglednica 3.17: Število in delež izobraževalnih organizacij p ISCED ravni prvega programa in opredeljenem poslanstvu in viziji za področje izobraževanja odraslih

	ISCED 1-2		ISCED 3		ISCED 4		ISCED 5-6		SKUPAJ	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Da	52	100,0	258	100,0	99	85,3	786	100,0	1195	98,6
Ne					17	14,7			17	1,4
SKUPAJ	52	100,0	258	100,0	116	100,0	786	100,0	1212	100,0

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Preglednica 3.18: Število in odstotek izobraževalnih institucij po ISCED ravni prvega programa, ki ocenjujejo uspešnost predavateljskega kadra

	ISCED 1-2		ISCED 3		ISCED 4		ISCED 5-6		SKUPAJ	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Ocena individualne uspešnosti										
Ne	1	1,9	23	8,9	36	30,5	44	5,6	104	8,6
Manj kot enkrat letno	14	26,4	103	39,9	14	11,9	179	22,8	310	25,5
Enkrat letno	24	45,3	103	39,9	45	38,1	253	42,2	425	35,0
Večkrat na leto	14	26,4	29	11,2	23	19,5	310	39,4	376	30,9
SKUPAJ	53	100,0	258	100,0	118	100,0	786	100,0	1215	100,0

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Preglednica 3.19: Število in delež izobraževalnih institucij po ISCED ravni in prvem programu, zunanjemu ocenjevanju ter pogostosti zunanjega nadzora

	ISCED 1-2		ISCED 3		ISCED 4		ISCED 5-6		SKUPAJ	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Zunanje ocenjevanje										
da	45	86,5	165	64,0	82	70,1	613	78,0	905	74,6
ne	7	13,5	93	36,0	35	29,9	173	22,0	308	25,4
SKUPAJ	52	100,00	258	100,0	117	100,0	786	100,0	1.213	100,0
Pogostost nadzora										
Vsako leto	4	22,2	41	32,5	35	52,2	64	12,6	144	20,1
Vsaki 2 leti	9	50	29	23,0	3	4,5	25	4,9	66	9,2
Vsaka 3 leta			4	3,2	2	3	82	16,2	88	12,3
Vsaka 4 leta			15	11,9	6	9			21	2,9
Vsakih 5 ali več let	5	27,8	37	29,4	21	31,3	335	66,2	398	55,5
SKUPAJ	18	100,0	126	100,0	67	100,0	506	100,0	717	100,0

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Preglednica 3.20: Zadovoljstvo s politiko vseživljenjskega učenja v Sloveniji

	N	%
Zelo zadovoljen/a	64	5,5
Zadovoljen/a	414	35,7
Niti zadovoljen/a niti nezadovoljen/a	546	47,1
Nezadovoljen/a	86	7,4
Zelo nezadovoljen/a	49	4,2
SKUPAJ	1159	100

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Preglednica 3.21: Ustreznost, neustreznost financiranja za razvoj in izpeljavo kakovostnega izobraževanja odraslih

	N	%
ustrezno	270	23
niti ustrezno niti neustrezno	400	35
neustrezno	320	28
zelo neustrezno	157	14
SKUPAJ	1147	100

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

7.1.4 Preglednici k poglavju 4

Preglednica 4.1: Razlogi za končanje rednega šolanja

	Odgovori		
	N	%	% anketirancev
Dosegel/la sem stopnjo, ki sem jo želel/a.	402	13,6	34,3
Želel/a sem se zaposliti.	689	23,3	58,8
Moral/a sem skrbeti za otroke.	79	2,7	6,8
Nosečnost.	56	1,9	4,8
Bolezen.	39	1,3	3,3
Denarne težave.	321	10,9	27,4
Šolanje me ni zanimalo.	362	12,3	30,9
Šolanje je bilo zame prezahtevno.	145	4,9	12,3
Učno okolje mi ni bilo všeč.	215	7,3	18,3
Šolanje ni ustrezalo mojim potrebam.	251	8,5	21,4
Osebne težave.	106	3,6	9,1
Tako so želeli starši.	117	4,0	10,0
Preselitev.	68	2,3	5,8
Povečan obseg dela.	105	3,5	8,9
Skupaj	2954	100,0	252,0

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

Preglednica 4.2: Razlogi za prekinitev šolanja na višji stopnji

	Odgovori		
	N	%	% anketirancev
Dosegel/la sem stopnjo, ki sem jo želel/a.	24	4,2	9,9
Želel/a sem se zaposliti.	83	14,7	34,8
Moral/a sem skrbeti za otroke.	35	6,1	14,5
Nosečnost.	22	3,9	9,2
Bolezen.	11	1,9	4,6
Denarne težave.	90	16,0	38,0
Šolanje me ni zanimalo.	41	7,3	17,4
Šolanje je bilo zame prezahtevno.	44	7,8	18,6
Učno okolje mi ni bilo všeč.	48	8,5	20,2
Šolanje ni ustrezalo mojim potrebam.	34	6,0	14,3
Osebne težave.	30	5,3	12,6
Tako so želeli starši.	12	2,2	5,2
Preselitev.	22	4,0	9,4
Povečan obseg dela.	68	12,1	28,7
Skupaj	564	100,0	237,4

Vir: Raziskava LLL2010, Andragoški center Slovenije, 2007.

7.2 VPRAŠALNIKA

Formalno izobraževanje odraslih v Sloveniji

Vprašalnik za udeležence izobraževanja

Oseba za stike: mag. Marko Radovan

01/5842-597

marko.radovan@acs.si

Vodja projekta: dr. Vida A. Mohorčič Špolar

Pomlad, 2007

Spoštovani/spoštovana!

Andragoški center Slovenije (ACS) želi pridobiti podatke o udeležbi odraslih v formalnem izobraževanju v Sloveniji. Raziskava ACS je del mednarodne raziskave o vseživljenjskem učenju v Evropi (LLL2010), ki poteka sočasno v trinajstih državah. S tem vprašalnikom želimo pridobiti informacije o odraslih, ki se izobražujejo v programih formalnega izobraževanja, njihovih izkušnjah in mnenju, ki ga imajo o izobraževanju ter njegovi organiziranosti. Tako pridobljeni podatki bodo zaupni in uporabljeni le v raziskovalne namene.

Začetek izpolnjevanja vprašalnika

Prosimo, izpolnite, ob kateri uri ste začeli izpolnjevati vprašalnik. Vpišite čas, npr. 14.50

Ure		Minute	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	:	<input type="text"/>

Vpišite ime ustanove v kateri se izobražujete:

A. VPRAŠANJA O IZOBRAŽEVANJU

Prosimo, da odgovorite na nekaj vprašanj o svojem izobraževanju.

A1. Kdaj ste končali redno šolanje? Vpišite leto.

Leto

Ne vem 99

A2. Ali ste končali šolanje zaradi katerega od spodaj navedenih razlogov?

Prosimo, da pri vsaki trditvi odgovorite z "Da" ali "Ne"

	Da	Ne
1. Dosegel/la sem stopnjo, ki sem jo želel/a.	1	2
2. Želel/a sem se zaposliti.	1	2
3. Moral/a sem skrbeti za otroke.	1	2
4. Nosečnost.	1	2
5. Bolezen.	1	2
6. Denarne težave.	1	2
7. Šolanje me ni zanimalo.	1	2
8. Šolanje je bilo zame prezahtevno.	1	2
9. Učno okolje mi ni bilo všeč.	1	2
10. Šolanje ni ustrezalo mojim potrebam.	1	2
11. Osebne težave (npr. smrt v družini, ločitev itd.).	1	2
12. Tako so želeli starši.	1	2
13. Preselitev.	1	2
14. Povečan obseg dela.	1	2
77. Drugo (vpišite):		

A2a. Kateri od navedenih razlogov je bil najpomembnejši?

Vpišite številko ustreznega odgovora pri vprašanju A2. _____

A3. Katera je vaša najvišja dokončana šola?

Obkrožite številko za ustreznim vprašanjem. Mogoč je samo en odgovor.

1–4 razredov osnovne šole	1 → Preskok na vprašanje A5!
5–8 razredov osnovne šole	2 → Preskok na vprašanje A5!
Dokončana osnovna šola	3 → Preskok na vprašanje A5!
Eno ali dvoletna poklicna šola	4
Triletna poklicna srednja šola	5
Srednja tehniška/strokovna šola	6
Gimnazija ali druga splošna srednja šola	7
Višja šola (prva stopnja fakultete, akademije)	8
Višja strokovna šola	9
Visoka strokovna šola	10
Visoka šola/fakulteta/akademija (univerzitetni program)	11
Magisterij, specializacija	12

A4. Vpišite ime/naziv izobraževalnega programa, ki ste ga končali.

.....

A5. Kdaj ste si pridobili to izobrazbo? Vpišite leto.

Leto

Ne vem 99

A6. ALI STE SE KDAJ ZAČELI IZOBRAŽEVATI ZA PRIDOBITEV VIŠJE STOPNJE IZOBRAZBE, KOT JO IMATE ZDAJ, PA STE MORALI IZOBRAŽEVANJE OPUSTITI? **OBKROŽITE USTREZNI ODGOVOR.**

Da 1
Ne 2 → Preskok na vprašanje A9!
Ne vem 99

A7. ALI STE ŽELELI PRIDOBITI TO IZOBRAZBO V IZOBRAŽEVALNEM PROGRAMU ZA ODRASLE? **OBKROŽITE USTREZNI ODGOVOR.**

Da 1
Ne 2 → Preskok na vprašanje A9!

A8. Kateri so bili najpomembnejši razlogi, da ste opustili šolanje?

Prosimo, da pri vsaki trditvi odgovorite z "Da" ali "Ne".

	Da	Ne
1. Dosegel/la sem stopnjo, ki sem jo želel/a.	1	2
2. Želel/a sem se zaposliti.	1	2
3. Moral/a sem skrbeti za otroke.	1	2
4. Zanosila sem.	1	2
5. Zbolel/a sem.	1	2
6. Zaradi denarnih težav.	1	2
7. Šolanje me ni zanimalo.	1	2
8. Šolanje je bilo zame prezahtevno.	1	2
9. Učno okolje mi ni bilo všeč.	1	2
10. Šolanje ni ustrezalo mojim potrebam.	1	2
11. Imel sem osebne težave (npr. smrt v družini, ločitev).	1	2
12. Starši so tako želeli.	1	2
13. Preselitev.	1	2
14. V službi sem imel preveč dela.	1	2
77. Drugo (vpišite):		

A8a. Kateri od navedenih razlogov je bil najpomembnejši?

Vpišite številko ustreznega odgovora pri vprašanju A8. _____

A9. V spodnji preglednici je nanizanih nekaj trditev, ki se nanašajo na izobraževanje odraslih.

Prosimo, da za vsako trditev obkrožite ustrezno oceno.

	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Neodločen	Se strinjam	Popolnoma se strinjam
1. Izobraževanje me veseli, ker mi omogoča, da se učim z drugimi.	1	2	3	4	5
2. Ne maram se učiti.	1	2	3	4	5
3. Dovolj mi je učitelj in šole.	1	2	3	4	5
4. Uspešnim ljudem se ni treba vključiti v izobraževanje odraslih.	1	2	3	4	5
5. Izobraževanje odraslih je za tiste, ki nimajo početi česa drugega.	1	2	3	4	5
6. Denar, namenjen za izobraževanje, je dobro naložen.	1	2	3	4	5
7. Izobraževanje odraslih pomaga ljudem, da se bolje znajdejo v življenju.	1	2	3	4	5
8. Izobraževanje odraslih je pomemben način, da ljudje uspešno obvladajo spremembe v svojem življenju.	1	2	3	4	5
9. Zaradi izobraževanja se bolje počutim.	1	2	3	4	5

B. UDELEŽBA V FORMALNEM IZOBRAŽEVANJU

B1. V koliko programov formalnega izobraževanja (izrednega študija) ste bili poleg sedanjega še vpisani v zadnjih 12 mesecih?

Kot formalno izobraževanje razumemo tisto, ki nam ob uspešnem zaključku daje javnoveljavno spričevalo ali diplomo in stopnjo izobrazbe. Obkrožite številko za ustreznim odgovorom.

V nobenega	1
V enega	2
V dva	3
V tri	4
V več kot tri	5
Ne vem	99

B2. Vpišite ime/naziv izobraževalnega programa, ki ga obiskujete.

.....

B3. Kdaj ste se vpisali v ta program? Vpišite mesec in leto npr. 9/2004

(mesec) / (leto)

B4. Če bo šlo vse po sreči, kdaj predvidevate, da boste to izobraževanje končali?

Vpišite mesec in leto, npr. 6/2008

(mesec) / (leto)

B5. Kateri je bil glavni razlog, da ste se odločili za ta program?

Obkrožite ustrezní odgovor.

Predvsem zaradi zahtev dela	1
Predvsem iz osebnih razlogov	2

B6. Ali bi se lahko vpisali še v kakšen drug program s katerim bi dosegli isti cilj kot s tem programom?

Obkrožite ustrezní odgovor.

Da	1
Ne	2

B7. Ali vam je pri odločanju pri vpisu v ta program kdo pomagal?

Prosimo, da pri vsaki trditvi odgovorite z "Da" ali "Ne".

	Da	Ne
1. Družina	1	2
2. Prijatelji	1	2
3. Delodajalec	1	2
4. Zavod za zaposlovanje	1	2
5. Izobraževalna ustanova	1	2

B8. KATERI SO BILI VAŠI OSEBNI RAZLOGI ZA VPIS V TA PROGRAM? V SPODNJI PREGLEDNICI JE NAVEDENIH NEKAJ TRDITEV. PROSIMO, DA ZA VSAKO TRDITEV OBKROŽITE USTREZNO OCENO.

VPISAL/A SEM SE, ...	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Neodločen	Se strinjam	Popolnoma se strinjam
1. da bi več izvedel/a o predmetu, ki me zanima.	1	2	3	4	5
2. da bi bolje zaslužil/a.	1	2	3	4	5
3. ker je to zahteval delodajalec.	1	2	3	4	5
4. da bi sodeloval/a v skupinskih aktivnostih.	1	2	3	4	5
5. da bi bil/a bolj koristen/stna za skupnost.	1	2	3	4	5
6. da bi poglobil/a znanje o sebi in drugih.	1	2	3	4	5
7. da bi si oddahnil/a od delovnih in domačih opravil.	1	2	3	4	5
8. da bi bolje opravljal/a svoje delo.	1	2	3	4	5
9. ker so mi to priporočili drugi.	1	2	3	4	5
10. da bi začel/a s svojim poslom.	1	2	3	4	5
11. ker mi je bilo dolgčas.	1	2	3	4	5
12. ker sem se moral/a (npr. da bi obdržala nadomestilo, ne bi postal/a presežek ...)	1	2	3	4	5
13. da bi se lahko zaposlil/a.	1	2	3	4	5
14. da bi pridobil/a praktično znanje in spretnosti.	1	2	3	4	5
15. da postanem učinkovitejši/ša kot državljan/ka.	1	2	3	4	5
16. da bi spoznal/a nove ljudi.	1	2	3	4	5
17. da bi obdržal/a zaposlitev.	1	2	3	4	5
18. da pridobil/a kvalifikacijo/izobrazbo.	1	2	3	4	5
19. Drugo (vpišite):		2	3	4	5

Splošne značilnosti ustanove, v kateri se izobražujete

B9. Katere pogoje ste morali izpolnjevati, da ste se lahko vpisali v ta program? Pri vsaki trditvi obkrožite ustrezní odgovor.

	Da	Ne
1. Diploma/spričevalo	1	2
2. Poprejšnji pogovor	1	2
3. Uspešno opravljen sprejemni izpit	1	2
4. Starostna omejitev	1	2
5. Pripravljalni program	1	2
6. Drugo (vpišite):	1	2

B10. STE BILI OPROŠČENI OPRAVLJANJA KATEREGA PREDMETA/DELA PROGRAMA IN NA PODLAGI ČESA?
PRI VSAKI TRDITVI OBKROŽITE USTREZNI ODGOVOR.

	Da	Ne
1. Na podlagi spričevala/diplome/potrdila o opravljenih obveznosti.	1	2
2. Na podlagi prejšnjega znanja brez formalnih dokazil.	1	2
3. Na podlagi življenjskih izkušenj.	1	2
4. Na podlagi delovnih izkušenj.	1	2

B11. Ali ste morda obiskovali kakšen pripravljalni program, preden ste se vpisali v tega? Obkrožite ustrezní odgovor.

Da	1
Ne	2 → Preskok na vprašanje B12
Ni mogoče odgovoriti	3 → Preskok na vprašanje B12!

B11a. Kako koristen se vam je zdel ta pripravljalni program?

Obkrožite oceno, ki najbolje izraža vaše mnenje.

Sploh ni bil koristen 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Bil je zelo koristen

B12. KOLIKO UR NA TEDEN POVPREČNO PORABITE ZA CELOTEN PROGRAM?

PRI VSAKI TRDITVI OBKROŽITE USTREZNI ODGOVOR.

	Povprečno število ur na teden								
	0–4	5–9	10–14	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40+
1. Predavanja/pouk	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2. Pisanje domačih nalog in učenje	1	2	3	4	5	6	7	8	9
3. Čas za pot do šole (in nazaj)	1	2	3	4	5	6	7	8	9

B13. Kolikokrat na teden morate povprečno v izobraževalno ustanovo zaradi učnega procesa?

Obkrožite ustrezní odgovor.

Manj kot enkrat na teden	1
Enkrat na teden	2
Dvakrat na teden	3
Trikrat na teden	4
Več kot trikrat na teden	5

B13a. Kdaj imate na šoli organizirana predavanja?

Pri vsaki trditvi obkrožite ustrezní odgovor.

	Da	Ne
1. Čez dan	1	2
2. Zvečer	1	2
3. Ob koncu tedna	1	2

B14. KAKO POGOSTO SO V VAŠEM PROGRAMU UPORABLJENI NAČINI UČENJA, NAVEDENI V PREGLEDNICI?

PRI VSAKI TRDITVI OBKROŽITE USTREZNI ODGOVOR.

	Nikoli	Zelo redko	Občasno	Pogosto	Zelo pogosto
1. Razredni pouk	1	2	3	4	5
2. Samostojno učenje s konzultacijami	1	2	3	4	5
3. Učenje na daljavo (e-izobraževanje)	1	2	3	4	5
4. Izobraževanje na daljavo (z uporabo pisnih gradiv)	1	2	3	4	5
5. Delo v manjših skupinah	1	2	3	4	5

B14a. Koliko oseb povprečno prihaja na predavanja? Prosimo vpišite.

B15. KAKO JE ORGANIZIRAN VAŠ PROGRAM? **OBKROŽITE USTREZNI ODGOVOR.**

Modularno/kreditne točke (modularni sistem)	1
Klasičen letni način	2
Drugo	3

Stroški celotnega programa

Naslednja vprašanja zadevajo stroške programa, ki ga obiskujete v tem šolskem letu.

Prosimo, vpišite začetek in konec pouka v šolskem letu 2006/07.

ZAČETEK ŠOLSKEGA LETA _____ dan _____ mesec _____ leto

KONEC ŠOLSKEGA LETA _____ dan _____ mesec _____ leto

B16. KDO PLAČUJE ŠOLNINO (VPISNINA IN IZPITI)? **OBKROŽITE USTREZNI ODGOVOR. MOGOČIH JE VEČ ODGOVOROV.**

	Sam/a	1	
	Družina	2	
B17!	Delodajalec/prihodnji delodajalec	3	→ Preskok na vprašanje
B17!	Urad za zaposlovanje/druge javne službe	4	→ Preskok na vprašanje
B17!	Drugi: _____	77	→ Preskok na vprašanje
B17!	Nihče: program je brezplačen	88	→ Preskok na vprašanje

B16a. Koliko ste vi sami ali vaša družina plačali za šolnino, plačilo izpitov/diplome, ko ste se zadnjikrat vpisali? Vpišite.

..... SIT / EVROV (obkrožite ustrezno valuto)

B17. KDO PLAČUJE DODATNE STROŠKE, KI JIH IMATE V PROGRAMU, NPR. STROŠKE ZA UČBENIKE IN DRUGA ŠTUDIJSKA GRADIVA, EKSKURZIJE IN PREVOZ ?

OBKROŽITE USTREZNI ODGOVOR. MOGOČIH JE VEČ ODGOVOROV.

Sam/a	1
Družina	2
Delodajalec/prihodnji delodajalec	3 → Preskok na vprašanje B18!
Urad za zaposlovanje/druge javne službe	4 → Preskok na vprašanje B18!
Drugi: _____	77 → Preskok na vprašanje B18!
Nihče: program je brezplačen	88 → Preskok na vprašanje B18!

B17a. Koliko ste sami ali vaša družina plačali za dodatne stroške, ki jih imate v izobraževalnem programu v tem šolskem letu? Vpišite.

..... SIT / EVROV (obkrožite ustrezno valuto)

B18. ALI STE IMELI MED ŠOLANJEM KAJ OD NASLEDNJEGA?

PRI VSAKI TRDITVI OBKROŽITE USTREZNI ODGOVOR.

	Da	Ne	Ni mogoče odgovoriti
1. Štipendija	1	2	3
2. Posojilo	1	2	3
3. Študijski dopust	1	2	3
4. Plačana šolnina in študijska odsotnost	1	2	3
5. Povrnitev potnih stroškov	1	2	3
77. Drugo (vpišite):	1	2	3

B19. KAKO POGOSTO UPORABLJATE STORITVE, NAVEDENE V SPODNJI PREGLEDNICI, KI JIH PONUJA INSTITUCIJA, V KATERI SE IZOBRAŽUJETE. V **VSAKI VRSTICI** OBKROŽITE USTREZNI ODGOVOR.

NAJPREJ ODGOVORITE, ALI JE STORITEV V VAŠI INSTITUCIJI SPLOH DOSTOPNA, POTEMA PA, ALI JO UPORABLJATE.

	ALI JE STORITEV NA VOLJO?			(ČE JE NA VOLJO) Ali to storitev uporabljate?	
	Da	Ne	Ne vem	Da	Ne
1. Varstvo otrok	1	2	3	1	2
2. Organiziran prevoz	1	2	3	1	2
3. Samopostrežna restavracija	1	2	3	1	2
4. Dostop do interneta	1	2	3	1	2
5. Knjižnica	1	2	3	1	2
6. Svetovanje pri izobraževanju	1	2	3	1	2
7. Poklicno svetovanje/pomoč pri iskanju prakse	1	2	3	1	2
8. Socialno delo	1	2	3	1	2
9. Pravna pomoč	1	2	3	1	2
10. Zdravniška pomoč	1	2	3	1	2
11. Študentske sobe	1	2	3	1	2
12. Prostor za športne dejavnosti	1	2	3	1	2
77. Drugo (vpišite):				1	2

UČNI PROCES V PROGRAMU

B20. Trditve navedene v nadaljevanju, se nanašajo na skupino/razred in učitelja.

Pri vsaki trditvi obkrožite ustrezno oceno.

	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Neodločen	Strinjam se	Popolnoma se strinjam
1. V razredu se razvijejo številna prijateljstva.	1	2	3	4	5
2. Udeleženci/ke pogosto sprašujejo učitelja/ico.	1	2	3	4	5
3. Učitelj/ica se trudi, da bi pomagal/a uspeti vsakemu udeležencu/ki.	1	2	3	4	5
4. Udeleženci/ke lahko izbirajo naloge, ki jih zanimajo.	1	2	3	4	5
5. Aktivnosti, ki za cilje programa niso pomembne, so kar najbolj skržene.	1	2	3	4	5
6. Večina udeležencev/k, študentov/k v razredu doseže svoje osebne učne cilje.	1	2	3	4	5
7. Učitelj/ica spoštuje udeležence/ke kot posameznike/ce.	1	2	3	4	5
8. Razredu je zelo pomembno, da je delo opravljeno.	1	2	3	4	5
9. Razred/skupina je dobro organiziran/a.	1	2	3	4	5
10. Učitelj/ica zahteva, da so stvari narejene tako, kot on/a hoče.	1	2	3	4	5
11. Udeleženci/ke lahko podvomijo zahtevah posameznih predmetov.	1	2	3	4	5
12. Razred/skupina se zaveda, kaj mora storiti.	1	2	3	4	5
13. Večina udeležencev/k je zadovoljna z izobraževalnim programom.	1	2	3	4	5
14. Udeleženci/ke uživajo v skupnem delu.	1	2	3	4	5
15. Udeleženci uporabljajo realne primere iz njihovega življenja.	1	2	3	4	5

B21. V spodnji preglednici vas sprašujemo o podpori/izkušnjah, ki jo/jih dobivate med trajanjem programa. Pri vsaki trditvi obkrožite ustrezno oceno.

	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Neodločen	Strinjam se	Popolnoma se strinjam
1. Družina me pri študiju podpira.	1	2	3	4	5
2. Prijatelji/ce me spodbujajo, naj izobraževanje v programu nadaljujem.	1	2	3	4	5
3. Prepričan/a sem, da bom program uspešno končal/a.	1	2	3	4	5
4. Zaradi preteklih negativnih učnih izkušenj nisem preveč motiviran/a za študij.	1	2	3	4	5
5. Delodajalec me spodbuja, naj izobraževanje v programu nadaljujem.	1	2	3	4	5

B22. NE GLEDE NA PODORO, KI JO IMAMO, IMAMO VČASIH PRI ŠOLANJU TEŽAVE. ALI SO MED TEMI, KI SO NAVEDENJE V NADALJEVANJU TUDI TAKŠNE, KAKRŠNE IMATE VI?

PRI VSAKI TRDITVI OBKROŽITE USTREZNI ODGOVOR.

	Da	Ne
1. Včasih imam težave s prevozom.	1	2
2. Včasih težko dobim varstvo za otroka.	1	2
3. Denarne težave.	1	2
4. Neustrezna časovna razporeditev pouka.	1	2
5. Nimam dovolj časa za učenje.	1	2
6. Čutim se nepripravljen/a za tak program.	1	2
7. Ne morem se meriti z mlajšimi kolegi/cami v programu.	1	2
8. Družinske težave.	1	2
77. Druge težave (vpišite):	1	

B23. KAKO STE ZADOVOLJNI S POSAMEZNIMI VIDIKI IZOBRAŽEVALNEGA PROGRAMA?
PROSIMO, DA ZA VSAKO TRDITEV OBKROŽITE USTREZNO OCENO.

KAKO STE ZADOVOLJNI ...	Popolnoma nezadovoljen	Nezadovoljen	Niti zadovoljen niti nezadovoljen	Zadovoljen	Popolnoma zadovoljen
1. S splošnim napredkom celotnega programa.	1	2	3	4	5
2. S splošnim odnosom izobraževalne organizacije.	1	2	3	4	5
3. S splošno organiziranostjo izobraževalne institucije.	1	2	3	4	5
4. S tem, kar ste se doslej naučili v programu.	1	2	3	4	5
5. S tem, kar boste lahko storili, ko boste končali program.	1	2	3	4	5

C. OSEBNI PODATKI

Vprašanja v nadaljevanju zadevajo vas osebno, vašo družino, zaposlitev in delo. Zagotavljamo vam, da so tako pridobljeni podatki zaupni. Uporabili jih bomo le v raziskovalne namene.

C1. SPOL: **OBKROŽITE.**

Moški	1
Ženski	2

C2. LETO ROJSTVA. **VPIŠITE LETNICO ROJSTVA.**

..... (leto)

C3. NARODNOST? **OBKROŽITE USTREZNI ODGOVOR.**

Slovenec/ka	1
Druga narodnost (vpišite katera): _____	2

C4. V KATERI DRŽAVI STE SE RODILI?

OBKROŽITE 1, ČE STE SE RODILI V SLOVENIJI. ČE SE NISTE RODILI V SLOVENIJI, VPIŠITE IME ROJSTNE DRŽAVE.

Slovenija	1 → Preskok na vprašanje C6
Druga država (vpišite katera): _____	2

C5. Katerega leta ste se priselili v Slovenijo? Vpišite.

Leta

Ni mogoče odgovoriti: Ne živim v Sloveniji 99

C6. KATERI JE VAŠ MATERNI JEZIK? **VPIŠITE.**

C7. KATERE NARODNOSTI SO VAŠI STARŠI? **VPIŠITE.**

(1) **MATI (ali skrbnica):**

Slovenka	1
Druga narodnost (vpišite katero): _____	77
Ne vem	99

(2) **OČE (ali skrbnik):**

Slovenec	1
Druga narodnost (vpišite katero): _____	77
Ne vem	99

C8. KATERA JE NAJVIŠJA DOSEŽENA STOPNJA IZOBRAZBE VAŠEGA OČETA (ALI SKRBNIKA)?
OBKROŽITE USTREZNI ODGOVOR.

1–4 razredov osnovne šole	1
5–8 razredov osnovne šole	2
Dokončana osnovna šola	3
Ena ali dvoletna poklicna šola	4
Triletna poklicna srednja šola	5
Srednja tehniška/strokovna šola	6
Gimnazija ali druga splošna srednja šola	7
Višja šola (prva stopnja fakultete, akademije)	8
Višja strokovna šola	9
Visoka strokovna šola	10
Visoka šola/fakulteta/akademija (univerzitetni program)	11
Magisterij, specializacija, doktorat	12
Ne vem	99
Ne želim odgovoriti	88

C9. KATERA JE NAJVIŠJA DOSEŽENA STOPNJA IZOBRAZBE VAŠE MATERE (ALI SKRBNICE)?
OBKROŽITE USTREZNI ODGOVOR.

1–4 razredov osnovne šole	1
5–8 razredov osnovne šole	2
Dokončana osnovna šola	3
Ena ali dvoletna poklicna šola	4
Triletna poklicna srednja šola	5
Srednja tehniška/strokovna šola	6
Gimnazija ali druga splošna srednja šola	7
Višja šola (prva stopnja fakultete, akademije)	8
Višja strokovna šola	9
Visoka strokovna šola	10
Visoka šola/fakulteta/akademija (univerzitetni program)	11
Magisterij, specializacija, doktorat	12
Ne vem	99
Ne želim odgovoriti	88

C10a. Kakšen je vaš trenutni zakonski stan?

Obkrožite ustrežni odgovor.

Samski/a in nikoli poročen/a	1
Poročen/a; zunajzakonsko partnerstvo	2
Vdova/ec	3 → Preskok na C10d
Ločen in neporočen	4 → Preskok na C10d

C10b. Ali ste se kdaj ločili?

Da	1
Ne	2

C10c. Ali ste kdaj ovdoveali?

Da	1
Ne	2

C10d. Kdo živi z vami v skupnem gospodinjstvu?

Obkrožite, oz. vpišite vse ustrezne odgovore

1	Živim sam/a	DA	NE
2	Partner	DA	NE
3	Število otrok starih manj kot 3 leta:	_____	(vpišite število)
4	Število otrok od 3–5 let:	_____	(vpišite število)
5	Število otrok od 6–15 let:	_____	(vpišite število)
6	Število vzdrževanih otrok od 16–24 let:	_____	(vpišite število)
7	Število drugih članov gospodinjstva od 16–24 let:	_____	(vpišite število)
8	Število drugih članov gospodinjstva od 25–64 let:	_____	(vpišite število)
9	Število drugih članov gospodinjstva, starih 65 let ali več:	_____	(vpišite število)

C11. KOLIKO SPALNIC IMA VAŠE STANOVANJE ALI HIŠA?

OBKROŽITE USTREZNI ODGOVOR.

Nobene	0
Eno	2
Dve	3
Tri	3
Štiri	4
Pet ali več	5

D. VPRAŠANJA, KI SE NANAŠAJO NA ZAPOSILITEV

D1. KAKŠEN JE VAŠ TRENUTNI ZAPOSILITVENI POLOŽAJ? **OBKROŽITE USTREZNI ODGOVOR.**

Zaposlen/a (navedite tudi neplačano delo v družinskem podjetju, vaještvo ali plačana praksa ipd.)	1
Brezposeln/a /iskalec/ka zaposlitve	2 → Preskok na vprašanje D9
Dijak/-inja/študent/-ka	3
Upokojenec/ka ali začasno opustil/a posel	4 → Preskok na vprašanje D9
100-odstotni invalid / v bolniškem staležu	5 → Preskok na vprašanje D9
Služenje vojaškega roka	6 → Preskok na vprašanje D9
Gospodinjska dela	7 → Preskok na vprašanje D9
Drugo (vpišite): _____	77 → Preskok na vprašanje D9

D2. ALI STE:

OBKROŽITE USTREZNI ODGOVOR.

Ni mogoče odgovoriti : Dijak/-inja/študent/-ka	88 → Preskok na vprašanje D9
Samozaposleni z zaposlenimi	1
Samozaposleni brez zaposlenih	2
Uslužbenec/ka	3
Pomagajoči družinski član	4
Drugo (vpišite): _____	77
Ne vem	99

D3. KAKŠNO DELO OPRAVLJATE?

OPIŠITE ALI NAVEDITE NAZIV DELOVNEGA MESTA ALI VRSTO DELA, NPR. PISARNIŠKI USLUŽBENEC, STROJNIK, RAČUNALNIŠKI PROGRAMER ...

.....
.....

D4. ALI STE ZAPOSLENI ZA DOLOČEN ALI NEDOLOČEN ČAS?

OBKROŽITE USTREZNI ODGOVOR.

Zaposlen za nedoločen čas	1
Zaposlen za določen čas	2
Delo brez pogodbe	3
Ni mogoče odgovoriti	88
Ne vem	99

D5. V KATERO DEJAVNOST BI UVRSTILI SVOJO ZAPOSLOTEV? **OBKROŽITE USTREZNI ODGOVOR.**

Kmetijstvo, lov, gozdarstvo	1
Ribištvo	2
Rudarstvo	3
Predelovalne dejavnosti	4
Oskrba z elektriko, s plinom, paro in z vodo	5
Gradbeništvo	6
Trgovina in popravilo motornih vozil	7
Gostinstvo	8
Promet, skladiščenje in zveze	9
Finančno posredništvo	10
Nepremičnine, najem in poslovne storitve	11
Javna uprava, obramba, obvezna socialna varnost	12
Izobraževanje	13
Zdravstvo in socialno skrbstvo	14
Druge javne, skupne in osebne storitve	15
Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem	16
Ekstra-teritorialne organizacije in združenja	17
Ne vem	99

D6. KOLIKO OSEB DELA V ISTEM PODJETJU/INSTITUCIJI KOT VI? (SAMO ZAPOSLENI V VAŠI ENOTI, OBRATU, IZPOSTAVI, PODRUŽNICI.)
OBKROŽITE USTREZNI ODGOVOR.

1–9	1
10–19	2
20–49	3
50–249	4
250–499	5
500–999	6
1000 ali več	7
Ne vem	99

D7. KATEREGA LETA STE SE PRVIČ ZAPOSILI? (NE UPOŠTEVAJTE ZAPOSILITEV PREK ŠTUDENTSKEGA SERVISA.)
VPIŠITE.

|_|_|_|_|_| (leto prve zaposlitve)

D7a. Kdaj ste se zaposlili v podjetju/organizaciji, kjer zdaj delate?

Vpišite.

|_|_|_|_|_| (leto zaposlitve)

D8. KOLIKO UR NA TEDEN, POVPREČNO, PORABITE ZA ... ?
 Za vsako dejavnost obkrožite ustrezní odgovor.

	Povprečno število ur na teden								
	0–4	5–9	10–14	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40+
1. Gospodinjska opravila (pranje, likanje, čiščenje, kuhanje, nakupovanje...)	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2. Varovanje otrok	1	2	3	4	5	6	7	8	9
3. Skrb za druge ljudi	1	2	3	4	5	6	7	8	9
4. Prostovoljno delo	1	2	3	4	5	6	7	8	9
5. Redno delo v službi	1	2	3	4	5	6	7	8	9
6. Nadurno delo	1	2	3	4	5	6	7	8	9

D9. KOLIKOKRAT STE SE V PREJŠNJIH 12-IH MESECIH:
PRI VSAKI AKTIVNOSTI OBKROŽITE USTREN ODGOVOR.

	Nikoli	1-do-3-krat	4-do-6-krat	7-do-12-krat	Več kot 12-krat
1. Obiskali koncert	1	2	3	4	5
2. Obiskali gledališče, opero ali baletno predstavo	1	2	3	4	5
3. Šli v kino	1	2	3	4	5
4. Obiskali muzej	1	2	3	4	5
5. Obiskali športno prireditev	1	2	3	4	5
6. Drugo:	1	2	3	4	5

D10. ALI STE ČLAN KATERE OD NAŠTETIH ORGANIZACIJ?
V VSAKI VRSTICI OBKROŽITE USTREZNI ODGOVOR.

	DA, samo kot član	DA, tudi kot član izvršilnega odbora	NE
1. Politična stranka	1	2	3
2. Sindikati	1	2	3
3. Strokovno združenje	1	2	3
4. Verska organizacija	1	2	3
5. Športne organizacije in društva	1	2	3
6. Dobrodelne organizacije	1	2	3
7. Drugo (vpišite):	1	2	

D11. V KATERO IZMED NAVEDENIH KATEGORIJ BI UVRSTILI SVOJE NETO MESEČNE PREJEMKE (UPOŠTEVAJTE: PLAČO, NADOMESTILA, VZDRŽEVALNINO ...)? **OBKROŽITE USTREZNI ODGOVOR.**

Do 400 Evrov	1
Do 800 Evrov	2
Do 1200 Evrov	3
Do 1600 Evrov	4
Več kot 1600 Evrov	5
Ne vem	99
Ne želim odgovoriti	88

D12. VPIŠITE DATUM IZPOLNJEVANJA VPRAŠALNIKA. **IZPOLNITE: NPR.: 20-01-2007**

Dan	Mesec	Leto
<input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

D13. Tu se naš vprašalnik konča. Če v vprašalniku ni tistega, kar se vam zdi zelo pomembno za učenje na sploh ali pa za sam vprašalnik, vas prosimo, da to vpišete v spodnji okvir.

Konec izpolnjevanja vprašalnika

Prosimo, izpolnite, ob kateri uri ste prenehali izpolnjevati vprašalnik. Vpišite čas, npr. 15:10

Ure	Minute
<input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/>

D13. ODGOVORITE LE, ČE STE NAPISALI, DA STE ZAPOSLENI!

V kasnejših fazah projekta LLL2010 bomo raziskovali tudi izobraževanje v podjetjih.

Če menite, da bi vašega delodajalca ta raziskava zanimala, vas vljudno prosimo, da vpišete ime (naziv), naslov in telefonsko številko organizacije, v kateri delate.

PODATKOV VAM NI TREBA VPISATI, ČE TO NE ŽELITE.

Podatek bo ostal zaupen (tako kot vsi drugi iz tega vprašalnika) in ne bo posredovan nobenemu drugemu.

IME ORGANIZACIJE:

NASLOV:

TELEFON:

Hvala za vaš čas in sodelovanje!

Formalno izobraževanje odraslih v Sloveniji

Vprašalnik za ustanove, ki izvajajo izobraževanje odraslih

Oseba za stike: Darijan Novak

01/5842-582

darijan.novak@acs.si

Vodja projekta: dr. Vida A. Mohorčič Špolar

Pomlad, 2007

Spoštovani/spoštovana!

Andragoški center Slovenije (ACS) želi pridobiti podatke o udeležbi odraslih v formalnem izobraževanju v Sloveniji. Raziskava ACS je del mednarodne raziskave o vseživljenjskem učenju v Evropi (LLL2010), ki poteka sočasno v trinajstih državah. S tem vprašalnikom želimo pridobiti informacije o institucijah, ki izvajajo programe formalnega izobraževanja za odrasle in njihovih značilnostih. Na podlagi teh bomo lahko presodili možnosti za izobraževanje odraslih glede doseganja ciljev in uresničevanja ukrepov na področju vseživljenjskega učenja.

Tako pridobljeni podatki bodo zaupni in uporabljeni le v raziskovalne namene. Tudi podatki na koncu vprašalnika (ime in priimek ter delovni položaj osebe, ki je izpolnila vprašalnik) bodo uporabljeni samo, če bi bila potrebna dodatna pojasnila.

Koliko ljudi je zaposlenih v vaših ustanovi? Upoštevajte vse enote in vse osebje (učitelje, administrativne sodelavce in tehnično osebje, ne glede na to ali so redno zaposleni ali so zunanji sodelavci). Obkrožite ustrezen odgovor.

Od 1 do 24	1
Od 25 do 49	2
Od 50 do 74	3
Od 75 do 99	4
Od 100 do 199	5
200 in več	6
Ne vem	99

Koliko osebja je zaposlenega v tej konkretni enoti (vse osebe – učitelji, administrativni sodelavci in drugo tehnično osebje, ne glede na to ali so redno zaposleni ali so zunanji sodelavci)? Obkrožite ustrezen odgovor.

Od 0 do 24	1
Od 25 do 49	2
Od 50 do 74	3
Od 75 do 99	4
Od 100 do 199	5
200 in več	6
Ni mogoče odgovoriti: samo ena enota	88
Ne vem	99

3. Koliko oseb se izobražuje v tej enoti? Koliko izmed njih je odraslih?

Skupaj oseb

(NAVODILO: Če vaša ustanova nima lokalnih enot, navedite število za celotno ustanovo.)

... Od teh je:

..... odraslih, starih 18 do 25 let.

..... odraslih, starejših od 25 let.

3a. Koliko odraslih je vpisanih v programe formalnega in koliko v programe neformalnega izobraževanja?

1. Število oseb v programih formalnega izobraževanja

2. Število oseb programih neformalnega izobraževanja

4. Kako organizirate programe formalnega izobraževanja v vaši izobraževalni ustanovi?

Obkrožite vse ustrezne odgovore.

Program za mladino (30 ur na teden ali več)	1
Program izobraževanja odraslih (manj kot 30 ur teden)	2
Oboje	3

5. Ali v tem šolskem letu sodelujete z ustanovami, navedenimi v spodnji preglednici, pri pripravi skupnih projektov? V vsaki vrstici označite ustrezni odgovor.

Vrsta organizacije	DA	NE	NI MOGOČE ODGOVORITI
1. izobraževalne ustanove	1	2	3
2. upravni organi lokalne skupnosti	1	2	3
3. športna društva/klubi	1	2	3
4. knjižnice	1	2	3
5. centri za socialno delo	1	2	3
6. zdravstvene ustanove	1	2	3
7. kazensko-poboljševalne ustanove	1	2	3
8. podjetja in samostojni obrtniki	1	2	3
9. svetovalne agencije	1	2	3
10. mentorstvo	1	2	3
11. združenja, društva, sindikati itn.	1	2	3
12. drugo:	1	2	3

6. Ali vaša izobraževalna ustanova omogoča oprostitev nekaterih obveznosti udeležencem na temelju ugotavljanja znanja, pridobljenega z neformalnim izkustvenim učenjem (spretnosti, ki so bile pridobljene drugje, npr. na delovnem mestu, v prostem času, v prostovoljni dejavnosti), in/ali s priznavanjem prejšnjega učenja (kvalifikacije pridobljene drugje, uspešno dokončanje (dela) šolanja s pridobitvijo kreditnih točk, spričevala ali diplome, oprostitev obveznosti pri posameznih predmetih)? Obkrožite ustrezni odgovor.

Da, ugotavljamo znanje, pridobljeno na neformalen način	1
Da, s priznavanjem že doseženih kvalifikacij ali delov izobraževalnega programa dokazljivo z ustreznimi listinami	2
Da, oboje	3
Ne	4
Ni mogoče odgovoriti	88

7. Katere od spodaj naštetih storitev so na voljo udežencem v vaši ustanovi?

V vsaki vrstici označite ustrezní odgovor.

	DA	NE
1. Varstvo otrok	1	2
2. Organiziran prevoz	1	2
3. Samopostrežna restavracija	1	2
4. Dostop do interneta	1	2
5. Knjižnica	1	2
6. Svetovanje pri izobraževanju	1	2
7. Poklicno svetovanje/pomoč pri iskanju prakse	1	2
8. Socialno delo	1	2
9. Pravna pomoč	1	2
10. Zdravniška pomoč	1	2
11. Študentske sobe	1	2
12. Prostor za športne dejavnosti	1	2
13. Drugo:		-

8. Kako pogosto izvajate promocijske aktivnosti na lokalni, nacionalni in/ali mednarodni ravni?

V vsaki vrstici označite ustrezní odgovor.

	Nikoli	Redko	Občasno (1-krat letno)	Pogosto (2 do 3-krat letno)	Zelo pogosto (4-krat na leto ali več)
1. Dan odprtih vrat	1	2	3	4	5
2. Informativni dan	1	2	3	4	5
3. Oglasi v dnevem in tedenskem časopisju	1	2	3	4	5
4. Oglasi po radiu	1	2	3	4	5
5. Oglasi po televiziji	1	2	3	4	5
6. Internetne pasice	1	2	3	4	5
7. Izobraževalni sejmi	1	2	3	4	5
8. Sezname naslovov ciljnih skupin	1	2	3	4	5
9. Drugo:	1	2	3	4	5

9. Ali imate v vaši ustanovi opredeljeno poslanstvo in vizijo za področje izobraževanja odraslih?

Obkrožite ustrezní odgovor.

Da 1
Ne 2
Ne vem 99

I0. Ali vaša ustanova financira strokovno usposabljanje vaših predavateljev?

Obkrožite ustrezní odgovor.

Da	1
Ne	2

I1. Ali v vaši ustanovi ocenjujete uspešnost predavateljev? Obkrožite ustrezní odgovor.

Da, občasno, vendar manj kot enkrat na leto	1
Da, enkrat na leto	2
Da, večkrat na leto	3
Ne	4

I2. Ali vaše izobraževalne programe kdaj nadzorujejo zunanji strokovnjaki (npr. inšpekcije, kolegialno ocenjevanje, ...)? Obkrožite ustrezní odgovor.

Da, vsakih (vpišite) let	1
Ne	2

I3. Ali iščete tudi udeležence iz deprivilegiranih skupin (manj izobraženi, starejši, brezposelni, manjšine, manj pismeni odrasli, prejemniki socialne pomoči, ipd.)? Obkrožite ustrezní odgovor. Možnih je več odgovorov.

Da, v sodelovanju s socialnimi službami (centri za socialno delo)	1
Da, v sodelovanju z zasebnimi ustanovami in/ali posredniki	2
Da, z obiski na domu	3
Da, v sodelovanju z ustanovami neformalnega izobraževanja	5
Drugače	6
Ne	7

I4. Kako pritegnete pozornost deprivilegiranih skupin odraslih?

V vsaki vrstici označite ustrežni odgovor.

Pritegnemo jih:	DA	NE
1. Z znižanjem šolnine	1	2
2. Z zniževanjem drugih stroškov (cene izpita, učbeniki, ...)	1	2
3. Z dodeljevanjem posebnih štipendij ali posojil	1	2
4. Z organiziranjem dopolnilnih ur med letom	1	2
5. Z organizacijo posebnih delavnic v zvezi s spretnostmi, ki niso neposredno povezane s predmetnikom/predavanji	1	2
6. Z organiziranjem pripravljalnih programov	1	2
7. Z rezervacijo prostih mest za te skupine	1	2
8. S pomočjo posebne službe	1	2
9. Z drugim:	1	2

2. Značilnosti programa

Vpišite ime programa: _____

Izpolnite za toliko programov, kolikor jih boste izbrali za anketiranje udeležencev. Npr., če ste izbrali 3 programe, morate vprašanja 15 do 22 izpolniti 3-krat.

15. Ali je ta program organiziran kot: ?

Obkrožite ustrežni odgovor

Program za mladino (30 ur na teden ali več)	1
Program izobraževanja odraslih (manj kot 30 ur teden)	2
Oboje	3

16. Ali je program organiziran: (Obkrožite ustrežni odgovor).

Modularno	1
Klasična letna organizacija pouka/predavanj	2
Drugače	3

17. Ali so za vpis v ta program kakšni pogoji? Obkrožite ustrežni odgovor.

Da	1
Ne	2 → Preskok na vpr. 18!
Drugače	3

18. Lahko poveste kateri vstopni pogoji veljajo za odrasle, ki se vpisujejo v ta program? V vsaki vrstici označite ustrežni odgovor.

	DA	NE
Diploma/spričevalo.	1	2
Poprejšnji pogovor.	1	2
Uspešno opravljen sprejemni izpit	1	2
Starostna omejitev	1	2
Pripravljalni program	1	2
Drugo (vpišite):	1	2

19. Ali organizirate pripravljalne programe, v katere se lahko oseba vključi pred izobraževanjem ali ob začetku izobraževanja? Obkrožite ustrežni odgovor.

Da	1
Ne	2

20. KATERI IZMED NAVEDENIH NA NAČINOV UČENJA SO UPORABLJENI V TEM PROGRAMU IN KAKO POGOSTO?
PRI VSAKI TRDITVI OBKROŽITE USTREZNI ODGOVOR.

	Nikoli	Redko	Občasno	Pogosto	Zelo pogosto
1. Razredni pouk	1	2	3	4	5
2. Samostojno učenje s konzultacijami	1	2	3	4	5
3. Učenje na daljavo (e-izobraževanje)	1	2	3	4	5
4. Izobraževanje na daljavo (z uporabo pisnih gradiv)	1	2	3	4	5
5. Delo v manjših skupinah	1	2	3	4	5

20a. Koliko oseb povprečno prihaja na predavanja? *Prosimo, vpišite.*

-
21. Ali je za program treba plačati šolnino? *Obkrožite ustrezní odgovor.*

Da 1
Ne 2 → Preskok na vpr. 23!

-
22. Koliko znaša običajna šolnina (brez popustov, vendar ob upoštevanju zavarovanj in plačil izpitov) za ta program?

..... tolarjev/evrov (izpolnite in obkrožite še spodaj)

Za šolsko leto 1
za modul 2
za celoten program 3

3. Splošna vprašanja

Na koncu vas želimo vprašati tudi to, kaj menite o politiki vseživljenjskega učenja v Sloveniji.

23. Ali ste na splošno zadovoljni z razvojem in politiko vseživljenjskega učenja v Sloveniji?

Obkrožite ustrezní odgovor.

Zelo zadovoljen/a	1	
Zadovoljen/a	2	
Niti zadovoljen/a niti nezadovoljen/a	3	
Nezadovoljen/a	4	Zakaj?
Zelo nezadovoljen/a	5	Zakaj?
Ne vem	99	

24. Ali ste ustrezno financirani za razvoj in izpeljevanje kakovostnega izobraževanja odraslih?

Obkrožite številko za ustreznim odgovorom.

Zelo ustrezno	1	
Ustrezno	2	
Niti ustrezno niti neustrezno	3	
Neustrezno	4	Zakaj?
Zelo neustrezno	5	Zakaj?

25. Imate morda načrte, kako boste v prihodnje v izobraževanje privabili udeležence iz deprivilegiranih skupin?

Da	1
Ne	2

26. Tu se naš vprašalnik konča. Če v vprašalniku niste našli tistega, kar je po vašem mnenju zelo pomembno za vašo ustanovo in izobraževanje odraslih na sploh ali pa za sam vprašalnik, vas prosimo, da to vpišete v spodnji okvir.

Hvala za vaš čas in sodelovanje!

Prosimo, izpolnite, ob kateri uri ste prenehali izpolnjevati vprašalnik. Vpišite čas, npr. 15:10

Ure			:			Minute
-----	--	--	---	--	--	--------

Ime in priimek osebe, ki je izpolnila vprašalnik:

Delovni položaj osebe, ki je izpolnila vprašalnik: